

НОТАРСКА КОМОРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

број | 31

НОТАРИУС

CHAMBRE DES NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE

Издавач:
**НОТАРСКА КОМОРА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Главен и одговорен уредник:
нотар **Виолета Ангеловска**

Редакциски одбор (по азбучен ред):
нотар **Агрон Арслани**,
д-р **Арсен Јаневски**, професор во пензија
нотар **Оливера Пешиќ**,
нотар **Лидија Рибарева**,
нотар **Лидија Смиљаноска**,
Зулфиќар Сејфулаи, нотар во пензија

Адреса:
НОТАРСКА КОМОРА НА РМ
бул. „8 Септември“ бр. 2/2, 1000 Скопје,
Тел.: 02 3115 816; 02 3214 448
Секретар: 078 219 867
е-mail: contact@nkrm.mk
www.nkrm.org.mk

Даночен број: МК 4030998346127
Жиро сметка: 240010000006382
УНИ БАНКА АД Скопје

Лектор:
ДАНИЕЛ МЕДАРОСКИ

Графички дизајн и техничко уредување:
СТУДИО КРУГ Скопје

Печати: **МАРИНГ Скопје**

Тираж: 350 примероци

Изнесените ставови и мислења и презентираните факти во трудовите објавени во Нотариус се на авторите и не секогаш ги одразуваат ставовите и мислењата на Издавачот

Дел од терминологијата која се користи во текстовите, специфична за проблематиката на темите во весникот, е оставена онака како што мислеа авторите, без поголема лекторска анализа.

Од лекторот

НОТАРИУС

број | 31

СОДРЖИНА

ГЛАВА I	
ПРИЕМ ВО СОВЕТОТ НА НОТАРИЈАТИТЕ НА ЕВРОПСКА УНИЈА (CNUE)	5
ИНФОРМАЦИЈА ОД ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОВЕТОТ НА НОТАРИЈАТИТЕ НА ЕВРОПСКА УНИЈА (CNUE), Г-ДИН ХОЗЕ МАНУЕЛ ГАРСИЈА КОЛАНТЕС ЗА ПРИЕМОТ НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ КАКО ЧЛЕН НАБЉУДУВАЧ (на англиски и на македонски јазик)	7
ИНФОРМАЦИЈА ОД ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ Г-ДИН ВАСИЛ КУЗМАНОСКИ ЗА ПРИЕМОТ НА КОМОРАТА ЗА ЧЛЕН НА СОВЕТОТ НА НОТАРИЈАТИТЕ НА ЕВРОПСКА УНИЈА (CNUE) СО СТАТУС НАБЉУДУВАЧ	9
ЧЕСТИТКА ОД ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, Г-ДИН ЗОРАН ЗАЕВ ЗА ПРИЕМОТ НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РМ ВО СОВЕТОТ НА НОТАРИЈАТИТЕ НА ЕВРОПСКА УНИЈА (CNUE)	11
ГЛАВА II	
АКТУЕЛНИ ТЕМИ	13
АНАЛИЗА ЗА РАЗВОЈОТ И РАБОТАТА НА НОТАРИЈАТОТ ВО ВРШЕЊЕ НА ЈАВНИТЕ ОВЛАСТУВАЊА И НЕГОВИОТ ПРИДОНЕС ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПОЕФИКАСЕН ПРАВЕН СИСТЕМ И ПРАВНА СИГУРНОСТ г-дин Михајло Маневски,	15
ГОВОР НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА НОТАРСКА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, Г-ДИН ВАСИЛ КУЗМАНОСКИ НА ТРКАЛЕЗНА МАСА „РАЗВОЈОТ И РАБОТАТА НА НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И НЕГОВИОТ ПРИДОНЕС ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПОЕФИКАСЕН ПРАВЕН СИСТЕМ И ПРАВНА СИГУРНОСТ“ одржана на 27 април 2017 година во хотел Холидеј Ин, Скопје	114
ГЛАВА III	
СТРУЧНИ МАТЕРИЈАЛИ ОД НОТАРСКО РАБОТЕЊЕ	117
ОДГОВОРИ НА ПРАШАЊА ОД НОТАРСКИТЕ ДЕНОВИ одржани на 29 и 30 октомври 2016 година во Скопје, хотел Континентал	119
ГЛАВА IV	
ИНФОРМАЦИИ ОД МЕЃУНАРОДНИОТ НОТАРИЈАТ	125
ИЗВЕШТАИ ОД СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО	127

СОДРЖИНА

ИЗВЕШТАЈ ОД 5-ТА ПЛЕНАРНА СЕСИЈА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА (КАЕ) ПРИ УИНЛ ЗА ПЕРИОДОТ 2014-2016 ГОДИНА одржана во Подгорица на 22 и 23 април 2016 година	127
ИЗВЕШТАЈ ОД 6-ТА ПЛЕНАРНА СЕСИЈА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА (КАЕ) ПРИ УИНЛ ЗА ПЕРИОДОТ 2014-2016 ГОДИНА одржана во Барселона на 18 и 19 ноември 2016 година	133
ГЛАВА V	
ОДЛУКИ ОД СОБРАНИЕ НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ	139
ОДЛУКА ЗА ИЗБОР НА ПРЕТСЕДАТЕЛ НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ ЗА МАНДАТЕН ПЕРИОД 2017-2020	141
ОДЛУКА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА УПРАВЕН ОДБОР НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ ЗА МАНДАТЕН ПЕРИОД 2017-2020	142
ОДЛУКА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА НАДЗОРЕН ОДБОР НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ ЗА МАНДАТЕН ПЕРИОД 2017-2020	143
ГЛАВА VI	
ГОДИШЕН ПЛАН ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР ВО 2017 ГОДИНА	145
ПРОГРАМА ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР ВО 2017 ГОДИНА ОД СТРАНА НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА НКРМ	147
СПИСОК НА НОТАРИ НАД ЧИЕ РАБОТЕЊЕ ЌЕ СЕ ВРШИ НАДЗОР ОД СТРАНА НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА НКРМ	148
ПРОГРАМА ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР ВО 2017 ГОДИНА ОД СТРАНА НА КОМИСИЈАТА ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД ПРИМЕНАТА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ НА НКРМ	151
СПИСОК НА НОТАРИ НАД ЧИЕ РАБОТЕЊЕ ЌЕ СЕ ВРШИ НАДЗОР ОД СТРАНА НА КОМИСИЈАТА НА НКРМ	154
ГЛАВА VII	
ИНФОРМАЦИИ ЗА НОТАРИ	157
ИМЕНИК НА НОТАРИ	159
ИМЕНИК НА ПОМОШНИЦИ НОТАРИ	182

Глава I

ПРИЕМ ВО СОВЕТОТ НА НОТАРИЈАТИТЕ НА ЕВРОПСКА УНИЈА (CNUE)

CNUE President

President Vasil Kuzmanoski
Chamber of Notaries of the
Republic of Macedonia
"8 Septembre" no.2
1 000 Skopje

20 June 2017

Dear President Kuzmanoski
Dear Colleague

I am writing to inform you of the decision of the CNUE General Assembly, taken on 16 June 2017, to accept the Chamber of Notaries of Macedonia as an observer member of the Council of the Notariats of the European Union (CNUE).

In order to celebrate your membership with the other member notariats of our organisation, I invite you to join us for our next CNUE General Assembly, due to be held in Brussels from 30 November to 1 December 2017. This would also be a good opportunity to meet you and congratulate you in person. If you accept, the CNUE Office in Brussels will contact you soon to give you more information about the practical aspects of your stay.

We do hope to meet you at our General Assembly.

Yours sincerely

Mr José Manuel García Collantes
CNUE President

Austria • Belgium • Bulgaria • Croatia • Czech Republic • Estonia • France • Germany • Greece • Hungary • Italy • Latvia
Lithuania • Luxembourg • Malta • Netherlands • Poland • Portugal • Romania • Slovakia • Slovenia • Spain

Council of the Notariats of the European Union

CNUE asbl - Avenue de Corttenbergh, 120 - B - 1000 Bruxelles - Tél. +32(0)2 513 95 29 - Fax +32(0)2 513 93 82 - E-mail : info@cnue.be - www.cnue.eu

КНУЕ Претседател

Претседател г-дин Васил Кузманоски
Нотарска комора на Република
Македонија
"8 ми Септември" бр.2
1000 Скопје

20 Јуни 2017

Почитуван Претседателе Кузманоски,
Почитуван Колега,

Ви пишувам за да Ве информирам за одлуката на Генералното собрание на CNUE, донесена на 16 јуни 2017 година, да ја прифати Нотарска комора на Република Македонија како член набљудувач во Советот на нотаријатите на Европската унија (CNUE).

Со цел да го прославиме Вашето членство со другите нотаријати однашата организација, Ве повикувам да ни се придружите на нашето следно Собрание на CNUE, кое треба да се одржи во Брисел од 30 ноември до 1 декември 2017 година. Ова исто така ќе биде добра можност да Ве сретнам и да Ви честитам лично. Ако прифатите, канцеларијата на CNUE во Брисел ќе Ве контактира наскоро за да Ви даде повеќе информации за практичните аспекти на вашиот престој.

Се надеваме дека ќе се сретнеме на нашето Генерално собрание.

Со почит

г-дин Хозе Мануел Гарсија Колантес
CNUE Претседател

Austria • Belgium • Bulgaria • Croatia • Czech Republic • Estonia • France • Germany • Greece • Hungary • Italy • Latvia
Lithuania • Luxembourg • Malta • Netherlands • Poland • Portugal • Romania • Slovakia • Slovenia • Spain

Council of the Notariats of the European Union

CNUE asbl - Avenue de Cortenbergh, 120 - B - 1000 Bruxelles - Tél. +32(0)2 513 95 29 - Fax +32(0)2 513 93 82 - E-mail : info@cnue.be - www.cnue.eu

Нотарска комора на Република Македонија стана член на Советот на нотаријатите на Европската унија (CNUE) со статус на набљудувач

Советот на нотаријатите на Европската унија (CNUE) на Генералното собрание одржано на 16 и 17.6.2017 година, во Шпанија едногласно ја одобри апликацијата и ја прифати Нотарската комора на Република Македонија за член со статус на набљудувач во CNUE.

CNUE е тело основано во 1993, со седиште во Брисел, а од 1 јануари 2006 добива статус на Совет на нотаријатите на ЕУ и е официјално тело кое ја претставува нотарската професија во односите со Европските институции и ги изразува заедничките одлуки на своите членови во институциите на Европската унија. Во своите редови брои 22 нотаријати на земји-членки на ЕУ: Австрија, Белгија, Бугарија, Хрватска, Чешка, Естонија, Франција, Германија, Грција, Унгарија, Италија, Латвија, Литванија, Луксембург, Малта, Холандија, Полска, Португалија, Романија, Словачка, Словенија и Шпанија. Како и 3 нотаријати, членови со статус на набљудувач: Црна Гора, Србија и Турција. Европските нотаријати се претставени во CNUE од страна на Претседателите на националните нотаријати. CNUE работи под раководство на Претседателот, кој има мандат од една година.

За мандатниот период за 2017 Претседател на CNUE е г-дин Хозе Мануел Гарсија Колантес, нотар од Мадрид, Шпанија, кој во своето обраќање на официјалната web страна www.notaries-of-europe.eu меѓу другото истакнува: *"...Нотарот ја зазема својата активна улога низ светот. Се поголем број на земји ги модифицираат нивните закони и воспоставуваат латинско - германски модел на нотаријат. Ние обезбедуваме општество со превентивна правна сигурност, благодарение на јавните овластувања што државата ги доделува на нотарот. Преку нашето учество, актите и договори меѓу поединците влегуваат во правниот промет откако нивната законитоста е прегледана и потврдена. Ние сме непристрасни и обезбедуваме дополнителна правна заштита на најранливите страни во рамките на договорот, обично тука станува збор за потрошувачите. Тоа ги претставува нашите вредности. Убеден сум дека ние ќе продолжиме да бидеме потребни и корисни за европското општество сè додека научиме да се прилагодиме во чекор со времето, притоа чувајќи ја бараната правна сигурност со истото ниво на квалитет, точност и интегритет...."*

Скопје, 20.6.2017

Мисијата на CNUE е да се промовира нотаријатот и неговиот активен придонес во сите процеси за донесување одлуки во европските институции. Тука се вклучени области како што се правото и правните аспекти во однос на државјанството и водење на бизнис, пристап до правда и заштита на потрошувачите.

CNUE е присутен во сите политички и технички прашања кои имаат влијание на нотарската професија, а неговите членови добиваат редовни известувања за случувањата во европската легислатива и иницијативи преземени од страна на институциите на ЕУ, како и помош во континуирана обука на нотарите во однос на правото на ЕЗ. Во рамките на Советот се спроведуваат проекти со европска димензија која ги вклучува сите негови членови, а се со цел да се подобрат и моделираат областите на правдата, слободата и безбедноста на граѓаните.

Нотарската комора на Република Македонија на чело со Претседателот г-дин Васил Кузманоски преку членството во CNUE ќе се залага за подобрување на билатералните односи со нотаријатите на земјите членки на Европската унија како и кон доближување и прилагодување на македонскиот нотаријат кон европските правила и прописи. Воедно стремејќи се да им овозможи европско искуство и на македонските граѓани во однос на заштита и сигурност во правниот промет за постапки кои се водат пред нотар.

Нотарската комора на Република Македонија исто така активно членува и во Меѓународната унија на нотаријатите (UINL) од 2001 година.

НОТАРСКА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Претседател

Васил Кузманоски

**ВЛАДА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Претседател

Бр.08-252/2

Скопје, 04.07.2017 година

До:

Нотарската комора на Македонија

За:

Васил Кузманоски

Претседател на Нотарската комора на Македонија

Почитуван г-дине Кузманоски,

Како многу драгоцена ја примивме информацијата дека Нотарската комора на Република Македонија е примена за членка на Советот на нотаријатите на Европската Унија со статус набљудувач.

Со оваа одлука на Советот на нотаријатите на ЕУ, Нотарската комора на Македонија се стекнува со привилегија да биде дел организираниите процеси за претставување на нотарската професија во односите со европските институции, како и да биде постојано во тек со промените во европската легислатива кои ќе бидат од полза за граѓаните на Република Македонија.

Со вклучувањето на Нотарската комора на Македонија во оваа организација, комората на нотарите се стекнува со дополнителна можност за уште поактивна улога во обезбедувањето на општество со превентивна правна сигурност врз основа на јавните овластувања што државата им ги има отстапено на нотарите.

Во име на Владата на РМ и во мое лично име, Ви посакувам натамошни успеси.

Зоран Заев

Глава II

АКТУЕЛНИ ТЕМИ

АНАЛИЗА

за развојот и работата на нотаријатот во вршење на јавните овластувања и неговиот придонес за остварување на поефикасен правен систем и правна сигурност

Михајло Маневски
Скопје, 5 април 2017 година

ВОВЕДНИ НАПОМЕНИ

Предмет на оваа анализа ќе биде развојот и работата на нотаријатот во вршењето на јавните овластувања и неговиот придонес за остварување поефикасен правен систем и правна сигурност за временски период од десет години од 2007 до 2017 година, кој период се совпаѓа со примената на Законот за нотаријатот од 2007 година. Развојот на нотаријатот во Република Македонија главно се одвивал во **три фази**: 1. Основање на нотаријатот со донесување и применување на првиот Закон за вршење на нотарските работи; 2. Втората фаза со донесување на Законот за нотаријатот од 2007 година; и 3. Третата фаза со донесување на Законот за нотаријатот од 2016 година, кој се применува од почетокот на 2017 година и од кој закон ќе бидат анализирани одредени одредби и нови решенија.

По плебисцитарно изразената волја на граѓаните на Република Македонија на 8 септември 1991 година за самостојна и независна држава Република Македонија, целокупниот правен систем во државата неминовно мораше да биде подложен на големи реформи втемелени на европските вредности и меѓународната легислатива. Напуштајќи ги што е можно побргу нормите на договорната економија и еднопартискиот систем на ограничени права и слободи на човекот и граѓанинот, во Уставот на Република Македонија од 17 ноември 1991 година се утврдени темелните вредности на уставниот поредок. Владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се клучни темелни вредности за остварување и заштита на уставните права и слободи, на економските, социјалните и културните права и заштита на слободата на пазарот и претприемништвото.

Во севкупните реформски процеси, реформите на правосудниот систем имаат клучно значење. Долги години правосудниот систем беше детерминиран од општествено-политичкото уредување на државата и се карактеризираше со недоволна ефикасност за остварување и заштита на правата и слободите на граѓаните. Во правосудниот систем реформите започнаа со донесување на Законот за судовите од јули 1995 година. Во единствениот судски систем, според овој закон, судската власт ја вршат основни, апелациони судови и Врховниот суд на Република Македонија. До донесувањето на овој закон, скоро дваесет години во сила беше Законот за редовните судови од 1976 година.

Законот за судовите отпочна да се применува на 1 јули 1996 година и со неговата примена престанаа да важат Законот за редовните судови и Законот за судовите за прекршоци. Се укинаа Стопанскиот суд на Македонија, Републичкиот суд за прекршоци, окружните стопански судови и општинските судови за прекршоци. Со Законот се предвиде траен мандат и генерален реизбор на судиите што се изврши пред примената на Законот.

Основна катрактеристика на Законот за судовите е тоа што на **основните судови** им беше дадена целокупната првостепена надлежност за сите видови кривични, граѓански и стопански предмети, стечај, присилно порамнување и ликвидација, извршување, водење интабулациони регистри, обезбедување и заверување тапии, вонпроцесни, прекршочни и други видови предмети. Со овој закон се направија позитивни чекори во организација и функционирање на судската власт и гаранција за самостојноста и независноста на судовите. Со Законот за судовите се предвиде нова организација и разграничување на надлежностите на основните, апелационите судови и Врховниот суд на Република Македонија, но овој закон имаше и одредени слабости, пред сè во надлежноста на судовите.

Надлежноста на основните судови за вршење на целокупната првостепена надлежност предизвика одредени неповолни состојби. Ова е така од причини што пред донесување на Законот не се направија потребните анализи за капацитетот и оспособеноста на овие судови, односно дали ќе можат да го понесат тој огромен товар и успешно да ја извршуваат целокупната првостепена надлежност и да ги остваруваат целите и функциите на судството и за унапредување во вршење на судската функција. Набргу по примената на Законот се покажа дека основните судови преоптоварени со целокупната првостепена надлежност, ниту кадровски ниту материјално беа подготвени да го понесат тој огромен товар и немаше ниту теоретска можност сето тоа што беше ставено во нивна надлежност, успешно да го решаваат.

Тоа доведе до потешки последици на планот на владеење на правото, на ажурноста, ефикасноста и квалитетот на работата и на повреда на одредбите од Конвенцијата за основните човекови права и слободи за правично судење во разумен рок. Во судовите имаше просечно годишен обем на работа од околу **еден милион и петстотини илјади предмети** и огромен број нерешени предмети од сите видови, кои на годишно ниво достигнуваа и до **еден милион** нерешени предмети. Преоптовареноста на судовите со голем број предмети и нивната недоволна ефикасност беше карактеристична и за некои други држави членки на Советот на Европа. Тоа беше една исклучително сложена и тешка состојба која неминовно требаше да се надмине.

Со Законот за судовите, во однос на вршењето на вонпроцесните и други неспорни правни работи, не се направи некаков напредок, така што вршењето на тие работи и натаму остана во надлежност на основните судови и на општинските органи на управата. Позитивно е тоа што со Законот е создадена можност **јавни овластувања** да можат да бидат пренесени на друга служба или лица. Според членот 30 став 2 од Законот, основните судови се надлежни да решаваат во прв степен и за вонпроцесните работи, за извршувањето и обезбедувањето и за заверувањето на тапиите и интабулациите, **ако со закон не е определена надлежност на други органи или институции**. Ова формулација „ако со закон не е определена надлежност на други органи или институции“, практично значи дека се остава можност **со закон** за одредени вонпроцесни работи, извршување и обезбедување, заверување договори за промет на недвижност, водење таписки и интабулациски книги и други работи да биде определена надлежност на други органи или институции.

I. ОСНОВАЊЕ И РАЗВОЈ НА НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Тргувајќи од преоптовареноста и неефикасноста на судскиот систем и во земји членки на Советот на Европа, Комитетот на министрите на 16 септември 1986 година ја усвои **Препораката** за мерките за превенција и намалување на преоптовареноста на судовите. Се **препорачува** да се избегне зголемувањето на обемот на **вонсудските задачи** доверени на судиите и да се пристапи кон нивно **постепено намалување** со доверување на други лица или органи. Појдовни основи на Препораката се растоварување на судовите од многу обемните неспорни правни работи во нивна надлежност и зголемување на ефикасноста на судовите со намалување на времетраењето на постапки-

те по спорните кривични, граѓански, стопански и други видови спорни предмети.

Република Македонија постапувајќи согласно наведената препорака на Советот на Европа и на други ратификувани меѓународни конвенции и договори, пристапи кон усогласување на своето законодавство со стандардите содржани во меѓународната легислатива, со тоа што се донесоа повеќе нови закони или темелно се изменија или дополнија постојните. Од особно значење е донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи

1. Закон за вршење на нотарските работи

Законот за вршење на нотарските работи е донесен на 16 октомври 1996 година. На 16 октомври 2016 година се навршија **20 години** од донесувањето на првиот Закон за вршење на нотарските работи во Република Македонија. Со овој закон **се основа Нотаријатот** во Република Македонија, како самостојна, независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, државните органи, правни лица и други заинтересирани институции.

Причините за донесување на закон за основање нотаријат во Република Македонија главно се сведуваат на правни, социјални и економски причини. Правниот систем на државата мораше да ги следи современите потреби детерминирани од развојот на општествениот, економскиот и социјалниот систем на државата, од развојот на науката и технологијата, која во последните децении бележи многу брз развој, а особено информатичката технологија.

Со донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи, Република Македонија го направи **првиот крупен чекор** за поефикасно и поекономично вршење вонпроцесни и други неспорни правни работи кои можат успешно да се извршуваат од други субјекти, со кои работи се растоваруваат судовите или други органи кои дотогаш ги вршеле. Законот имаше одложена примена за една година и почна да се применува по донесувањето на Законот за изменување и дополнувања на Законот за вршење на нотарските работи од **25 мај 1998** година, со кој се подобрија определени решенија, особено во врска со организацијата на нотаријатот, основање на Нотарската комора и други органи и тела.

Во Законот се утврдени основните начела на вршење на нотарските работи како гаранција за законито вршење на работите, диспозиција и неспорност на правниот однос, надзор над законитоста во вр-

шењето на нотарските работи, одговорност за причинетата штета и надоместок за извршената работа. Нотарот нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на Устав, закон, ратификувани меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани врз закон. Нотарските исправи и нивните преписи издадени согласно со Законот имаат сила на јавна исправа. Нотарскиот акт е **извршна исправа** ако во него е утврдена определена обврска за чинење за која странките можат да се договорат и ако содржи изјава на обврзникот за тоа дека врз основа на тој акт може заради остварување на чинењето по пристигнувањето на обврската непосредно да спроведе присилно извршување. Нотарскиот акт е потребен особено за правна важност на договори за уредување на имотните односи меѓу брачните другари и меѓу лицата кои живеат во вонбрачна заедница, договори за подарок на движен и недвижен имот, како и договори за подарок без предавање на предметот во владеење на даропримачот, секој акт за основање, организирање, престанок, статусни и други промени на правните лица кои вршат стопанска дејност, институции, фондации и други органи.

Законот за вршење на нотарските работи доста позитивно се одрази во функционирањето на правниот систем. Судовите се ослободија од еден поголем обем на неспорни правни работи, особено од голем број заверки. Само заверките во основните судови во времето од 1990 до 1994 година се зголемиле скоро двојно од 100.614 во 1990 г. на 190.204 во 1994 година. Во окружните стопански судови кои имале законска надлежност за заверки до нивното укинување, заверките изнесувале над 200.000 предмети на годишно ниво. Вкупно заверки во окружните стопански судови изнесувале од 325.912 во 1990 г. и 408.718 заверки во 1994 година. Зголемениот број заверки во судовите покажува дека постојано се зголемувал правниот промет, а со тоа и потребите на правните и физичките лица што побргу да можат да ги добијат потребните заверени документи на преписи, потписи или ракописи или заверка на договори, ставање хипотека или залог и други работи за да можат да ги уредуваат своите правни односи пред други органи или организации.

Наведените податоци се однесуваат **само за заверките**, но ако тука се додадат и другите вонпроцесни и други неспорни правни работи, тогаш се доаѓа до констатација дека на годишно ниво судовите имале **повеќе стотини илјади** од овие предмети кои постојано се зголемувале. Исто така, во судовите постојано се зголемувал и бројот на спорните предмети. Се чинеле напори за подобрување на ефикасноста на судовите, но колку и да се зголемувал кадровскиот и материјалниот

потенцијал на овие органи, било сосема очигледно дека не е можно да се постигне потребната ажурност и ефикасност со такви надлежности и толкав голем обем на рабата.

Токму поради тоа, имајќи ги предвид сите овие околности, Законот за вршење на нотарските работи претставува **темел** за основање и развој на Нотаријатот во Република Македонија, како самостојна и независна јавна служба **зацврстен** со Законот за изменување и дополнување на Законот за вршење на нотарските работи од 25 мај 1998 година и **основа** за изменување и унапредување на правниот систем во целина. Нотарите презедоа голем број работи што беа во судска надлежност, како што се потврдување на фактите и изјавите, заверка на преписи, заверка на исправи од трговски и деловни книги, потврдување приватни исправи, заверка на договори и преводи, заверка на потписи и потврдување заклучоци од седници на органи на правни лица и други органи, протест на меница, издавање изводи, потврди (свидетелства и уверенија), преземање исправи, пари и хартии од вредност заради чување и предавање, преземање и чување хартии од вредност и многу други неспорни правни работи.

Првите именувани нотари започнаа со работа на **15 јуни 1998** година. Набргу потоа, врз основа на член 57 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вршење на нотарските работи, на основачкото собрание одржано на **15.08.1998 година** е основана **Нотарската комора** на Република Македонија.

2. Стратегија за судски реформи

По донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи, **правната рамка** за вршење вонпроцесни и други неспорни правни работи скоро **девет години** не беше надоградена со некои позначајни мерки за развој на нотаријатот, иако овој закон беше четири пати изменуван и дополнуван. Со Законот за вршење на нотарските работи се пренесоа **само дел** од неспорните правни работи на нотарите. Тоа, иако ги ублажи состојбите во судовите и доста позитивно влијаеше на правниот систем, сепак не беше доволно, бидејќи сè уште во судска надлежност остана значаен дел вонпроцесни и други неспорни правни работи. Тоа несомнено имаше влијание на вкупната ефикасност и функционирање на судскиот систем во целина. Во овој временски период не беа преземени некои позначајни мерки за поуспешно функционирање и организирање и на судскиот систем, што беше особено карактеристично за извршувањето. Извршувањето на судските одлуки беше ско-

ро симболично и повеќе години извршните предмети само се трупаа во судските архиви.

Судскиот систем беше исправен пред темелни реформи согласно **Стратегијата за судските реформи од 2004 година**, со која беше предвидена интервенција во Уставот на Република Македонија со уставни амандмани во делот за судскиот систем, темелна ревизија на постојните закони и донесување многу нови закони од областа на судството. Работите повеќе не можеа да стагнираат и мораше да се прават покрупни чекори.

По донесувањето на Стратегијата за судски реформи, во времето од 2006 до 2012 година се донесоа повеќе од **100** нови закони од областа на судството или значајно се изменија и дополнија постојните. Во законите од оваа област се уредија многу прашања со вградување највисоки стандарди во законите. Од посебно значење, од аспект на оваа анализа, се законите со кои се **зголемуваат овластувањата на нотарите**, а пред сè донесувањето на новиот Закон за нотаријатот, Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување, Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка и други закони.

3. Закон за извршување

Многу значаен чекор беше направен со донесување на **Законот за извршување** од 5 мај 2005 година, со кој закон присилното **извршување на судските одлуки и на одлуките донесени во управна постапка** кои гласат на исполнување парична обврска, извршување **нотарски исправи** и други извршни исправи, од судот преминаа кај **приватните извршители**. Извршувањето е поставено на сосема поинакви основи, отколку што тоа беше уредено со **Законот за извршната постапка**, кој беше кочница за ефикасна судска извршна постапка, поради што долго време во судовите се натрупаа над **460.000** нерешени извршни предмети. Извршувањето на судските одлуки и на другите извршни исправи беше најслабата страна, иако извршувањето на донесената одлука е круна на секоја постапка.

4. Закон за нотаријатот

Законот за нотаријатот е донесен на **20 април 2007** година и е резултат на позитивните искуства од примена на Законот за вршење на нотарските работи и созреаните услови за натамошна надградба на нотаријатот со нови решенија и нови овластувања. Успешното извр-

шување на доверените овластувања и **стекнатиот углед и доверба** во работата на нотарите во општеството создаде реална можност за пренесување нови овластувања од судовите на нотаријатот. Новиот Закон за нотаријатот во целост го потврди концептот на латинскиот тип на нотаријат востановен со Законот за вршење на нотарските работи.

Со донесувањето на Законот за нотаријатот, покрај тоа што се решија одредени нејаснотии од претходниот закон, се вградија нови одредби за натамошен развој на нотаријатот со нови овластувања и со спроведување на современите достигнувања, имајќи ги притоа предвид споредбените искуства и европските стандарди вградени во законодавствата на земјите кои го имаат прифатено латинскиот модел на нотаријат. Со новите решенија во Законот, пред сè, се имаше предвид јакнење на стручноста и совесноста во вршење на работите од страна на нотарите и нивната одговорност и постигнување на основната цел за остварување на **правната сигурност** во општеството и заштита на граѓаните и правните субјекти. Посебен акцент е ставен на јакнење на надзорот над работењето на нотарите и на Нотарската комора.

4.1. Основни одредби и нови овластувања на нотаријатот

Со Законот за нотаријатот, нотарите добија **нови овластувања** како повереници на судот да ја спроведуваат **оставинската постапка**. Овластувањата на нотарите за расправање на оставината се утврдуваат со законот кој ја уредува таа постапка. Доколку во текот на оставинската постапка се појави спор меѓу наследниците, нотарот ги прекинува сите натамошни дејствија и предметот го доставува на судот кој му го доверил спроведувањето на оставинската постапка.

Во Законот за нотаријатот се извршени три помали измени и дополнувања во 2008, во 2009 и во 2011 година. Со тие измени и дополнувања се предвидоа критериуми за определување на наградата и надоместците на трошоците на нотарите за преземање на дејствија во вршење на нотарските работи, се намали износот на нотарската такса за 75% со цел услугите кои ги даваат нотарите да бидат поевтини за граѓаните и правните субјекти и се утврдија законски основи за донесување нотарска тарифа. Се прецизираа законските одредби за донесувањето на подзаконските акти со кои се уредува начинот на постапувањето на нотарите при составувањето нотарски акти, водење уписници, книги и именици, евиденцијата и чување на нотарските списи и други прашања. Освен веќе предвидените, се воведе уписник за примени предлози за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз

основа на веродостојна исправа и именик за извршни предмети. Се интервенира и во одредбите за дисциплинската одговорност и во одредбите кои ја уредуваат постапката за донесување на нотарската тарифа.

Според членот 26 од Законот, должност на нотарот е нотарските службени дејствија да ги врши **совесно, чесно и непристрасно**, во согласност со Уставот и законите на Република Македонија и ратификуваните меѓународни договори и да ги заштитува интересите на странките. По правило, нотарот не смее без оправдани причини да одбие преземање службени дејствија. Нотарот е **должен да одбие** службено дејствие кое е спротивно на законот, јавниот ред и мир и Кодексот на професионалната етика и морал. Нотарот е **должен** пред започнувањето со работа **да се осигура** од одговорност за штета која би можела да им ја причини на трети лица при вршењето на нотарската служба. Најнискиот износ на осигурување на нотарот изнесува 50.000 евра во денарска противвредност.

Попрецизно се уредуваат обврските на нотарите и на Нотарската комора предвидени во Законот за нотаријатот, Законот за спречување на перење пари и други приноси од казнено дело и финансирање тероризам и во други закони, кои имаат пред сè нагласена **превентивна функција** за спречување на извршување корупциски кривични дела и кривичното дело перење пари или други приноси од казнено дело. Задолжителното пријавување корупција претставува значајна обврска на нотарот, која има за цел спречување корупција преку непреземање службено дејствие за кое нотарот има сознание дека се работи за корупција и должноста случајот да го пријави на надлежниот орган.

Се зајакнуваат мерките на дисциплинска одговорност за повреда на одредбите од Законот и за постапување спротивно на Кодексот на професионалната етика на нотарите со што се нарушува **честа и угледот** на нотарската служба, се доведува во прашање **довербата** на нотарската служба или се повредува нотарската должност со незаконито, нестручно или несовесно постапување.

5. Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување

Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување е донесен на 29 јуни 2009 година. Со овој закон е направен **најкрупниот чекор** што се однесува на издавањето платен налог и извршување на нотарските исправи. Со овој закон се зголемени овластувањата на но-

таријатот, а **нотарите добија законско овластување** да издаваат **платен налог** врз основа на веродостојна исправа. Со тоа од судовите во надлежност на нотарите се пренесуваат овластувања за издавање на над **220 илјади** платни налози, колку што на годишно ниво примаа основните судови. Според членот 1 став 3 од Законот, одредбите на Законот за извршување се применуваат и врз присилно извршување на **нотарски исправи** и други извршни исправи предвидени со закон.

Решението донесено од нотар со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа **станува извршна исправа** со ставање потврда за правосилност и извршност од нотарот. Во членот 16-а е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Предлог за донесување на решение **за дозвола за извршување** врз основа на веродостојна исправа се поднесува за пристигнато парично побарување. Доверителот предлогот го **поднесува до нотарот** по свој избор на чие подрачје е живеалиштето, односно престојувалиштето на должникот. Според Законот, веродостојни исправи се фактура, меница и чек со протести со повратна сметка, кога е тоа потребно за засновање на побарување, јавна исправа, извод од заверени деловни книги, заверена приватна исправа според закон и исправи кои според посебни прописи имаат значење на јавна исправа.

Должникот може да поднесе **приговор** против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа до нотарот кој го донел решението, во рок од осум дена од денот на приемот на решението. Нотарот ќе донесе решение за отфрлање на приговорот поднесен по истекот на рокот за поднесување приговор, ако приговорот не е јасен, ако не е потпишан и ако не може да се определи за кое решение се работи. Нотарот кој примил **навремен и допуштен** приговор против решението кое го донел, **ќе ги достави списите до основниот суд** на чие подрачје е седиштето на нотарот.

Во преодната одредба на овој закон се предвидува дека доверителите што започнале постапка за извршување **пред судовите до 26 мај 2006 година** и по кои е донесено правосилно решение за извршување во судот, се должни во рок од **шест месеци** од денот на примена на овој закон да поднесат изјава до судот пред кој се води извршната постапка, на кој извршител да се достави предметот и во кој обем е подмирено побарувањето, за да може извршителот да го продолжи извршувањето.

Со оглед на големото значење на решенијата и потребата за обемните подготовки за неговата примена, овој закон имаше одложна примена **две години** и започна да се приманува од **1 јули 2011 година**.

Тогаш започна најголемата операција на трансфер на огромен број од околу **460.000 извршни** предмети од судовите кај извршителите и нотарите, зависно од состојбите во која фаза е предметот.

6. Закон за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка

Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка е донесен на **24 август 2010 година** и отпочна да се применува по **една година** од неговото донесување. Парничната постапка е поставена на сосема нови основи со цел за обезбедување законитост и поголема ефикасност на постапката. Со овој закон **се прецизираат основите за издавање платен налог** за парично побарување врз основа на веродостојна исправа. Кога побарувањето се однесува на пристигнатото побарување во пари кое се докажува со веродостојна исправа, но должникот **приговорил пред нотар** во постапка за извршување, судот ќе издаде платен налог ако тужителот го сторил веројатно постоењето правен интерес за издавање платен налог. Ако тужителот не го сторил веројатно постоењето на правниот интерес или **не побарал од нотар** да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, судот ќе ја отфрли тужбата.

Направивме краток сублимат на најзначајните закони за развој и унапредување на нотаријатот и неговите надлежности. Со сите овие законски решенија се направи **целосен пресврт** и во работата на судскиот систем во целина. Нотарите и Нотарската комора, кои со законите добија многу големи и значајни овластувања, беа исправени пред огромен предизвик успешно да одговорат за навремено и квалитетно извршување на новите овластувања и одговорности. Се презедоа голем број активности и мерки за ефикасно и квалитетно постапување и совладување на тој нов голем обем на работа. Судовите и други органи се ослободија од еден огромен број на неспорни предмети кои мошне успешно се извршуваат од страна на нотарите.

Нотарите вложија огромни напори и на општо задоволство тие ги дадоа очекуваните позитивни резултати, иако имаше скептици кои имаа сомнеж дали тоа може толку успешно да се оствари. Во натамошниот дел ќе ги прикажеме обемот на работа, ефикасноста, квалитетот на работа и други значајни прашања за работата на нотаријатот во времето од 2007 до 2017 година.

II. ОБЕМ НА РАБОТА, ЕФИКАСНОСТ И КВАЛИТЕТ НА РАБОТАТА НА НОТАРИТЕ

Предмет на оваа анализа ќе биде обемот, ефикасноста, квалитетот на работа и други значајни прашања за работата на нотаријатот во времето од 2007 до 2017 година. Тоа е временски период од **десет години** од примената на одредбите од Законот за нотаријатот од 2007 година. Тоа е еден подолг временски период и од податоците за работењето на нотаријатот во тој период можат да се изведат веродостојни оценки и заклучоци.

Новите овластувања на Нотаријатот предвидени во законите се особено карактеристични во времето од 2007 до 2011 година, во кој период нотаријатот доби и најголем обем нови овластувања. Во суштина тие овластувања носеа и нови одговорности за нотарите и за Нотарската комора. Успешното извршување на доверените работи значеше пред сè голема одговорност да се оправда довербата во извршување на тие овластувања. Тоа бараше големи напори, пред сè од нотарите, од Нотарската комора и од нејзините органи и тела, од Министерството за правда во вршењето надзор над примената на Законот, воспоставување ефективна делотворна соработка со повеќе субјекти, како и натамошно јакнење на кадровскиот и стручниот капацитет на нотаријатот, кој беше неопходен.

Резултатите и достигнувања на нотаријатот треба да се гледаат во контекст со доста интензивните реформи во правосудната област и донесувањето и спроведувањето на околу 100 нови закони или измени и дополненија на постојните. Со примената на новите закони, кои повеќето имаа одложна примена со цел да се извршат добри подготовки, значително се променија состојбите во правосудниот систем во многу сегменти. Завладеа една нова позитивна состојба на зголемена дисциплина и одговорност во вршењето на работите, на судската функција и поефикасно спроведување на судските постапки, како и и вршење на пренесените овластувања и надлежности на нотарите и извршителите. Се направи целосен пресврт во работата на судскиот систем и напорите што ги вложија судовите, нотаријатот, извршителите и други субјекти за правна помош ги дадоа очекуваните резултати. Од посебно значење се мерките што ги презедоа нотарите и Нотарската комора.

Согласно Законот за нотаријатот од 2007 година и Правилникот за видот, содржината, формата, начинот на водењето и чувањето на актите, уписниците, книгите и имениците на нотарот, чувањето но-

тарски исправи и предмети од вредност, нотарот води општ деловен уписник, уписник за заверки и потврди, уписник за примени предлози за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, уписник за доверени работи, уписник за протести, именик за извршни предмети и други протпишани уписници и именици. Нотарот е должен уредно да ги води и чува уписниците, книгите и имениците.

Со посебен правилник кој го донесува министерот за правда, се уредуваат прашањата за видот, содржината, формата и начинот на водење на актите и книгите, чување на уписниците и книгите што го води нотарот, како и примањето и чувањето на исправите, парите, хартиите од вредност и предмети од вредност (скапоцености) и нивното издавање и примање, како и за преземање други дејствија. Уписниците и книгите се еднообразни и се водат по единствена методологија и треба да бидат заверени од Нотарската комора. Нотарот не може да започне со пополнување нов уписник додека не го заврши претходниот.

1. Обем на работа на нотаријатот

Во **Општиот деловен уписник - ОДУ** се заведуваат сите нотарски акти, потврдени приватни исправи - солемнизација, купопродажба на недвижности, хипотека, договори за подарок, за размена, физичка делба, договор за доживотна издршка и други договори, записници за потврди и докази, записници за преземање пари, исправи и хартии од вредност, поединечните дејствија поврзани со реализацијата на залог (сите записници, нотарски и други акти) за преземени дејствија во постапка за известување на доспеаност на обезбеденото побарување и реализација на залог, како и други нотарски дејствија. Во Општиот деловен уписник се содржани рубрики кои мора да бидат пополнети на соодветен начин спрема утврдениот образец. Во уписникот не смее да се оставаат празни рубрики или да се врши какво било преправање спротивно на одредбите од Правилникот.

Во **Уписникот за заверки и потврди - УЗП** се заведуваат: заверка на потпис или ракознак на физичко лице, заверка на потпис на правно лице, заверка на препис, заверка на превод, заверка на потпис на странско лице, издавање потврди (за живот, предочување исправа, овластување, извод од трговска книга) и слично. Уписникот за заверки и потврди исто така содржи рубрики за редниот број на заверката и потврдата, видот на преземеното дејствие со означување на исправата, денот на заверка на потписот и исправата, денот на заверка на препи-

сот или заверка на преводот, заверка на потписот на исправата, издавање на потврдата, начинот на утврдување на идентичноста и потписи на сведоците, видот на изводот во трговските и деловните книги, износот на наплатените такси со означување на тарифниот број, износот на наплатената награда и други податоци предвидени во посебниот образец кој е составен дел на Правилникот.

Од посебно значење ќе биде согледувањето на обемот и квалитетот на работата на нотарите. Поради тоа, ќе прикажеме податоци за нотарските акти и заверките за еден подолг временски период од десет години, од 2007 до 2017 година. Овој период се совпаѓа со примената на Законот за нотаријатот од 2007 година. Ќе бидат прикажани податоци за работата на нотарите по оставинските предмети, издавањето платен налог врз основа на веродостојна исправа за времето од кога нотарите ги добија овие надлежности, заверување (потврдување) на задолжницата и други податоци за работата на нотарите кои се од значење за согледување на ефикасноста во извршување на доверените овластувањата од страна на нотарите.

1.1. Преглед на нотарските акти и заверките и потврдите во временскиот период од 2007 до 2017 година

Година	Нотарски акти	Заверки и потврди
	Општ деловен уписник ОДУ	Уписник за заверки и потврди УЗП
2007	61.370	885.690
2008	76.245	914.847
2009	69.792	892.733
2010	74.991	1.105.741
2011	95.507	1.270.769
2012	103.574	1.210.843
2013	117.715	1.246.879
2014	125.360	1.261.890
2015	130.182	1.298.826
2016	137.608	1.360.055
Севкупно:	992.344	11.448.273

Што покажуваат изнесените податоци во прегледот?

Податоците покажуваат дека во **Општиот деловен уписник - ОДУ**, во кој се заведуваат сите нотарски акти и други нотарски службени дејствија, континуирано во сите овие години постојано се зголемувал бројот на нотарските акти и континуирано се зголемувал обемот на работа на нотарите.

Анализата на податоците покажува дека во **2007** година во Општиот деловен уписник биле заведени **61.370** нотарски акти или други нотарски дејствија, додека во **2015** година тој број изнесувал **130.182** или повеќе од двојно зголемување или **112 %**. Во **2016** година биле составени и заведени најголем број - **137.608** нотарски акти и континуитетот на постојано зголемување на нотарските акти продолжил и во таа година. За десет години нотарите составиле и завеле во Општиот деловен уписник **992.344** нотарски акти или солемнизирале приватни исправи на договори за купопродажба на недвижности или други договори или презеле други службени нотарски дејствија. Тоа е еден **импозантен показател** за обемот на извршените работи и потврда за подготвеноста на Нотаријатот во Република Македонија успешно да ги извршува доверените службените дејствија.

Карактеристично е тоа што се забележува зголемување на нотарските акти во сите 26 службени седишта на нотарите, како во поголемите и поразвиени средини, така и во помалите и понеразвиените. Нема ниту едно службено седиште на нотарите кое не бележи зголемување на бројот на составени нотарски акти.

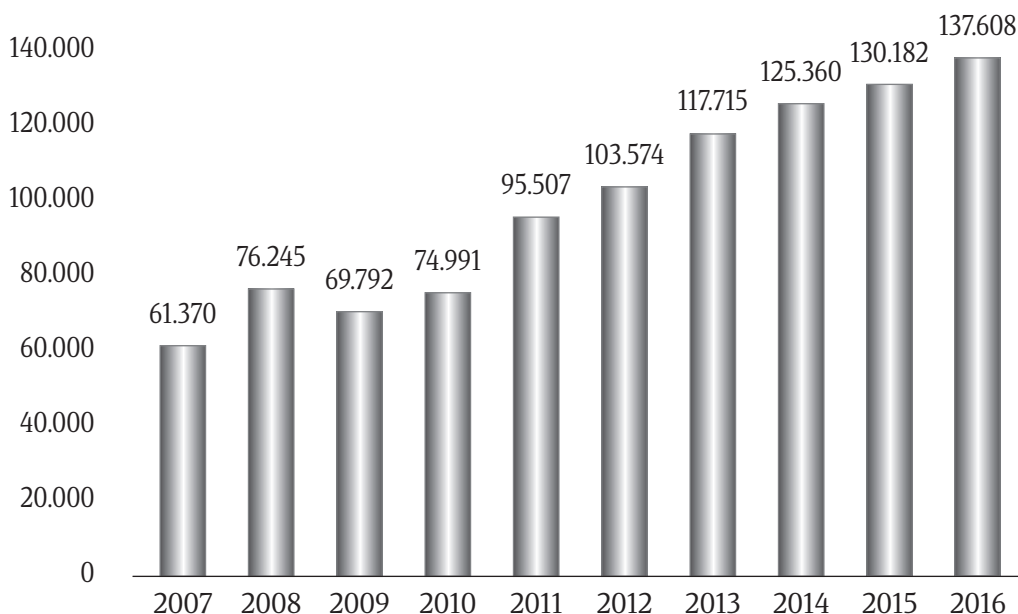
Во составувањето на нотарските акти, солемнизација на приватни исправи и преземање други службени дејствија, во сите години, најголемо е учеството на нотарите од службеното седиште во Скопје, кое има и најголем број нотари. Учеството на нотарите од службеното седиште **Скопје** во еден подолг временски период од **2009** до **2017** година (од кога во Нотарската комора се водат податоци за тоа) изнесува вкупно 312.205 нотарски акти или **37,00%** од вкупниот број 847.936 во овој период на сите службени подрачја.

Во истиот временски период, најголемо зголемување на нотарските акти континуирано секоја година се забележува во **Гостивар**, од 2.032 нотарски акти во 2009 г. на 9.930 во 2016 година или скоро **петкратно** зголемување, потоа во **Велес** од 2.462 на 5.689 во 2016 година или повеќе од **двојно** зголемување за **2,3 пати**, во **Прилеп** од 2.254 во 2009 г. на 5.578 нотарски акти во 2016 година или повеќе од **двојно** зголемување или **2,5 пати**, **Струмица** од 3.784 нотарски акти во 2009 г. на 7.867 во 2016 година или скоро **двојно** зголемување, **Струга** од 1.295 но-

тарски акти во 2009 г. на 3.505 во 2016 година или исто така повеќе од **двојно** зголемување, **Куманово** од 6.190 нотарски во 2009 г. на 10.925 во 2016 година или зголемување од **70,00%**, **Битола** од 4.052 во 2009 г. на 7.177 или зголемување за **63,00 %**, **Штип** од 2.230 на 3.962 во 2016 година или зголемување за **65,00%** и во други нотарски подрачја.

И во помалите нотарски подрачја се забележува зголемување на нотарските акти, како на пример во **Делчево** од 649 во 2009 година на 1.615 во 2016 година или повеќе од **двојно** зголемување, потоа зголемување за **57,00%** во **Гевгелија**, во Крива Паланка **55,00%**, во Кичево од 1.045 на 2.252 нотарски акти во 2016 година или **2 пати** повеќе, а зголемување на нотарските акти се забележува и во Радовиш, Дебар, Ресен, Свети Николе, Крушево, Кавадарци, Кочани и други подрачја.

Графички преглед на нотарските акти од 2007 до 2017 година

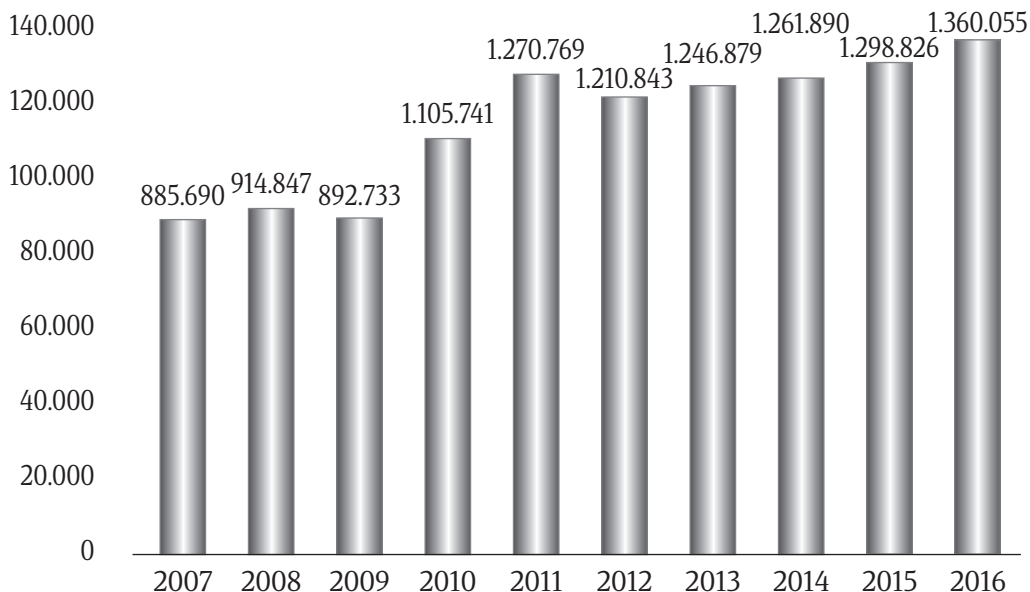
Од овој графички преглед најдобро може да се види составувањето и потврдата на нотарските акти во период од **десет години** и од тие податоци се потврдува континуираното зголемување на нотарските акти.

Во **Уписникот за заверки и потврди - УЗП за десет години** се заведени **11.448.273** (единаесет милиони и четиристотини четириесет и осум илјади и двесте седумдесет и три) заверки и потврди. Како и кај нотарските акти, така и бројот на предметите за заверка и потврда континуирано се зголемувал секоја година. Бројот на заверките во

2007 година изнесувал **885.690**, додека во 2016 година тој број изнесувал **1.360.055** или зголемување за **65,12 %**.

Почнувајќи од 2010 година, секоја наредна година бројот на предметите за заверки и потврди бил над еден милион предмети. Во 2010 година тој број изнесувал над **1,1 милион** предмети, додека во наредните години, вклучувајќи ја и 2016 година, секоја година тој број изнесувал над **1,2 до скоро над 1,3 милиони** предмети, што може сосема јасно да се види од графичкиот преглед:

Графички преглед на заверките и потврдите од 2007 до 2017 година

Во временскиот период од 2007 до 2017 година најголем број заверки и потврди биле извршени на службеното подрачје на нотарите од Скопје. Тоа е скоро исти сооднос како и кај нотарските акти. Во 2009 година на ова подрачје биле извршени 380.431 заверки и потврди, додека во 2016 година тој број изнесувал 522.483 или зголемување за 73,00%. Учеството на нотарите од службено подрачје **Скопје** во еден подолг временски период од **2009 до 2017** година континуирано изнесувал над **42%** во вкупниот број на заверки и потврди.

Карактеристично е тоа што зголемување на бројот на заверки и потврди се забележува во сите нотарски подрачја. Учество во вкупниот број на заверки и потврди од **5 до 7%** се забележува во Тетово, Битола и Куманово, од **3 до 5%** се забележува во Гостивар, Прилеп, Охрид, Струмица и Штип, од **1 до 3%** во Струга, Радовиш, Крива Паланка, Кавадарци,

Кочани, Кичево, Велес и Гевгелија, додека под 1% бележат учество нотарските подрачја Берово, Виница, Дебар, Делчево, Крушево, Кратово, Неготино, Ресен и Свети Николе, а тоа се помалите нотарски подрачја.

Тенденцијата за зголемување на заверките и потврдите продолжува. Нотаријатот е подготвен успешно, навремено и квалитетно да одговори и со успех да ги изврши поставените обврски, тргнувајќи од досегашните искуства и постигнати резултати.

2. КВАЛИТЕТ НА НОТАРСКИТЕ АКТИ

Основа на Нотаријатот и на нотарското работење е нотарскиот акт. Без нотарскиот акт со полн капацитет нема нотаријат, а особено нема латински нотаријат. Нотарскиот акт е основна идентификација за работата на нотарот. Нотарот, пред сè, се идентификува со квалитетот на нотарскиот акт.

Нотарската комора и Управниот одбор на Комората водат постојана грижа за едукација на нотарите за стручно, совесно и одговорно вршење на нотарските работи и за квалитетот на нотарските акти. Само добро едуцирани нотари можат да се справат со предизвиците за успешно и квалитетно извршување на нотарските работи. Грижата за постојано стручно оспособување на нотарите и во минатото беше од приоритетно значење, и тоа уште од самиот почеток на нивното работење. Овие клучни определби на нотаријатот за квалитетно и стручно работење, не се поврзуваат со воведување одредени нови решенија во Законот за нотаријатот од 2016 година за учество на адвокат во вршење на нотарските работи, со што се нарушува и ограничува самостојноста и одговорноста на нотарот при составување на нотарскиот акт. Нотарите се легитимираат со неспорни факти во врска со нотарскиот акт, а тоа е токму квалитетот на нотарските акти.

2.1. Поднесени тужби за поништување на нотарски акти

Како се утврдува квалитетот на нотарските акти и квалитетот на работата на нотарите? Квалитетот на нотарските акти и квалитетот на работата на нотарите се утврдуваат преку повеќе инструменти, преку надзорот и мерките што се преземаат од страна на Министерството за правда, Нотарската комора, **судовите** и странките преку поднесените тужби и одлуките на судовите по поднесените тужби.

Со цел да се согледаат состојбите во врска со квалитетот на нотарските акти, Нотарската комора на Македонија во април 2016 година,

тргнувајќи од воспоставените добри односи на соработка, побара од основните судови да достават податоци за бројот на поднесените тужби за надоместок на штета предизвикана од нотар, тужби за утврдување на ништовност на нотарски акти и тужби за утврдување ништовност на потврдени (солемнизирани) приватни исправи за временскиот период од 2007 до 2016 година. Повеќе основни судови со проширена надлежност ги доставија бараните податоци, а некои доставија и копија од донесените правосилни судски одлуки.

2.2. Анализа на податоците за доставени тужби

Тужби за надоместок на штета од нотар

1. Основен суд Скопје 2 Скопје

До Основниот суд Скопје 2 за надоместок на штета од нотар биле поднесени **4 тужби**, и тоа:

1.1. Основниот суд Скопје 2, одлучувајќи по поднесената тужба за надоместок на штета од нотар, со пресуда П4-152/13 од 20.05.2013 година, **го усвоил** тужбеното барање на **Шпаркасе банка** Македонија А.Д. - Скопје и ги задолжил тужените, и тоа должникот, кој бил корисник на кредит од банка и **нотар** од Куманово, кој се јавува во својство на **гарант**, со одговорност **гарант платец** на првотужениот, солидарно да му исплатат на тужителот поголем износ на неплатен кредит со законска казнена камата и трошоци на постапката.

Тужителот **Шпаркасе банка** Македонија А.Д. - Скопје на **првотужениот** му одобрила на користење кредит во износ од 15 илјади евра. Првотужениот бил должен да го врати кредитот на 60 еднакви рати со каматна стапка од 8,41%. Второтужениот **нотар** во случајот се јавува во својство на **гарант** на првотужениот, и тоа **гарант платец**. Бидејќи корисникот на кредитот не плаќал за искористениот кредит согласно договорот за кредит, тужителот побарал од судот корисникот на кредитот и **нотарот гарант платец** солидарно да му ја надоместат штетата со законска казнена камата. Судот го усвоил тужбеното барање на тужителот и ги задолжил тужените да му ја надоместат штетата на тужителот со законска казнена камата. **Пресудата е правосилна.**

1.2. Основниот суд Скопје 2, одлучувајќи по поднесена тужба за надоместок на штета поднесена од тужителот **Шпаркасе банка** Македонија А.Д. - Скопје, против првотужениот ДГ и второтужениот **нотар** од Куманово, со пресуда П4-153/13 од 16.09.2013 година, **го усвоил** тужбе-

ното барање на тужителот и ги задолжил тужените солидарно да му платат на тужителот на име долг над 11 илјади евра со законска казна на камата.

Судот утврдил дека првотужениот бил корисник на кредит што му го одобрила банката. Корисникот на кредитот не го плаќал кредитот според договорот и амортизацискиот план, поради што настапиле условите за поднесување тужба за наплата на долгот.

Второтужениот **нотар** се јавува во својство на **гарант** на првотужениот, и тоа **гарант платец**. Бидејќи корисникот на кредитот не плаќал за искористениот кредит согласно договорот за кредит, тужителот побарал од судот корисникот на кредитот и **нотарот гарант** солидарно да му ја надоместат штетата со законска казнена камата. Судот го усвоил тужбеното барање на тужителот и ги задолжил тужените да му ја надоместат штетата на тужителот со законска казнена камата. **Пресудата е правосилна.**

Претходноизнесените случаи се наполно идентични, бидејќи во двата случаи нотарот се јавува како гарант и како гарант платец, поради што заедно со првотужениот е задолжен да му ја надомести штетата на тужителот.

1.3. До Основниот суд Скопје 2 била поднесената тужба на тужителот ИС од Скопје, против тужените АД за изградба на станбен и деловен простор од значење на РМ и **нотар од Скопје** за надоместок на штета. Со тужбата тужителот побарал тужените солидарно да му надоместат 3,7 милиони денари на име законска казнена камата и 6 илјади денари на име неосновано платена нотарска награда.

Со пресуда на Основниот суд Скопје 2 П.бр.254/13 од 23.04.2014 година тужбеното барање на тужителот се **одбива како неосновано**. Судот утврдил дека на 15 ноември 2002 година второтужената во својство на нотар извршила солемнизација на договорот за купопродажба на стан и го заверила под ОДУ бр.363./02 од 15.11.2002 година и за тоа наплатила нотарска награда од 5 илјади денари и илјада денари нотарска такса. Во Агенцијата за катастар на недвижностите било извршено запишување на правото на сопственост на предметниот стан на тужителот на ул. „Стале Попов“ на 21.02.2003 година.

Од увидот во пресудата П.бр.4918/07 на Основниот суд Скопје 2, судот констатирал дека Договорот за купопродажба на станот ОДУ бр.363./02 од 15.11.2002 година бил поништен, бидејќи при солемнизација на предметниот договор не било прибавено мислење од тогашниот јавен правобранител на РМ, а освен тоа, наместо 180 еднакви рати, тужителот платил 116, односно бил во задоцнување при исплата на ратите.

Судот смета дека согласно член 95 став 1 од Законот за облигационите односи, договорот кој не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи е ништовен и таквиот договор не произведува правни дејствија. Согласно став 2 од неведената одредба, договаработ кој е виновен за склучување на ништовниот договор, му одговара на содоговаработ за штетата што ја трпи поради ништовноста на договорот, ако овој знаел или според околностите морал да знае за постоење на причините за ништовност. Поради тоа, по однос на побарувањето за надомест на штета на тужителот која произлегува од поништениот договор, Судот смета дека „не се исполнети условите од членот 96 став 2 од Законот за облигационите односи, од причини што двете договорни страни биле должни да ги знаат условите врз основа на кои се продава или купува **општествен стан**, бидејќи тие услови јасно се определени во законските прописи“. Пресудата на Основниот суд Скопје 2 П.бр.254/13 од 23.04.2014 година е потврдена со пресуда на Апелациониот суд Скопје Гж бр.4857/14 и ова пресуда е правосилна.

1.4. Со пресуда на Основниот суд Скопје 2 П.бр.1184/13 од 09.10.2014 година, тужбеното барање на тужителката НК за надоместок на штета и утврдување ништовност на преддоговорот за купопродажба на недвижен имот ОДУ бр.558/12 од 21.01.2012 година и на договорот за купопродажба на недвижен имот ОДУ бр.64/13 од 21.01.2013 година, двата договори заверени од **нотар** од Скопје, се **одбива како неосновано**.

Тужителката поднела тужба против првотужениот ЗП и нотарот СК од Скопје и со тужбата поставила тужбено барање за понишување на преддоговорот и договорот за купопродажба на недвижен имот-стан на ул. „Васил Ѓоргов“, поради тоа што двата договори имале карактер на лихварски договори. Освен тоа, во тужбата и на расправата преку својот полномошник, тужителката навела дека второтужениот нотар не постапил правилно при составувањето и заверката на преддоговорот и договорот, поради тоа што предметниот стан бил **стекнат во брак**, а второтужениот не побарал согласност за продажба на станот од сопругот на тужителката.

Судот не ги прифатил наводите на тужителката дека станот бил стекнат за време додека траела брачната заедница и дека нотарот не постапил правилно со тоа што не побарал извод од матичната книга на венчаните и не го повикал **сопругот** на тужителката при составување на нотарскиот акт. Ова е така од причини што судот утврдил дека тужителката при составување на преддоговорот, кај второтужениот нотар дала изјава заверена под УЗП бр.65/18 од 11.09.2012 година дека станот бил **стекнат пред истата да стапи во брак**. Според тоа, судот

утврдил дека не постои законски основ за поништување на договорот за купопродажба на предметниот стан.

1.5. До Основниот суд Битола во 2016 била поднесена **1 тужба** за надомест на штета од нотар. Постапката по предметот е во тек и продолжува во јануари 2017 година за кога е закажано рочиште по предметот.

2.3. Тужби за утврдување ништовност на нотарски акти

Заради поголема прегледност, тужбите за ништовност на нотарски акти ќе ги прикажеме според седиштето на основните судови до кои биле поднесени тужбите.

1. Основен суд Прилеп

До Основниот суд Прилеп биле поднесени **5 тужби** за утврдување ништовност на нотарски акти. Тужбите се решени на тој начин што по **3 тужби** е донесено решение со кое се повлекува тужбеното барање, по **една тужба** тужбеното барање е правосилно отфрлено и по **една тужба** постапката е во тек.

2. Основен суд Штип

До Основниот суд Штип била поднесена **1 тужба** за утврдување ништовност на нотарски акт. Тужбата е решена на тој начин што е донесена правосилна пресуда со која е **поништен нотарски акт** на нотар од Штип.

3. Основен суд Кочани

До Основниот суд Кочани биле поднесени **2 тужби** за утврдување ништовност на нотарски акт. Тужбите се решени на тој начин што е донесена правосилна пресуда со која по **една тужба** тужбено барање е усвоено и е поништен нотарски акт, а по **една тужба** тужбено барање е одбиено како неосновано. Во овој суд не се поднесени тужби за утврдување ништовност на потврдени приватни исправи и тужби за надоместок на штета од нотар.

4. Основен суд Струмица

До Основниот суд Струмица во времето од 2010 до 2016 година, според податоците забележани во електронскиот судски систем АКМИС, биле поднесени вкупно **6 тужби**. Од вкупно поднесените тужби, **една тужба** се однесува за утврдување ништовност на нотарски акт, доде-

ка **5 тужби** се однесуваат за утврдување ништовност на потврдени-со-лемнизирани приватни исправи, и тоа:

4.1. Со пресуда на Основниот суд Струмица П.бр.385/10 од 23.11.2010 година **се усвојува** во целост тужбеното барање на тужителот и договорот за купопродажба на половно моторно возило заверен од **нотар** од Струмица, поради нееднаквост во взаемните барања се огласува за **ништовен** и не произведува правно дејство од денот на неговото склучување.

По поднесена жалба од тужениот, Апелациониот суд од Штип со пресуда ГЖ бр.604/11 од 04.05.2011 година ја **уважил жалбата** и ја преиначил првостепената пресуда, така што тужбеното барање на тужителот **го одбил како неосновано**. Во образложението на пресудата второстепениот суд наведува дека договорот за купопродажба бил склучен согласно одредбите од Законот за облигационите односи во 2003 година, додека предметната тужба за негово поништување е поднесена на 20.11.2008 година, односно по законски утврдениот рок за поднесување на тужбата.

Од вкупно 5 поднесени тужби за поништување потврдени приватни исправи-солемнизирани, се донесени судски одлуки, и тоа:

4.2. Со пресуда на Основниот суд Струмица П.бр.551/10 од 28.09.2011 година, тужбеното барање на тужителот со кое барал да се утврди ништовност на договорот за дар, заверен од нотар од Скопје, е **одбиено како неосновано**. Во образложението на пресудата судот наведува дека „од увидот во предметниот договор за дар судот неспорно утврди дека истиот не е во спротивност со Уставот, законите и добрите обичаи, истиот е склучен од страна на деловно способни лица и потпишан од нивна страна своерачно, а нивните потписи се заверени на нотар по УЗП 5111/05“. Пресудата е правосилна.

4.3. Со пресуда на Основниот суд Струмица П бр.97/11 од 22.12.2011 година, **се усвојува** тужбеното барање на тужителот МПЦ-ОА, Струмичка православна епархија, и се задолжува тужениот **ДТ да пристапи кон склучување договор за купопродажба** на недвижен имот, кој се состоел од повеќе парцели. Со истата пресуда **се поништува** и договорот за подарок ОДУ бр.29/11 од 01.04.2011 година, склучен помеѓу дародавачот и даропримачот, поради тоа што со спорниот договор за дар тужениот отуѓил и располагал со имот на кој била ставена забрана за располагање и отуѓување.

4.4. Со пресуда на Основниот суд Струмица П бр.114/13 од 31.01.2014 година, **делумно се усвојува** тужбеното барање на тужителката ВТ и **се утврдува** дека нотарскиот акт - договор за залог (хипотека) во својство на извршна исправа ОДУ бр.179/11 10.03.2011 година на нотар од

Струмица е **делумно ништовен** во делот кој се однесува на 1/2 идеален дел сопственост на тужителката. Со пресудата се задолжува тужениот Стопанска банка А.Д. - Скопје да трпи во Агенцијата за катастар на недвижностите да се изврши бришење на заложното право хипотека на 1/2 идеален дел сопственост на тужителката.

Во конкретниот случај била ставена хипотека врз стан, на кој сопственици на по **една идеална половина** биле тужениот и тужителката. Тоа било неспорно, бидејќи со пресуда на Основниот суд Струмица П.бр.1210/99 од 05.10.1999 година било утврдено дека тужителката и тужениот се сопственици на по една идеална половина на станот. Спрема тоа, тужениот не можел да располага со туѓ имот и истиот да го става под хипотека. Поради тоа, судот наложил да се избрише хипотеката на 1/2 идеален дел во Агенцијата за катастар на недвижности во Струмица, бидејќи сопственик на таа идеална половина од станот била тужителката. Тужениот не можел да располага со тој дел од имотот, бидејќи тоа е туѓ имот.

4.5. Со пресуда на Основниот суд Струмица П. бр.23/14 од 15.05.2014 година, се **усвојува** тужбеното барање на тужителите ГС и ГВ и се **побива правното дејствие на договорот за подарок** на недвижен имот ОДУ бр.967/12 од 07.11.21012 година, солемнизиран од нотар во Струмица. Договорот за подарок бил склучен помеѓу МИ - како примател на подарокот и неговиот татко МЈ - како давател на подарокот, но тој договор го губи правното дејство спрема тужителите во висина на нивното побарување спрема тужениот-должникот во висина на нивното побарување од 22 илјади евра.

Во образложението на пресудата се наведува дека согласно член 269 став 1 од Законот за облигационите односи „секој доверител чие побарување е стасано за исплата, без оглед кога настанало, може да го побива правното дејствие на својот должник што е преземено на штета на доверителот“. Судот утврдил дека должникот располагајќи со недвижниот имот, предмет на договорот ОДУ бр.967/12 од 07.11.21012, располагањето со имотот го извршил на штета на тужителите како доверители. Од тие причини, судот смета дека треба да се побие таквото дејствие, поради што го усвоил тужбеното барање на тужителите. Пресудата е правосилна.

4.6. Со пресуда на Основниот суд Струмица П бр.71/15 од 01.04.2016 година, тужбеното барање на тужителите **се усвојува** и се утврдува **делумна ништовност** на нотарски акт-договор за подарок на недвижен имот, со задржување на правото на плодуюживање ОДУ бр. 906/14 од 23.07.2014 година, заверен од нотар во Струмица со запишано право на сопственост на тужената за недвижен имот земјиште и згради.

Судот утврдил дека првотужениот - татко на тужителите и татко на второтужената, иако знаел дека имотот кој е предмет на оспорениот договор не е во целост негов, туку дека **една идеална половина** била во сопственост на неговата покојна сопруга, бидејќи тој имот заеднички го стекнале во брак, целиот имот со договор за подарок на недвижен имот го пренел на второтужената во нејзина сопственост.

Со тоа што првотужениот на второтужената со договор за подарок ѝ го пренел целиот недвижен имот, иако **една идеална половина** од тој имот не бил негов, туку на неговата покојна сопруга, судот утврдил дека се повредени одредбите од членовите 67 и 69 став 2 и членот 75 став 3 од Законот за сопственост и други стварни права, поради што одлучил како во диспозитивот на пресудата. Пресудата е правосилна.

5. Основен суд Тетово

Во Основниот суд Тетово во временскиот период од 2007 до 2016 година биле поднесени 35 тужби за утврдување ништовност на нотарски акт, односно солемнизирани приватни исправи од нотар. По поднесените тужби се донесени судски одлуки, и тоа: **11 тужбени барања се одбиени како неосновани**, потоа **7 тужби** се повлечени од тужителите, **2 тужби** се отфрлени, **една тужба** е решена спогодбено, **една тужба** е решена врз основа на признание.

Од вкупно поднесените тужби, **13 тужбени барања се уважени** како основани.

6. Основен суд Скопје 2 Скопје

Во Основниот суд Скопје 2, според добиените податоци и прибавените копии од донесени судски одлуки, се поднесени **4 тужби** за утврдување ништовност на нотарски акт. Од поднесените, **2 тужби се повлечени**, потоа **една тужба** за издавање времена мерка е **одбиена** како неоснована и по **една тужба** постапката не е завршена.

7. Основен суд Битола

До основниот суд Битола биле поднесени 7 тужби за ништовност на нотарски акти. Од тие, по една тужба закажано е рочиште во февруари 2017 година, а по другите тужби постапката е во тек. Тужби за поништување потврдена приватна исправа-солемнизирана, не се поднесени.

2.4. Збирни податоци и коментар на поднесените тужби

Од изнесените податоци доставени од основните судови се гледа дека за временскиот период од 2007 до 2016 година се поднесени вкупно **64 тужби** за надоместок на штета од нотар, за утврдување ништовност на нотарски акти и тужби за утврдување ништовност на потврдени приватни исправи. Во споредба со **вкупниот** број од **988.551** нотарски акти или солемнизирани приватни исправи, поднесените **64** тужби изнесуваат **0,006%**, а усвоените **21 тужбени барања** учествуваат со **0,002%**. Како бројот на поднесените тужби, така и бројот на усвоените тужбени барања за надоместок на штета или поништување нотарски акти учествуваат сосема незначително во **промили**, а не со некои проценти.

Основните судови со проширена надлежност покрај тоа што ги доставија бараните податоци, доставија и копии од донесените правосилни судски одлуки, од кои дел се кратко образложени во оваа анализа, со цел да се види за какви правни состојби се однесуваат тужбите и од кои причини судот донел таква одлука.

Во досегашната практика во работата на судовите не биле анализирани податоците за поднесени тужби на надоместок на штета или за поништување нотарски акти, а поради немање соодветни податоци, тоа не било сторено и од Нотарската комора. Треба да се воспостави систем за следење на овие состојби, кои се од посебно значење за следење на квалитетот на нотарските акти.

Како е одлучено по **поднесените тужби**, може да се види од следниот преглед:

Преглед на одлуки на судот по поднесените тужби

Усвоени тужбени барања	21	32,80%
Одбиени тужбени барања	17	26,56%
Повлечени тужби	12	18,75%
Отфрлени тужби	3	14,06%
Постапка во тек	9	3,50%
Решено со спогодба	1	1,60%
Решено со признание	1	1,60%
Севкупно	64	100,00%

Од поднесените 64 тужби, биле усвоени **21** тужба или **32,80%** од тужбените барања, со кои целосно или делумно било одлучено да се поништи нотарски акт или да се надомести штета нанесена од нотар, додека **32 тужби** или **50,00%** се одбиени како неосновани или се повлечени или отфрлени.

За надомест на штета од страна на нотар од поднесените 4 тужби, **две** биле усвоени, а по две тужби биле одбиени тужбените барања. Двете усвоени тужбени барања се однесуваале на идентични случаи, кога нотарот се јавувал во својство на **гарант** на првотужениот, и тоа **гарант платец**. Бидејќи корисникот не плаќал за искористениот кредит, тужителот побарал од судот корисникот на кредитот и **нотарот гарант** солидарно да му ја надоместат штетата со законска казнена камата.

Што се однесува до поништување нотарски акти за имот стекнат во брачна заедница, од **двете** поднесени тужби, во едниот случај е поништен нотарскиот акт, бидејќи една идеална половина од имотот припаѓала на тужителката, додека во другиот идентичен случај било одбиено тужбеното барање, бидејќи се утврдило дека не се работи за имот стекнат во брак.

Приговори или тужби за извршените заверки и потврди

Во практиката не се забележани никакви реакции и не се преземени никакви правни средства што се однесуваат на извршените заверки и издадени потврди од страна на нотарите.

2.5. Општ заклучок за квалитетот на работата на нотарите за составување нотарски акти и солемнизација на приватни исправи

1. Нотарите во Република Македонија, во еден подолг временски период, при составување нотарски акти или потврдување приватни исправи (солемнизација) постигнале **највисок степен на квалитет** во вршењето на нотарските работи.

2. За десет години до судовите биле поднесени само 64 тужби за надоместок на штета или за поништување нотарски акт, а тоа е **0,006%** од вкупно **988.551** составени нотарски акти или солемнизираны приватни исправи.

3. Од поднесените **64 тужби**, биле усвоени **21** тужба или **32,80%**, со

кои целосно или делумно било одлучено да се поништи нотарски акт или да се надомести штета нанесена од нотар, додека **32 тужби** или **50,00%** се одбиени како неосновани или повлечени или отфрлени.

4. Овие податоци се **најсилната потврда** за совесно, стручно, квалитетно и одговорно вршење на нотарската служба.

5. При ваков неспорен и докажан квалитет во работата на нотариите, внесувањето наводна дополнителна гаранција за правна сигурност, како се наведува во новиот Закон за нотаријатот од 2016 година, со учество на адвокат во вршење на нотарските работи, **е без правна основа, депласирано и непотребно.**

6. Квалитетот на работата на нотариите и ефикасноста во вршење на нотарските работи се **темел на правната сигурност**, на која будно се внимава и континуирано се преземаат мерки од Нотарската комора на Македонија и нотариите, како и од Министерството за правда, доверените работи на нотаријатот да се извршуваат стручно, квалитетно и навремено.

7. Обезбеден е потполн квалитет во работата на нотариите и во практиката не се забележани никакви реакции или преземање какви било законски мерки по однос на извршените заверки и издадените потврди од страна на нотариите.

8. Овие резултати за квалитетно и навремено вршење на нотарските работи претставуваат **основа и обврска** за натамошно успешно вршење на доверените работи од страна на нотариите и Нотарската комора.

3. СПРОВЕДУВАЊЕ ОСТАВИНСКА ПОСТАПКА

Со Законот за нотаријатот од 2007 година, нотариите како повереници на судот се овластени да спроведуваат **оставинска постапка**. Овластувањата на нотариите за расправање на оставината се уредуваат со законот со кој се уредува таа постапка. Доколку во текот на оставинската постапка се појави спор меѓу наследниците, нотарот ги прекинува сите натамошни дејствија и предметот го доставува на судот кој му го доверил спроведувањето на оставинската постапка.

На нотарот како повереник на судот на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи. Надзор над работењето на нотарот како повереник на судот за спроведување на оставинската постапка врши судот. Нотарот одговара за штетата која како повереник на судот или друг орган им ја направил на странките. По спроведување на оставинската постапка, нотарот е должен без одлагање да му поднесе извеш-

тај на судот кој му ја доверил работата и правосилно завршениот оставински предмет да му го врати на судот.

3.1. Обем на работа на нотарите во спроведување на оставинската постапка

За да може да се види обемот и работата на нотарите во спроведување на оставинската постапка, ќе прикажеме податоци за постапување на нотарите по оставинските предмети во еден подолг временски период, односно од времето кога со закон им беа доверени овластувања да ја спроведуваат оставинската постапка како повереници на судот.

Податоци за оставински предмети од 2008 до 2017 година

Година	Примени предмети	Правосилно решени	%
2008	11.173	4.443	38,76%
2009	26.722	19.624	73,44 %
2010	12.882	8.917	69,22%
2011	17.324	12.380	71,48%
2012	16.675	11.615	69,65%
2013	21.337	13.984	65,54%
2014	19.700	12.084	61,30%
2015	18.730	12.000	64,10%
2016	18.579	11.100	59,74%
Вкупно:	163.122	106.147	65,07%

Од изнесените податоци се утврдува дека нотарите како повереници на судот од 2008 до 2017 година примиле вкупно **163.122** предмети, од кои поравосилно била спроведена оставинската постапка по **106.147** предмети или **65,07%**. Тоа е импозантен податок за спроведена оставинска постапка од страна на нотарите, споредено со времето кога оставинската постапка ја спроведуваа основните судови и кога на годишно ниво постапката се спроведуваше по околу 20 до 25% од примените предмети. Тоа е скоро 3 пати поголем број на правосилно решени оставински предмети. Во одредени апелациони подрачја тој број е поголем од просечниот на ниво на државата. Така, на пример, во 2012 г.

правосилно биле завршени 73,23% од оставинските предмети од апелационото подрачје Скопје и 71,08% на апелационото подрачје Гостивар.

3.2. Квалитет на оставинската постапка

Од посебно значење е квалитетот на оставинската постапка. Квалитетот на оставинската постапка зависи од стручноста на нотарите кои ја спроведуваат постапката, а таа стручност се мери со одредени податоци за поднесени правни средства за нивното работење и одлучување. Нотарите покажале висок квалитет и ефикасност во спроведување на оставинската постапка.

Квалитетот на оставинската постапка се оценува според поднесените приговори на решените оставински предмети. Ќе ги прикажеме податоците за поднесени приговори на вкупно решените предмети од 2013 до 2017 година, за да се види во колкав обем се поднесени приговори.

Преглед на поднесените приговори

Година	2013	2014	2015	2016
Правосилно завршени	13.984	12.084	12.000	11.100
Поднесени приговори	75	67	56	41
Вкупно: %	0,53 %	0,55 %	0,46%	0,37%

Од изнесените податоци се гледа дека оставинската постапка спроведена од нотарите има исто така **висок квалитет**. Тоа се потврдува од бројот на поднесените приговори против решенијата на нотарите за расправање на оставината. Од правосилно завршените 13.894 предмети во 2013 година, биле поднесени 75 приговори или 0,53%, во 2014 година од правосилно завршените 12.084 предмети биле поднесени 67 приговори или 0,55 %, во 2015 година од правосилно завршените 12.000 предмети биле поднесени 56 приговори или 0,46 % и во 2016 година од правосилно завршените 11.100 предмети биле поднесени 41 приговори или 0,37%.

Овие податоци за симболичен број и процент на поднесени приговори против оставинските решенија, ги потврдуваат оценките за високиот квалитет во работата на нотарите во спроведувањето на оставинската постапка.

Од **анализата на податоците** може да се **заклучи** дека:

1. Оставинската постапка што ја спроведуваат нотарите како повереници на судот е **доста ефикасна и исклучително квалитетна**, со

што во целост е оправдана законската определба оставинската постапка да им се довери на нотарите. Нотарите во целост ја оправдаа довербата и успешно одговорија на пренесените овластувања да ја спроведуваат оставинската постапка како повереници на судот.

2. Тргувајќи од неспорната ефикасност и квалитетот во работата на нотарите во спроведување на оставинската постапка потврдена со факти, одредбата од членот 147 став 2 во новиот Закон за нотаријатот од 2016 година, со кој се пропишува дека при расправање на оставината **задолжително е присуство на адвокат** во својство на полномошник за секој од учесниците, е **целосно неприфатлива и нема никаква оправданост**.

3. Образложението во предлог-законот за нотаријатот, дека оваа одредба се пропишува заради поголема правна сигурност, **не е поткрепена со никакви факти**. Напротив, од изнесените податоци за правосилно завршените предмети на годишно ниво и поднесениот симболичен број од околу **половина процент** на приговори, кој постојано се намалува од **0,53 %** во 2013 на **0,37%** во 2016 година, не впуштајќи се во нивната основаност, јасно говорат за сосем спротивното. Постигнатиот квалитет на оставинската постапка е **гаранција за правната сигурност** и поради тоа е неприфатливо за секој од учесниците да биде присутен адвокат при спроведување на постапката. Дали адвокатот, при ваква неспорна состојба, може да има само улога на **контролор** или **ментор на нотарот**, што не е во согласност со основните начела на вршењето на нотарската служба?

4. Со одредбата од членот 147 став 2 во новиот Закон за нотаријатот од 2016 година, значително ќе се отежне и сосема непотребно ќе поскапи и одолжува оставинската постапка. Ова законско решение со ништо нема да придонесе за поголема правна сигурност. Вакво решение не е познато во ниту една земја која го има прифатено моделот на латинскиот нотаријат, каков што е и во Република Македонија.

4. ИЗДАВАЊЕ ПЛАТЕН НАЛОГ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување од 29 јуни 2009 година, **нотарите добија законско овластување** да издаваат **платен налог** врз основа на веродостојна исправа. Со ова изменување и дополнување на Законот се предвидува одредбите на Законот за извршување да се применуваат и врз присилно извршување нотарски исправи. Според членот 4, со кој се додава нов став 2

во членот 16, се пропишува дека решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар **станува извршна исправа** со ставање потврда за правосилност и извршност од нотарот. По членот 16, се додаваат 8 нови наслови и 8 нови членови од членот 16-а до членот 16-ж, со кои се уредува постапка за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување имаше одложена примена и требаше да се применува од 1 јули 2010 година, но рокот за неговата примена беше одложен за уште една година, така што Законот почна да се применува од 1 јули 2011 година. Одредбите што се однесуваат за издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа, со новиот Закон за нотаријатот од 2016 година се вградени во тој закон, насловени како „нотарски платен налог“. За овие одредби ќе стане збор подолу во оваа анализа. Нотарот води посебен уписник **УПДР** за примени предлози за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа.

Од 2012 до 2016 година доверителите доставиле до нотарите значителен број барања за издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа. Со пренесување на овие овластувања на нотарите, во голема мера се намали оптовареноста на основните судови, а истовремено се зголеми ефикасноста во нивното постапување од страна на нотарите.

Преглед на издадени платни налози од нотарите по барање на доверителите

Година	2012	2013	2014	2015	2016
Примени барања од доверителите	243.254	241.966	205.259	275.168	256.627
Донесени решенија за дозвола за извршување	216.753 89,00%	204.310 84,40%	175.760 85,60%	247.393 90,00%	246.534 96,07%
Решенија кои станале правосилни и извршни	120.396 49,50%	115.027 47,50%	101.003 49,40 %	125.816 51,00%	125.085 51,00%
Поднесени приговори	13.061 5,40 %	8.610 3,50%	7.490 3,70%	6.963 3,00%	7.251 2,94%
Поднесени жалби	158 0,06 %	181 0,07%	148 0,07%	135 0.05%	136 0,05%

Укината клаузула на правосилност	82 0,03%	116 0,04%	112 0,05%	105 0,04%	222 0,09%
--	--------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Што покажуваат податоците?

Податоците изнесени во прегледот покажуваат дека нотарите на годишно ниво примале од **240 до 270 илјади** барања од доверителите за издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа. Од тоа може да се заклучи дека во 2012 и 2013 година се примени скоро исти број на барања од над 240 илјади, додека во 2014 година тој број бележи намалување за 8,00%. Во 2015 г. се поднесени најголем број 275.168 барања за издавање платен налог или зголемување за 34,00% во однос на претходната година, додека во 2016 година нотарите примиле 256.627 или намалување за 7,20%.

Што може да се заклучи од овие податоци? Може да се заклучи дека се подобрува односот на должниците спрема доверителите и јакне јавната свест за доброволно, а не за присилно извршување на побарувањата, како генерална определба. Зголемувањето на барањата за издавање платни налози во 2015 и незначително намалување во 2016 година упатува на заклучок дека нема некои поголеми осцилации во поднесување на барањата и главно тие просечно годишно се движат од 240 до 260 илјади барања. Нотарите издале платен налог по барање на доверителите во над 84% до 96% од примените барања, што е исклучително голема ефикасност во нивното постапување и тоа ја покажува основаноста на поднесените барања. Од донесените решенија, **49,50%** станале правосилни и извршни во 2012 година, **47,50%** во 2013 г., **49,40 %** во 2014 година, **51,00%** во 2015 г. и **51,00%** во 2016 година. Тоа значи дека на годишно ниво правосилни и извршни станале околу половина од донесените решенија.

4.1. Приговори против решенијата донесени од нотарите

Квалитетот на донесените решенија од нотарите може да се оценува според бројот на поднесените приговори против решенијата. Во 2012 година биле поднесени 13.061 приговори или **5,40 %** од вкупниот број издадени платни налози, во 2013 година 8.610 приговори или **3,90%**, во 2014 година 7.406 приговори или **3,70%**, во 2015 година 6.963 или **3,00%** и во 2016 година биле поднесени 7.251 приговори или **2,94%**.

Овие податоци покажуваат **сè подобар и доста висок квалитет** во постапувањето на нотарите при донесувањето на решенијата. Подне-

сените приговори и по број и процентуално бележат намалување од **5,40%** во 2012 г. на **2,80%** во 2015 г. и **2,94%** во 2016 година. Бројот на поднесените приговори до судовите, кога тие ги издаваа платните налози, бил од 4 до 5 пати поголем отколку денес, кога платните налози ги издавале нотарите.

4.2. Поднесени жалби против решенијата

За квалитетот во работата на нотарите во врска со издавањето на платните налози, од значење е уште еден индикатор, а тоа се поднесените жалби против решенијата. Бројот на поднесени жалби на годишно ниво во врска со донесените решенија е готово **симболичен** и изнесува од **0,06 %** во 2012 година, **0,05%** во 2015 година и **0,05%** во 2016 година. Тоа исто така го покажува квалитетот на постапувањето на нотарите во извршување на овластувањата да издаваат платни налози врз основа на веродостојна исправа. Бројот на поднесените жалби не достигнува ниту приближно половина процент на годишно ниво.

Клаузулата за **правосилност/извршност** поради неуредна достава **е укината** во 82 предмети во 2012 г. или **0,03%**, во 116 предмети во 2013 г. или **0,04%**, во 105 предмети во 2015 година или **0,04 %** и во 222 предмети **0,09%** во 2016 година.

Сите овие податоци за донесени решенија, поднесени приговори и поднесени жалби, упатуваат на општ заклучок за тоа со колкава голема уредност постапувале нотарите во вршењето на работите, бидејќи само во еден незначителен број на предмети поради неуредност во доставата е укината клаузулата за правосилност/извршност. Неуредната достава беше основна причина за бришење на клаузулата за правосилност/извршност кога платните налози ги издаваа основните судови и беше повеќекратно поголема отколку кај нотарите.

5. ДОВЕРЕНИ ИЗВРШНИ ПРЕДМЕТИ - ПЛАТНИ НАЛОЗИ НА НОТАРИТЕ ОД СУДОВИТЕ

Во преодниот период од примена на Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување, со кој нотарите се овластени за издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа, од големиот број заостанати стари нерешени предмети во судовите, судовите им довериле извршни предмети-платни налози на нотарите, и тоа:

Преглед на доверени извршни предмети-платни налози од судовите на нотарите

Година	2012	2013	2014	2015	2016
Доверени предмети	36.971	3.853	788	786	439
Правосилни и извршни	2.066 5,60%	801 20,70%	484 25,80%	33 4,20%	34 7,74%

Овие стари предмети со години не биле правосилно завршени во судовите и не биле уредно доставувани до должниците за да можат да го користат правото да поднесат приговор. Најголем број, 36.971 од овие предмети, биле доставени до нотарите во 2012 година, првата година од примената на Законот со кој се овластени, потоа 3.853 во 2013 г., 788 во 2014 г. и 439 предмети во 2016 година.

Со оглед на карактерот на овие предмети, од 36.971 предмети, само 2.066 биле завршени во 2012 г. и 788 предмети во 2014 година. Од наведените причини, по овие стари нерешени предмети, само еден помал број во 2012 г. од решенијата станале правосилни и извршни или 5,60 %, во 2013 година 20,70 %, во 2014 година 61,42 %, во 2015 година само 33 предмети или 4,20%. Во 2016 година само 34 предмети станале правосилни и извршни или 7,74%. Се очекува од овие предмети повеќе да нема во судовите и да биде надминат овој проблем.

6. СОСТАВУВАЊЕ И ПОТВРДУВАЊЕ ЗАДОЛЖНИЦА

Законот за задолжница е донесен на 9 мај 2012 година (Службен весник на РМ број 59/12). Задолжницата според членот 2 е потврдена приватна исправа со која должникот дава согласност побарувањето на доверителот назначено во задолжницата присилно да се наплати од сите расположливи средства на должникот кај носителите на платниот промет. Според членот 4 од Законот, **задолжницата ја составува нотар**, преку системот за водење Регистар на задолжници кој го води Централниот регистар. Системот за водење на Регистарот на задолжници генерира единствен број на задолжницата. По составување на задолжницата, **нотарот електронски ја потпишува**, ја евидентира и ја печати задолжницата преку системот за водење на Регистарот на задолжници и ја заверува согласно со одредбите од Законот за нотаријатот кои се однесуваат на потврдување приватна исправа (содем-

низација) и задолжително му ја предава на доверителот. Задолжницата се смета за издадена **со денот на заверка пред нотар**.

Овој инструмент на обезбедување и наплата на побарувања не го доби соодветното место во платниот систем и недоволно заживеа во практиката, како што се очекуваше.

Преглед на потврдени задолжници

Бројот на составени и потврдени задолжници и нивната вредност може да се види од следниот преглед:

Година	Потврдени-солемнизирани	Вредност (денари)
2013	37	50.044.277
2014	8	17.772.850
2015	3	64.200.000
2016	3	62.800.000

Податоците покажуваат дека најголем број, 37 задолжници, биле составени и потврдени во 2013 година, а потоа нивниот број почнал да опаѓа на 8 во 2014 г. и на по 3 во 2015 г. и 2016 година. Задолжницата според членот 2 е потврдена приватна исправа со која должникот дава согласност побарувањето на доверителот назначено во задолжницата присилно да се наплати од сите расположливи средства на должникот кај носителите на платниот промет. Овој инструмент на обезбедување и наплата на побарувања не го доби соодветното место во платниот систем и недоволно заживеа во практиката.

7. СУМИРАНИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ВКУПНИОТ ОБЕМ НА РАБОТА НА НОТАРИЈАТОТ ОД 2007 ДО 2017

Во претходните делови од оваа анализа се изнесени податоците за работа на нотарите по разни видови предмети од својата надлежност, но од значење би било да се изнесат податоците за вкупниот обем на работа на нотарите по сите видови предмети за да се има поцелосен увид за вкупната работа на нотаријатот во Република Македонија. Вкупниот обем на работа на нотарите го сочинува работата на нотарите за составување нотарски акти и преземање други нотарски службени дејствија, потврда - солемнизација на приватни исправи, догово-

ри за купопродажба и други договори за подарок, размена, доживотна издршка, физичка делба и други договори и други дејствија, заверка на потписи, преписи и преводи и други заверки, платни налози и изворни извршни предмети, оставински предмети, задолжници и други видови предмети. Ова е од значење за да може да се види обемот на работата на нотарите за извршување на новите овластувања и надлежности кои со закон континуирано беа пренесувани на нотаријатот од 2007 до 2017 година.

Преглед за работата на нотарите од 2007 до 2017 година по сите видови предмети

Год.:	ОДУ Нотарски акти солемни- зација	УЗП Заверки и потврди	УПДР Платни налози	УДР Оставин. предмети	ИИП Пренес. пл. нал. од судовите	- Задол- жница
2007	61.370	885.690	-	-	-	-
2008	76.245	914.847	-	11.173	-	-
2009	69.792	892.733	-	26.722	-	-
2010	74.991	1.105.741	-	12.882	-	-
2011	95.507	1.270.769	-	17.324	-	-
2012	103.574	1.210.843	243.254	16.675	36.791	-
2013	117.715	1.246.879	241.966	21.337	3.853	37
2014	125.360	1.261.890	205.259	19.700	788	8
2015	130.182	1.298.826	275.168	18.370	786	3
2016	137.608	1.360.055	256.627	18.579	439	3
Вкупно:	992.344	11.448.273	1.222.274	162.762	42.657	51

Податоците покажуваат дека нотарите во Република Македонија од 2007 до 2017 година, во време на примената на Законот за нотаријатот од 2007 година, постапувале по вкупно **13.868.361** (тринаесет милиони осумстотини шеесет и осум илјади и триста шеесет и еден предмет) од сите видови.

Тоа се **импресивни податоци** за постапувањето на нотаријатот во извршување на доверените овластувања. Од сите видови предмети, со **најголем број** од над **11,4 милиони предмети** учествуваат **заверките и потврдите**, кои постојано се зголемувале секоја година од 885.690

во 2007 г. на 1.298.826 во 2015 година или зголемување за **68,20%** и 1.360.055 во 2016 година, што претставува натамошно зголемување во однос на претходната година.

Нотарските акти континуирано се зголемувале секоја година и достигнале најголем пораст од 61.370 во 2007 г. на 130.182 во 2015 г. и 137.608 во 2016 година или повеќе од двојно зголемување на нотарските акти.

Зголемувањето на бројот на нотарски акти позитивно се одразува на вкупниот општествен и економски развој на државата и ефикасноста во остварување на правниот промет. Во правниот промет се зголемувал прометот на недвижности и склучување други договори, кредитирање и обезбедување на побарувањата, хипотеки и други забелешки и воопшто се развивал еден збогатен правен промет со доста позитивни индикатори, особено од 2010 г. и во наредните години.

Зголемениот број нотарски акти не бил скоро никаква причина за покренување судска постапка за нивно оспорување, реализација и извршување на истите, што го покажува квалитетот на работата на нотарите во примена на законите. Поднесените 64 тужби за надоместок на штета или за поништување нотарски акт изнесуваат **0,006%** од вкупниот број, а тоа значи доста позитивен висок квалитет на работата на нотарите.

По платните налози многу поефикасно постапувале нотарите, отколку судовите. Поднесените приговори по платните налози во 2012 година изнесувале **5,40 %** и во секоја наредна година се намалувале, така што во 2016 година од вкупно 256.627 предмети биле поднесени 7.251 или **2,94%**.

Состојбите се промениле скоро во сите нотарски подраја и во поголемите и во помалите и во поразвиените и во помалку развиените подрачја и секаде се забележува напредок на правниот промет во врска со потврдување приватни исправи-солемнизација на договори за купопродажба на недвижност, хипотека, договори за подарок, размена, физичка делба, записници за потврди и докази, записници за преземање пари, исправи и хартии од вредност и други нотарски акти.

Општ заклучок

Од сето погореизнесено, може да се **заклучи** дека Нотаријатот во Република Македонија успеал да изврши **огромен обем на различни видови нотарски работи** и со тоа се потврди во практиката како почитувана и **угледна јавна служба** која остварила ефикасно и квалитетно извршување на доверените овластувања.

8. НОТАРСКИ КАНЦЕЛАРИИ ЗА ВРШЕЊЕ НОТАРСКА СЛУЖБА

Со Законот за нотаријатот и Правилникот за утврдување на опремата и просториите за вршење на нотарската служба се уредени условите за вршење на нотарската служба. Нотарската канцеларија се сместува во простории примерни за угледот на нотарската служба и опремени на начин кој овозможува непречено и квалитетно вршење на нотарската служба. Нотарската канцеларија треба да има најмалку една работна просторија, чекалница и тоалет и да претставува една градежна целина со вкупна површина која не може да биде помала од 30м².

Пред да започне нотарот со работа, проверка на просториите и опремата на нотарската канцеларија врши овластена комисија од министерот за правда. Нотарската канцеларија мора да биде обезбедена со огноотпорни метални ормани со полици, со сигурносни брави за сместување на архивата и огноотпорна метална каса за сместување скапоцености, исправи, пари и хартии од вредност дадени на чување. Нотарската канцеларија е снабдена со потребна канцелариска опрема, работна соба и во чекалницата, компјутер и средства за пишување и други технички средства и потребен канцелариски материјал.

Објективните состојби покажуваат дека повеќето нотари работат во **изнајмени деловни простории**. Површината на повеќе нотарски канцеларии изнесува од 40 до 80 м², а одделни нотарски канцеларии се со површина од 100 до 130м². Нотарите со сопствени средства ги уредуваат нотарските канцеларии, набавуваат потребна опрема и технички средства за работа. Ако просечната површина на една нотарска канцеларија изнесува околу 45м², тоа значи дека 185 нотари во Република Македонија, колку што во 2016 година ја вршеле службата, со **сопствени средства** уредиле, опремиле со канцелариски мебел, информатичка и друга техничка опрема околу **8.000 м²** деловен простор, во кој ја вршат нотарската служба.

9. НОТАРИ, ПОМОШНИЦИ-НОТАРИ, СТРУЧНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ РАБОТНИЦИ

Во Република Македонија во изминатите години постојано се зголемувал бројот на нотарите, помошниците-нотари и стручните и административните работници. Тоа се вршело паралелно со зголемувањето на овластувањата, за да може успешно да се одговори на извршувањето на тие овластувања пренесени со закон.

По доснесувањето на Законот за нотаријатот од 2007 година, министерот за правда на ден 17 декември 2007 година донел нов правилник за критериумите за бројот и распоредот на службените седишта на нотарите во Република Македонија, со кој се утврдува бројот и распоредот на службените седишта на нотарите. Бројот на нотарите на подрачјето на секој основен суд се определува во зависност од бројот на жителите на тоа подрачје, според последниот службен попис, и тоа најмалку по еден нотар на секои 20.000 жители. Составен дел на овој правилник е распоредот на службените седишта на нотарите. Со распоредот се утврдени 221 нотар, што во однос на претходниот правилник од 2001 година, со кој биле предвидени 148 службени седишта на нотарите, се бележи зголемување за 74 нотари или 33,00%.

Преглед на именувани нотари кои ја вршеле функцијата

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
130	130	143	161	172	171	174	180	176	177

Во времето кога нотарите започнаа да ги извршуваат новите овластувања, бројот на нотарите се зголемил од 130 во 2007 г. на 172 во 2011 година или за 42 нотари повеќе. Бројот на нотарите од 2011 до 2016 година незначително се зголемил за 5 нотари, а позначајно зголемување од 41 нотари се забележува во месец септември 2016 година, кога се именувани 41 нотари, но тие во 2016 година не започнале со работа. Бројот на нотарите е променлив, поради тоа што во текот на годината некои од нив најчесто се разрешуваат поради исполнување на условите за старосна пензија.

Како се определува бројот на нотарските места? Основен критериум за утврдување на бројот на нотарски места е оној број за кој се проценува дека е неопходен, со цел граѓаните и другите заинтересирани лица да бидат опслужени на брз, квалитетен и стручен начин, а истовремено нотарите да можат од нивната работа да обезбедат сигурна материјална егзистенција, соодветно на значењето и одговорноста на службата што ја вршат. Правилото за ограничен број нотарски места е одраз на потребата за вршење на нотарската дејност, на начин што преку контролираниот број нотарски места се контролира доволниот обем на работи коишто ги има еден нотар, со што се обезбедува неговата сигурна материјална положба којашто ја гарантира неговата независност. Сите работи што влегуваат во надлежност на нотарската служба, со оглед на нивната природа и карактер, а особено имајќи ја предвид положбата на нотарот како лице со јавни овластувања, кое својата деј-

ност ја врши со елементи на државен суверенитет, но како слободна професија, при што функционално припаѓа во доменот на вонпарничното судство и превентивното правосудство, налагаат бројот на нотарите да биде ограничен. Вкупниот број предвидени нотарски места во Правилникот за критериумите за бројот и распоредот на службените седишта на нотарите од декември 2007 година бил определен на 221 нотарски места, но тој број никогаш не бил достигнат, бидејќи се постапувало претпазливо, тргнувајќи од наведените критериуми.

Преглед на вработени во нотарските канцеларии

Година	2013	2014	2015	2016
помошници- нотари	41	55	59	73
нотарски стручни соработници	149	146	184	138
нотарски приправници	118	117	102	133
волонтери	35	52	15	20
административни работници	241	271	278	269
Севкупно	584	641	638	633

Во нотаријатот во Република Македонија во 2013 година работеле вкупно 584 помошници-нотари, нотарски стручни и административни работници, додека тој број во 2016 година изнесувал 633 или тоа е зголемување за 8,40%. Во 2014 година во однос на 2013 година бројот на стручните и административните работници во нотарските канцеларии се зголемил за 40 лица или за 7,30%. Се зголемил бројот за 14 помошници-нотари и 30 административни работници. Во структурата на вработените во нотаријатот претежно има лица со завршено високо образование. Така, на пример, во 2014 година од вкупно 584 вработени лица, 318 лица или 54,00% се со високо образование, а 271 лице или 46,00% се со средно или со вишо образование.

Од вкупниот број 185 нотари на почетокот на 2014 година, 127 нотари или 68,60% покрај специјалистичкиот **нотарски испит**, имале **положено и правосуден испит**. Тоа го покажува стручниот капацитет на нотарите за законито и ефикасно работење и за правилна примена на законите.

Стручниот капацитет на нотарите според новиот Закон за нотаријатот од 2016 година, како од формалноправен, така и од суштински аспект, е издигнат на доста високо ниво. Дипломиран правник за да биде именуван за нотар, треба да има положено правосуден испит,

да има познавање на еден од светските јазици, докажано со пропишан сертификат, да положи квалификуван нотарски испит и испит за рангирање за нотар, што е далеку од нивото на адвокат, бидејќи за назначување адвокат не се барат такви услови.

Општ заклучок е дека во времето од 2006 до 2017 година повеќе од 2,5 пати е золемен бројот на нотарите и нотарските помошници, стручните и административните работници и тој вкупен број на вработени во нотаријатот изнесува над **840 лица**.

10. ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ НА НОТАРОТ

Надзор над **законитоста** на работењето на нотарот врши министерот за правда, а надзор на **законитоста** и **ефикасноста** на работата врши Нотарската комора. Надзор над **работата** на нотарите врши Нотарската комора врз основа на годишен план, кој го донесува Управниот одбор на Комората.

Во Законот за нотаријатот е обезбеден **двоен** надзор над **законитоста** во работата на нотарите, што го врши министерот за правда и надзор над **работата** на нотарите, што го врши Нотарската комора. Нотарот е должен нотарската служба да ја врши законито, стручно, совесно и одговорно. Нотарот лично е одговорен за вршењето на нотарската служба. За повреда на законот, Кодексот на професионалната етика на нотарите и актите на Комората нотарот одговара дисциплински. Нотарот одговара дисциплински ако со своето однесување во вршењето на службата ги нарушува честа и угледот на нотарската служба, ја доведува во прашање довербата на нотарската служба или ако ја повреди нотарската должност со незаконито, нестручно или несовесно постапување, сторено со умисла или од небрежност.

Дисциплинска постапка се поведува по предлог на министерот за правда, претседателот на основниот суд на чиешто подрачје е седиштето на нотарот и претседателот на Нотарската комора. Дисциплинската постапка против нотарот ја спроведува Дисциплинскиот совет при Комората. Составот на Дисциплинскиот совет е определен во Законот за нотаријатот и тој состав со новиот закон е изменет и различен од претходниот. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за нотаријатот од септември 2011 година, членот 106 став 1, со кој се определува составот на советот, е изменет и со изменетата одредба се предвидува дека Дисциплинскиот совет е составен од **пет члена** и нивни заменици со мандат од две години, без право на повторен избор. Два члена и нивни заменици **избира Владата на Република Македонија**, еден судија и негов заменик по предлог на Суд-

скиот совет на Република Македонија и два члена и нивни заменици избира Собранието на Нотарската комора на Република Македонија. Во членот 125 од новиот Закон за нотаријатот се предвидува дека **два члена** и нивни заменици се од редот на судиите по предлог на Судскиот совет на Република Македонија, **еден член** и негов заменик од редот на јавните обвинители по предлог на Советот на јавните обвинители на Република Македонија и **два члена** и нивни заменици од редот на нотарите што ги избира Собранието на Комората.

Покрај предвидената согласност на Владата за донесување нотарската тарифа, со изборот на два члена по предлог на Судскиот совет на РМ и еден член од редот на јавните обвинители се настојува да се обезбеди **поголема грижа** за законито, стручно и совесно работење на нотарите.

Нотарската комора обезбедува постојан увид во работата на нотарите и со посебна програма секоја година врши надзор над примената на прописите и вршењето на јавните овластувања. За разлика од пред 2006 година, кога голем број од околу 150 дисциплински предмети беа застарени и по нив не се постапувало навремено, состојбите битно се изменети и будно се пратат состојбите во интерес на самите нотари и нотарската служба во целина.

За сторени дисциплински повреди констатирани при надзорот над работата на нотарите биле поднесувани предлози за примена на дисциплински мерки. За сторена дисциплинска повреда спрема нотарот, според одредбите на Законот, можат да се изречат дисциплински мерки, и тоа писмена или јавна опомена, парична казна, привремено одземање на правото на вршење нотарска служба и трајно одземање на правото на вршење нотарска служба. При изрекување на дисциплинските мерки се земаат предвид тежината на повредата на службената должност, последиците, степенот на одговорноста на нотарот и други олеснителни и отежнителни околности, кои се од влијание за определување на дисциплинската мерка.

Преглед на поднесени предлози за поведување дисциплинска постапка

Година	2012	2013	2014	2015	2016
Подносител на предлогот					
министер за правда	4	33	44	28	5
претседател на НК	1	0	1	1	0
Правосилно решени	5	31	27	27	3

Од прегледот може да се констатира дека во 2016 година значително се намалите поднесените предлози за поведување дисциплинска постапка од страна на инистерот за правда од 44 во 2014 г. на 28 во 2015 година, додека во 2016 година биле поднесени само 5 предлози за поведување дисциплинска постапка, што претставува **повеќекратно намалување** во однос на претходните години. На што се должи толку големото намалување на предлозите за поведување дисциплинска постапка од страна на министертот за правда? Секако, тоа е основен индикатор за тоа дека значително е подобрена работата на нотарите и нивниот квалитет во работата и почитувањето на основните правила за совесно и стручно вршење на нотарските работи или на намалениот надзор од страна на министерството.

Преглед на донесени одлуки и изречени дисциплински мерки

Дисциплинска мерка	2012	2013	2014	2015	2016	Вкупно:
јавна опомена	1	12	16	18	3	50
писмена опомена	-	1	2	-	-	3
парична казна	-	12	8	3	-	23
ослободени од одгов.	3	6	6	7	-	22
Севкупно	4	31	32	28	3	98

Најголемиот број изречени дисциплински мерки во времето од 2012 до 2017 година биле **јавна опомена**, и тоа **50** или **51.00 %**, потоа **парична казна** **23** или **23,50%**, додека **22** нотари или **22,40%** се ослободени од одговорност. Најголемиот број изречена јавна опомена покажува дека предлозите се однесувале на дисциплински престапи од полесна природа од категоријата на дисциплински неуредности. Во овој временски период **не е изречена** дисциплинска мерка од потежок вид, како што се **привремено одземање** на правото на вршење нотарска служба или **трајно одземање** на правото на вршење нотарска служба.

Покрај на дисциплинска одговорност, нотар може да биде повикан и на **кривична одговорност** за сторено кривично дело во врска со вршење на службата, како што е кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од членот 353 од Кривичниот законик или други кривични дела сторени во врска со вршење на нотарската служба што се гонат по службена должност.

Од 2006 година, кога беа откриени неколку случаи и беше спроведена кривична постапка против неколку нотари во познатите случаи „Бачило“ и „Изгрев“, во изминатите **9** години **не е донесена** правосил-

на пресуда против нотар за сторено кривично дело во врска со вршењето на нотарската служба.

Мерките што ги презема Нотарската комора на планот на едукација на нотарите и надзорот над работата на нотарите очигледно имаат позитивно влијание.

Правните и физичките лица можат да поднесат претставка за работата на нотарот до Нотарската комора. Правото за поднесување претставка е уставно право на граѓанинот, посебно уредено со Законот за постапување по претставки и предлози. Поднесените претставки биле на соодветен начин проверувани од страна на Нотарската комора и по нив била донесувана соодветна одлука. Правото на поднесување претставка го искористиле повеќе лица, и тоа:

Поднесени претставки до Нотарската комора

Година:	2012	2013	2014	2015	2016
	59	66	86	74	75

Одлуки по претставките

Отфрлени	55	60	54	68	75
----------	----	----	----	----	----

Од поднесените претставки во 2012 година, 55 биле отфрлени како неосновани, во 2013 г. како неосновани биле отфрлени 60, во 2014 година 54 биле отфрленни како неосновани, во 2015 година 68 биле отфрлени како неосновани и во 2016 година од решените 75 сите биле отфрлени како неосновани. По една претставка од претседателот на комората бил поднесен предлог за поведување дисциплинска постапка, а некои од претставките биле доставувани до други органи.

Од страна на Нотарската комора навремено се постапувало по поднесените претставки и предлози и се проверувале наводите во претставките. По поднесените претставки била донесена одлука со која најголемиот број од 91 до 95% се отфрлени како неосновани, бидејќи од проверките на претставките не се утврдило дека од страна на нотарот била сторена определена повреда во неговото работење.

11. СТАТУС НА НОТАРОТ

Според Законот за нотаријатот од 2007 година и новиот Закон од 2016 година, нотарот врши јавни овластувања што му се доверени со

закон. Државата која им ги доверила тие овластувања обезбедува соодветни инструменти и надзор за стручно, совесно, квалитетно и навремено извршување на пренесените овластувања.

Нотарите ги именува министерот за правда врз основа на јавен оглас. Тарифата за награда на нотарите ја донесува министерот за правда по добиено мислење од Нотарската комора и **согласност** на Владата на РМ. Практично, без согласност на Владата на РМ не може да се донесе нотарската тарифа.

Во Дисциплинскиот совет учествуваа два члена што ги избираше Владата, а според новиот Закон, во Дисциплинскиот совет учествуваат двајца судии предложени од Судскиот совет и еден јавен обвинител предложен од Советот на јавните обвинители.

Нотарите со правилник имаат пропишано работно време исто како и државните органи од 08:30 до 16:30 часот и не смеат да работат по определеното работно време, освен во случаи кога треба да се заврши итна неодложна работа. Непочитувањето на работното време претставува дисциплинска повреда за која против нотарот може да се изрече дисциплинска мерка. Со новиот правилник донесен на 30 декември 2016 година нотарите имаат ново работно време од 09:00 до 17:00 часот.

Нотарите не смеат да вршат некоја постојана или приватна служба за награда.

Нотарите не смеат да застапуваат политичко уверување во вршењето на нотарската служба.

На нотарите кога ќе наполнат 64 години им престанува нотарската служба и се разрешуваат поради исполнување услови за старосна пензија. Тие не можат да работат како нотари со наполнети 70 или 80 години, како што е тоа случај кај некои други институции.

Сето ова погоренаведено значи пошироко општествен надзор на работата на нотарите, со што се определува и нивниот статус во општеството.

Нотарите не вршат **„приватна работа“**, туку одговорна службена работа во угледна јавна служба.

Нотарите кои вршат јавни овластувања пренесени со закон, во поглед на правата и обврските во врска со работата, скоро со ништо не се разликуваат од судиите, извршителите и други именувани лица во органите на државната власт и во јавните претпријатија и установи.

12. НОТАРСКА ТАРИФА

Според членот 132 од Законот за вршење на нотарските работи, нотарот има право на награда за работата и на надоместок на трошоците

за вршењето на работите од неговиот делокруг во согласност со нотарската тарифа. Нотарот е овластен да бара наградата да му се исплати веднаш по завршената работа, а може да бара и соодветен аванс. Ако повеќе лица учествувале во склучување правна работа пред нотар или од него барале вршење одредено службено дејствие, сите тие лица солидарно се должни на нотарот да му ја исплатат наградата и да му ги надоместат трошоците. На секоја исправа и на секој извадок нотарот го забележува износот на пресметаната награда во согласност со тарифата. На барање на странките, нотарот ќе им издаде специфицирана сметка и признаница за платената награда и трошоците. Ако странката не ја прифати сметката на нотарот за висината на наградата и надоместокот на трошоците, претседателот на Нотарската комора ќе го реши спорот по претходно сослушување на нотарот и ќе ја определи висината на наградата. На нотарот кој работел како повереник кај некои органи, исплатата на наградата и трошоците ја врши органот кој го поставил, согласно со тарифата за наградите.

Нотарот е должен да ги применува прописите за наплата на такси пропишани со закон за одредени службени дејствија. За наплата на нотарските такси, нотарот е должен да води грижа за тоа дали странките уредно ги платиле таксите за службените дејствија што тој ги презел. Услов за издавање на нотарските исправи за преземените службени дејствија од нотарот е да бидат платени таксите. Доколку таксите не се платени, нотарот не смее да им ги издаде бараните исправи на странките пред да ги уплатат таксите.

Трошоците на нотарот за извршените службени дејствија се определуваат според **реално** направените трошоци за изработка на одделни нотарски исправи, трошоците за службените дејствија преземени надвор од нотарската канцеларија, трошоците за превоз и други трошоци за преземени службени дејствија. Под реално направени трошоци се подразбира трошок што е неопходен за преземање службеното дејствие. Како и во секоја друга судска постапка, така и при преземање одредени службени дејствија, нотарот треба да го почитува основното начело за економичност на постапката. Соодветни одредби се содржани во Законот за нотаријатот од 2007 и во Законот за нотаријатот од 2016 година.

Од **основањето на нотаријатот** во Република Македонија со Законот за вршење на нотарските работи и неговиот натамошен развој со донесување на Законот за нотаријатот од 2007 и најновиот Закон за нотаријатот од 2016 година, во изминатите **деветнаесет години** се донесени **три** правилници за нотарска тарифа и **три** нотарски тарифи, со кои се утврдени основите и висината на наградата на нотарот за пре-

земените службени дејствија и надоместокот на трошоците за извршената работа.

Согласно законите кои важеле во времето на донесувањето на актите за нотарската тарифа, до 2011 година подзаконскиот акт за нотарската награда бил насловен како **Правилник за нотарска тарифа**, а потоа врз основа на член 137-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за нотаријатот (Службен весник на РМ бр. 139/09), подзаконскиот акт е насловен како „**нотарска тарифа**“.

Со правилниците за нотарската тарифа, односно со нотарската тарифа, се определуваат наградата и надоместокот на трошоците на нотарот за преземените службени дејствија. Со овие акти се определени критериуми за определување на **наградата на нотарот**. Наградата на нотарот се определува според: **вредноста** на предметот на извршената правна работа или други службени дејствија; **времето** потребно за припремање и вршење определени службени дејствија и во **паушален** износ, без оглед на вредноста или времето за преземање одредени службени дејствија. Спрема тоа, наградата на нотарот се определува според критериуми за вредноста, сложеноста и видот на нотарската исправа и според времето и местото потребно за подготовка и за вршење определени службени дејствија.

Вредноста на стварта во суштина е нејзината пазарна вредност. Пазарната вредност се определува според цената која се постигнува во обичниот правен промет. Проценетата пазарна вредност на недвижен имот претставува основ за определување на наградата за нотарските дејствија, особено за составување нотарски акт и за потврдување приватна исправа (солемнизација). Ако пазарната вредност на недвижниот имот не може да се утврди, истата се определува врз основа на слободна процена, земајќи ги предвид околностите за платен данок, вредноста на осигурената ствар, податоците од службени органи и слично. Вредноста на заложеното право се определува според висината на обезбеденото побарување. Ако вредноста на обезбеденото побарување е пониска, меродавна е вредноста за заложените ствари и права. Вредноста на трговско друштво се определува според вкупната вредност на вложувањата на сите основачи.

Со нотарската тарифа од 22.01.2011 година, која е донесена по донесувањето на Законот за судските такси, со кој закон судските такси линеарно се намалени за 20%, нотарската тарифа за вршење на службените дејствија на нотарите е намалена за 24%, како што беше намалена и тарифата за работа на извршителите за окулу 29%. Во оваа тарифа се предвидени ставки што се однесуваат на новите овластувања на нотарите во спроведување на оставинската постапка и законско овласту-

вање да издаваат **платен налог** врз основа на веродостојна исправа.

Новата нотарска тарифа за награда и надоместок за работата на нотарите е донесена на 30 декември 2016 година и почна да се применува од 1 јануари 2017 година, кога отпочна примената и на новиот Закон за нотаријатот. Со новата тарифа продолжува тенденцијата за намалување на нотарската тарифа. Во тарифата се предвидени одредени нови ставки и поделба на наградата на по 50% за одредени службени дејствија во постапка во која задолжително учествува адвокат, како што е оставинската постапка.

Според компаративните податоци за нотарска награда предвидена во нотарските тарифи на повеќе држави од југоисточна Европа и повеќе европски држави членки на ЕУ, може да се констатира дека Република Македонија има неспоредливо и неколкукратно пониска тарифа за награда за работа на нотарите за вршење на нотарските работи. Така, на пример, максималната награда за потврда на приватна исправа - солемнизација на договор за купопродажба на недвижност, договор за подарок, договор за доживотна издршка и други договори или нотарски акти, нотарската награда во Република Македонија изнесува максимум 963 евра, а во Хрватска 5.279 евра, во Албанија 1.070 евра, во Црна Гора 5.000 евра, во Бугарија 3.068 евра, во Австрија 12.231 евра, во Франција за вредност над 60.000 евра 0,8% од вредноста и во Литванија 5.792 евра. Ако се спореди тарифата за спроведување на оставинската постапка, максималната награда на нотарот во Република Македонија изнесува максимум 9.600 денари или 156 евра, која сега според новата тарифа ќе ја дели по половина со адвокат, во Австрија 23.268 евра, во Хрватска 339 евра и во Франција 0,4% од вредноста на оставинската.

Компаративните податоци се изнесуваат само како сознание и факт за тоа дека нотарската тарифа за награда на нотарите е најниска во Република Македонија. Нотарската комора секогаш имала разбирање за состојбите, потребите и објективните можности во општеството и настојувала да го даде својот придонес.

12.1. Бруто-нотарска награда, нето-добивка и трошоци

За вкупно извршените нотарски работи во времето од 2007 до 2016 година нотарите оствариле вкупно бруто-нотарска награда, нето-добивка и трошоци за плати на вработените, за закупнина, за комунални услуги, за канцелариски материјал, за стручна литература, за нотарски уписници и за други трошоци, и тоа:

Година	бруто-нотарска награда	нето добивка	трошоци за плати и др. трошоци
2007	388.016.623	195.249.137	187.798.213
2008	586.744.166	259.892.791	228.629.610
2009	490.395.073	226.130.996	258.192.015
2010	651.381.467	252.551.052	304.205.991
2011	688.601.914	329.068.656	360.930.599
2012	910.188.713	471.109.096	439.096.694
2013	986.512.768	491.932.507	494.580.261
2014	1.012.512.082	492.458.815	526.554.591
2015	1.062.078.431	533.705.361	546.630.460
2016	1.058.515.582	503.776.179	542.738.669

Од изнесените податоци може да се констатира дека **бруто-нотарската награда, нето-добивката и трошоците** за плати на вработените, за закупнина, за комуманални услуги, за канцелариски материјал, за стручна литература, за нотарски уписници и за други трошоци се зголемувале во секоја наредна година во споредба со претходната. Зголемувањето на бруто и нето-наградата и трошоците се должат на фактот што во овие години континуирано бил зголемен обемот на работа на нотарите, во составувањето на нотарските акти и солемнизација на приватни исправи, заверките и потврдите, издавањето платен налог врз основа на веродостојна исправа и други службени дејствија. Паралелно со зголемувањето на бруто-нотарската награда, која се состои од износот на трошоците во работењето и остварената добивка, се зголемувала и нето-добивката. Од нето-средства што претставуваат добивка од работата, нотарите ги сносат трошоците за набавка на нова опрема за нотарската канцеларија, набавка на информатичка технологија - скенери, печатачи, компјутери, сигурносни уреди и друга опрема, бидејќи тие средства на нотарите не им се признаваат во трошоци на работењето.

Со зголемување на работите, се зголемувале и трошоците за нови вработувања на стручни и административни работници и трошоците за извршување на работите. Трошоците за работа на нотарите опфаќаат средства за плати и придонеси за здравствено и пензиско осигурување на вработените во нотарската канцеларија, на нотарите, надоместок на трошоците за закупнина, плаќање комунални услуги

и други услуги, набавка на канцелариски материјал, патни трошоци, стручна литература и други остварени трошоци во врска со вршењето на службените нотарски дејствија. Трошоците за работа во 2015 година се зголемиле повеќе од двојно во однос на 2007 година, и тоа од 187.798.213 на 546.630.460 денари.

13. СУДСКИ ТАКСИ УПЛАТЕНИ ОД НОТАРИТЕ ВО БУЏЕТОТ НА РМ

За вршење определени службени дејствија и нотарски работи за кои со закон е предвидено плаќање судска такса согласно Законот за судските такси, нотарите извршиле наплата на судска такса од странките и наплатените средства ги уплатувале на сметката на буџетот на Република Македонија.

Износот на средствата на наплатената судска такса од нотарите и уплатена во **буџетот** на Република Македонија во времето од 2007 до 2016 година може да се види од следниот преглед:

Уплатени судски такси судски такси од нотарите

година	денари	евра
2007	170.368.784	2.747.000
2008	144.268.144	2.326.000
2009	95.080.189	1.530.000
2010	110.769.955	1.786.000
2011	128.768.189	2.076.000
2012	137.709.841	2.225.000
2013	145.979.267	2.354.000
2014	152.180.981	2.450.000
2015	160.334.800	2.586.000
2016	164.424.471	2.652.000
Севкупно	1.409.884.621	22.740.000

Податоците за наплатените **судски такси** од страна на нотарите покажуваат дека за девет години од 2007 до 2017 година биле наплатени над **22,7 милиони евра**, кои средства биле внесени во буџетот на РМ.

Налатата на судските такси била намалена од 2009 г. и наредните години, поради тоа што со новиот Закон за судските такси, таксите се намалени линеарно за 20%.

Не се забележани никави проблеми во врска со наплатата на судските такси од страна на нотарите.

Платен персонален данок од нотарите во буџетот на РМ

На исплатените средства за плати на вработените во нотарските канцеларии, на стручниот и на административниот персонал нотариите уредно плаќале персонален данок, кој за десет години изнесувал:

година	платен персонален данок	евра
2007	23.249.896	380.974
2008	25.989.279	422.590
2009	22.613.100	367.693
2010	25.255.105	410.652
2011	32.068.866	535.071
2012	47.227.810	767.932
2013	49.193.251	799.890
2014	49.245.882	800.746
2015	53.370.536	867.814
2016	50.377.618	812.542
Севкупно	378.591.343	6.165.904

Уплатата на персоналниот данок се зголемува од 2011 година и по значајно во наредните години, кога во нотарските канцеларии се вработија поголем број помошници-нотари, стручни и административни работници. Поголемиот број вработувања се должи на потребите за успешно извршување на новите овластувања на нотарите предвидени во законите.

Од податоците може да се **заклучи** дека во овие години на име на **судски такси и персонален данок**, нотарите во буџетот на РМ уплатиле околу **28,9 милиони евра**. Тоа се значителни средства што нотариите од своето работење ги уплатиле во буџетот. При тоа треба да се има предвид дека нотаријатот никогаш не добил никакви буџетски средства, а значително учествува во полнењето на буџетот

14. ФИНАНСИРАЊЕ НА НОТАРИЈАТОТ

Нотаријатот во Република Македонија никогаш не барал и не добил финансиска поддршка од буџетот на РМ. Нотарската комора и нотаријатот се финансираат од средства од месечна членарина што ја уплаќаат нотарите во висина од 2% од остварената добивка. Од средствата од платената членарина се финансираат платите на вработените во Нотарската комора, се реализираат програмираните активности на Управниот одбор на комората за едукација на нотарите за актуелни прашања во врска со унапредување на работата на нотарите од областа на стопанството, финансиите, перењето пари и други актуелни теми, за работата на Стручниот совет и одржување на **Нотарските денови**. Исто така од овие средства се издава гласилото на нотарите **НОТАРИУС**, кое редовно излегува со актуелни теми и судска пракса, за меѓународна соработка на нотарите и учество во работата на **Меѓународната унија на латинскиот нотаријат**, во кои тела учествуваат и нотари од РМ и бројни други активности.

Нотаријатот со сопствени средства и финансиско задолжување, кое редовно го сервисира, на доста успешен начин го реши прашањето со купување деловен простор за работата на Управниот одбор на Нотарската комора, стручните тела и вработените во комората. Тоа го покажува грижливиот и одговорен однос на нотаријатот во остварување на неговите обврски и одговорности и неговиот углед во општеството.

III. АНАЛИЗА НА НЕКОИ ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ ОД 2016 ГОДИНА

Третиот **Закон за нотаријатот**, по Законот за вршење на нотарските работи од 1996 г. и Законот за нотаријатот од 2007 година, е донесен на **05.04.2016** година (Службен весник на РМ бр.72/16). Новиот закон требаше да се применува по 4 месеци од неговото влегување во сила, но со Законот за изменување на Законот за нотаријатот од 28 јули 2016 година, примената на Законот е одложена и е предвидено да се применува од 1 јануари 2017 година.

Причините за донесувањето на новиот Закон за нотаријатот, како што се наведува во предлогот за донесување на законот од 15.12.2015 година, произлегуваат од неговата практична примена. Со новиот текст на Законот за нотаријатот се очекува да се надминат констатираните слабости на постојниот закон, номотехнички и содржински да

се преуреди структурата на законот преку допрецизирање на законските одредби, како и **преку измена на најголемиот дел** од постоечките законски одредби да се уреди и надлежноста на нотарите во делот на постапувањето по предлозите за донесување на решенија со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа (нотарски платен налог). Со Законот се воведува значајна новина со предвидување можност нотарите да составуваат и издаваат **електронска нотарска исправа** и **електронски** да ги архивираат нотарските списи. Со новиот закон, со кој се уредува нотаријатот како јавна служба во Република Македонија, ќе се понуди решение на проблемот на архивирањето и чувањето на нотарскиот архивски материјал преку неколку алтернативни можности за чување на истиот, и тоа во специјализирана лиценцирана институција за чување архивски материјал, во заедничка архива која ја води Комората или пак во друга соодветна просторија за чување архивски материјал.

Значајна новина, што претставува и голема придобивка кон ефикасноста во нотарското работење, како што се наведува во причините за донесување на Законот, е новото законско решение кое ја предвидува можноста **уписниците** како деловни книги нотарите да ги водат во **електронска форма**, што досега не беше случај и ваква можност се предвидуваше само за Заедничкиот именик и во Именикот за извршни предмети, со што значително ќе го олесни работењето на нотарите, имајќи ги предвид нивните големи надлежности. По однос на ставањето на своерачните потписи на учесниците коишто се појавуваат како странки во постапките пред нотар, предложениот текст на законот нуди ново решение, пропишувајќи нова деловна книга - „**книга за потписи**», за која се предвидува исклучива писмена форма во која ќе се потпишуваат учесниците во постапката пред нотар, а не како што досега беше случај учесниците да се потпишуваат во Општиот деловен уписник, во кој се заведуваат нотарските акти и солемнизации изготвени од нотарите или пак во Уписникот за заверки и потврди, во кој се заведуваат сите потврди, заверки, преводи и преписи кои ги издаваат нотарите.

Во делот на организациската поставеност на нотаријатот во Република Македонија, посебна придобивка е пропишувањето на законската можност во рамките на Нотарската комора на РМ да може да се основа **нотарска академија**, која би била одлична подлога и основа за иден избор на што подобро и поквалитетно обучени нотари. Се врши и промена на составот на Дисциплинскиот совет при Нотарската комора, кој ќе биде составен од двајца судии, обвинител и двајца нотари и нивни заменици, со што се зајакнува стручноста и компетентноста на овој орган за водење на дисциплинските постапки против нотарите.

Новина во Законот е воведување на **нотарскиот платен налог**. Со Законот се пропишува постапката која ја спроведува нотарот за донесување на решение за издавање нотарски платен налог врз основа на веродостојни исправи, како и правата на странките во постапката пред нотарот за издавање на решение за нотарски платен налог. Се уредува и доставата која ќе ја вршат нотарите за доставување на нотарскиот платен налог.

Во законската регулатива на нотаријатот во Република Македонија се воведуваат посебен испит за нотарите, испит за заменик-нотар, помошник-нотар, нотарски стручен соработник и стручен испит за проверка на знаењата на нотарите, како и новиот начин на полагање на нотарскиот испит, испитот за заменик-нотар, помошник-нотар, нотарски стручен соработник и стручен испит за проверка на знаењата на нотарите по електронски пат, заради поголема објективност во оценувањето. Во посебна глава за прекршочни одредби се предвидуваат казнени прекршочни одредби за сторени прекршоци од страна на претседателот на Нотарската комора и други лица кои не ги почитуваат одредбите од законот.

Посебна новина во Законот е **присуството на адвокати** при составувањето нотарски исправи и изготвувањето приватни исправи од адвокати со адвокатски печат и потпис, кои потоа ќе се потврдуваат од нотар. Учеството на адвокати се предвидува да зависи од вредноста на предметот на службеното дејствие кое се презема, од изготвувањето на предлозите за донесување на решение за нотарски платен налог, како и редовните правни лекови од страна на адвокати. Во Законот се предвидува задолжително **присуство на адвокати** за секоја од странките во постапката за расправање оставина пред нотар. Како причина за воведување на вакви законски решенија за **присуството на адвокати** при составувањето нотарски исправи и изготвувањето приватни исправи од адвокати со адвокатски печат и потпис и задолжителното **присуството на адвокати** во постапката за расправање оставина пред нотар, се наведува дека: **„Ова се воведува со цел зголемување на правната сигурност на странките во постапката пред нотар“**. Во образложението на предлог-законот по однос на задолжителното учество на адвокат при расправа на оставината се наведува дека: **„При расправање оставина задолжително е присуство на адвокат во својство на полномошник за секоја од странките, со цел заштита на правата на странките пред нотарот кој ја спроведува оставинската постапка“**.

Како цели, начела и основни решенија во **причините** на предлогот за донесување на законот се наведуваат унапредување на функционирање на нотаријатот во Република Македонија, со што ќе се овозможат

услови за успешна примена на законот во пракса, ќе се овозможи воедначена примена на законските одредби од страна на сите нотари во Република Македонија, ќе се обезбеди побрз пристап на граѓаните до правдата, ќе се зголеми степенот на правната сигурност во правниот промет, ќе се остане во чекор со **современите текови во поразвиените латински нотаријати**, а истовремено ќе се влијае и врз понатошно **намалување на бројот на судските предмети** и растоварувањето на судството.

Новиот Закон за нотаријатот се заснова на начелата за гарантирање на законито вршење на работите, одговорност за причинетата штета во вршењето на нотарската служба, неспорност на правниот однос, надзор над законитоста во вршењето на нотарската служба, угледно и достоинствено вршење на службата и надоместок за извршената работа. Новите решенија што ги нуди новиот текст на Законот за нотаријатот, како и доуредување одредби од постојниот закон, „уште повеќе ќе ја зајакне нотарската служба во нашата држава и ќе го обезбеди заслуженото место на нотаријатот во правниот систем на Република Македонија од една страна, а од друга страна ќе ја зајакне правната сигурност на граѓанинот како конзумент на нотарските услуги и ќе му овозможи на многу побрз, а наедно и на правилен и посигурен начин, да ги оствари своите права во правниот промет“, се наведува во предлог-законот.

1. ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ

Собранието на Република Македонија на продолжението на осумдесет и петтата седница одржана на 20 јануари 2016 година, го разгледало предлогот на Законот за нотаријатот - I читање и врз основа на претресот усвоило **заклучок** дека предлогот на Законот за нотаријатот е прифатлив и може да се даде на натамошно второ читање.

Во натамошната собраниска постапка за донесување на Законот за нотаријатот, за одбележување е тоа што од овластени предлагачи се поднесени 1.048 амандмани. Во законодавната практика на Собранието, согласно деловничката процедура, не е забележано за еден закон да бидат поднесени толкав број амандмани. Со оглед на обемот на Законот од вкупно 183 членови, произлегува дека просечно скоро на секоја одредба од предлогот за донесување на законот се поднесени по околу 6 амандмани. Од вкупно поднесените 1.048 амандмани, усвоени се 478 или 45,60 %, одбиени се 543 или 51,80 %, а од предлагачите се повлечени 27 амандмани или 2,57%.

Овие податоци покажуваат дека при подготвувањето на законот и во јавната расправа, во доволна мера не се имале предвид мислењата и

укажувањата на Нотарската комора, на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат, на компаративните искуства од севкупниот развој на латинскиот нотаријат, каков што функционира во Република Македонија веќе 19 години, на компаниите и на Организацијата на работодавачите и мислењата на научната и на стручната јавност. На толку мал закон да се поднесат толкав број амандмани, од кои близу половината - 478 или 45,60 % биле усвоени, покажува дека некои од решенијата во законот не можат да ја издржат критиката за нивната основаност, особено решенијата со кои се нарушува принципот на латинскиот нотаријат и навлегувањето на адвокатурата во работите на нотаријатот. Законот за нотаријатот е донесен од Собранието на **05.04.2016** година, но не беше применет по 4 месеци од неговото влегување во сила и подзаконските акти не беа донесени во рок од **два месеци** од влегувањето на Законот во сила, туку примената беше одложена и Законот отпочна да се применува од 1 јануари 2017 година, откако на 30 декември 2016 година беа донесени подзаконските акти и новата нотарска тарифа.

2. АНАЛИЗА И КОМЕНТАР НА НЕКОИ ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ

Во Законот за нотаријатот од 2016 година се предвидени повеќе нови решенија, а некои одредби од претходниот закон се значително изменети или дополнети. Досегашната десетгодишна примена на Законот за нотаријатот од 2007 година укажа на потребата од доуредување и подобрување на некои решенија и вградување нови, особено за пристапот на нотарите до базите на податоци, електронската исправа, електронското водење на уписниците и архивите и други прашања, со цел да се овозможи што поуспешно вршење на нотарските работи од страна на нотарите и Нотарската комора. Секако, тоа заслужува целосна поддршка од нотарите и од Нотарската комора, која континуирано настојувала и работела на едукација на нотарите и на унапредување на нотарската служба за стручно, совесно и одговорно вршење на нотарските работи.

Во вршењето на нотарските работи, Нотаријатот во Република Македонија израсна во угледна јавна служба врз принципите на латинскиот нотаријат и денес претставува значаен столб на правната сигурност. Нотаријатот континуирано се развивал веќе 20 години од неговото основање со Законот за вршење на нотарските работи и 19 години од неговата работа. Постигнатите резултати во досегашното работење Нотаријатот во Република Македонија го издигнуваат на пиедесталот на еден од **најдобрите нотаријати** во земјите од Југоисточна Европа, кој

не заостанува во споредба и со нотаријати од најразвиените европски држави.

Тргувајќи од овие неспорни констатации, некои од решенијата во новиот Закон за нотаријатот предизвикуваат посебно внимание и загриженост, зошто токму сега, во оваа фаза на успешен развој на Нотаријатот во Република Македонија, се предлагаат и усвојуваат такви решенија кои претставуваат чекор назад и кои немале поддршка од Нотарската комора, од компании и здруженија и од научната и од стручната јавност при нивното предлагање и усвојување. Освен тоа, Меѓународната унија на латинскиот нотаријат, во која членува Нотаријатот на Република Македонија, повеќе пати укажувала дека со некои решенија се повредуваат основните принципи на латинскиот нотаријатот и на неоснованост на некои од тие решенија, особено за учеството на адвокатите во вршење на нотарските работи. Ќе се осврнеме на некои од тие најзначајни решенија.

2.1. Услови и постапка за именување нотар

Во одредбите од главата II во членовите 10 и 11, подетално се разработуваат **условите и постапката за именување нотар**. Во споредба со претходниот закон, значително се зајакнати условите за именување нотар. За именување нотар, според членот 10, покрај општите услови, се бара кандидатот да е дипломиран правник со завршено четиригодишно високо образование на правни студии или дипломиран правник кој според Болоњската декларација има 300 кредити на правни студии според Европскиот кредит-трансфер систем (ЕКТС) или нострифицирана диплома за завршени правни студии во странство во траење од четири години или според Болоњската декларација има 300 кредити на правни студии според Европскиот кредит-трансфер систем.

Посебно значајна новина е тоа што со Законот се пропишуваат нови услови, и тоа:

- кандидатот да има положено **правосуден испит**;
- да има **работен стаж на правни работи од најмалку две години** по положен правосуден испит;
- да има положено **квалификационен нотарски испит и испит за рангирање за нотар** за конкретниот конкурс;
- да положи **психолошки тест и тест на интегритет**;
- да поседува **меѓународно признат сертификат** за познавање најмалку еден од трите најчесто користени јазици на Европската Унија (**англиски, француски, германски**) издаден од официјален европски

тестатор, член на здружението АЛТЕ (ALTE) на европски тестатори, со определени групи и подгрупи и пропишани најмалку стекнати бодови;

- активно да го владее македонскиот јазик и неговото кирилско писмо; и

- да не му **престанала функцијата** судија, односно не му престанал работниот однос како државен службеник, помошник-нотар, заменик-нотар, адвокат или извршител со **правосилна** одлука во дисциплинска постапка додека не поминат **три години** од денот на правосилноста на одлуката.

Во споредба со претходните закони, со новиот закон се бара кандидатот за нотар да има положено **правосуден испит** и да има **две години** работно искуство на правни работи по положување на испитот. Освен тоа, со Законот се предвидува кандидатот за нотар да положи квалификационен нотарски испит и испит за рангирање за нотар.

Квалификационен нотарски испит можат да полагаат дипломирани правници со положен правосуден испит кои се пријавиле на конкурс за именување нотар и до Министерството доставиле пријава за полагање испит, заедно со доказ за исполнување на законските услови од членот 161 став 1 од Законот.

Испитот за рангирање за нотар можат да полагаат кандидати со положен квалификационен нотарски испит.

Во членот 161 став 3 Законот предвидува **испит за заменик-нотар, помошник-нотар и нотарски стручен соработник**, кој се спроведува согласно условите определени со членот 161 став 1 од Законот, **два пати** во текот на една календарска година. Со квалификациониот нотарски испит и со испитот за рангирање за нотар, испитот за заменик-нотар, помошник-нотар и нотарски стручен соработник, ќе се проверува познавањето на правните прописи со кои се уредува нотарската служба, организацијата и делокругот на нотаријатот, составувањето, заверувањето и легализацијата на исправите во односите со меѓународен елемент, кривичното право за кривичните дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството, против службената должност, против правосудството и против правниот сообраќај, парничната постапка, вонпарничната постапка, облигационото, наследното, семејното, стварното право и извршувањето, трговските друштва во делот на надлежноста на нотарите и евиденцијата на правата за недвижностите.

Со Законот за нотаријатот се предвидени доста обемни програми за секој од наведените испити. Со предвидените услови за положен **правосуден испит** и двегодишно работење на правни работи по положу-

вање на испитот, **квалификациониот нотарски испит и испитот за рангирање за нотар** за конкретниот конкурс, психолошки тест и тест за интегритет и активно познавање најмалку еден од трите најчесто користени јазици на Европската Унија (**англиски, француски, германски**), како и испитот за **заменик-нотар, помошник-нотар и нотарски стручен соработник**, се очекува да ја зајакне положбата на Нотаријатот во правниот систем и неговата способност за стручно вршење на нотарските работи.

Во споредба со претходниот Закон за нотаријатот од 2007 година (член 9), ова се неколку **нови услови** за именување нотар пропишани во новиот закон. Според овие услови, дипломиран правник за да може да конкурира и да биде именуван за нотар треба да положи **три испити: правосуден испит, квалификационен нотарски испит и испит за рангирање за нотар** за конкретниот конкурс.

2.2. Стручен испит за проверка на знаењата

Во членот 12 од Законот за нотаријатот се предвидува обврска за полагање **уште еден испит** на нотарите, а тоа е **стручен испит за проверка на знаењата**. Согласно ставот 8 на овој член, „именуваните нотари согласно со одредбите од овој закон полагаат **стручен испит** за проверка на знаењата на **секои седум години** од денот на именувањето, кој испит се спроведува согласно со одредбите од глава XVII од овој закон“. Во оваа глава се уредуваат прашањата за квалификационен нотарски испит и за испит за рангирање за нотар, испит за заменик-нотар, помошник-нотар и нотарски стручен соработник и нотарски испит за проверка на знаењата на нотарите. Со оваа одредба се создава обврска на именуваниот нотар на **секои седум години** од денот на именувањето да полага стручен испит за проверка на знаењата. Стручниот испит за проверка на знаењата на нотарите се спроведува по посебни модули кои содржат само прашања од теоретскиот дел од областа на нотаријатот, наследното, облигационото, стварното и трговското право. Нотарот го положил стручниот испит ако положи повеќе од 70% од вкупниот број поени, за што добива уверение за положен стручен испит во рокот од три дена од денот на завршување на испитот.

2.3. Стручен испит за проверка на знаењата на именуваните нотари според поранешните прописи

Освен за новоименуваните нотари, со членот 12 се создава законска обврска **стручен испит за проверка на знаењата** да полагаат и но-

тарите именувани согласно Законот за вршење на нотарските работи од 1996 и Законот за нотаријатот од 2007 година. Имено, во ставот 9 на овој член се наведува дека: „Именуваните нотари согласно со Законот за вршење на нотарските работи („Службен весник на Република Македонија“ број 59/96, 25/98, 6/2002 и 66/2006) и Законот за нотаријатот („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2007, 86/2008, 139/2009 и 135/11), **полагаат стручен испит** за проверка на знаењата во **рок од седум години** од денот на влегувањето во сила на овој закон, кој се спроведува согласно со одредбите од глава XVII од овој закон, а потоа проверката на знаењето на нотарите од овој став се врши на **секои седум години** од денот на полагањето на последниот испит за проверка на знаењата“.

Се поставува прашањето зошто се предвидува оваа обврска на нотарите именувани според досегашните прописи да полагаат **стручен испит за проверка на знаењата** во рок од **седум години** и дали оваа одредба не е во спротивност со основното уставно начело дека законите не можат да имаат повратно дејство. Оваа одредба во суштина значи дека и првите именувани 52 нотари во 1998 година кои вршат должност и нотарите именувани во наредните години се должни да полагаат стручен испит за проверка на знаењата во рок од седум години. Во суштина се работи за комплетно **реименување** на нотарите именувани пред 19 години и во наредните години. Кои се причините за предвидување на оваа одредба, не се наведува во образложението, освен едно воопштено образложение дека со новите законски одредби се предвидува поголема **правна сигурност** и заштита на граѓаните и правните лица во реализација на своите права во правниот промет и **намалување на судските предмети**.

Според досегашните прописи нотарите немаа обврска да полагаат дополнителен испит за проверка на знаењата, но тоа не значи дека немаа обврска за континуирано стручно оспособување. Согласно Законот за вршење на нотарските работи и Законот за нотаријатот од 2007 година, нотарите имаа законска обврска за стручно оспособување и надоградување на знаењата. Стручното оспособување на нотарите е право и должност и доколку не се исполнува таа должност, се предвидуваа дисциплински казни. Според членот 32 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вршење на нотарските работи од мај 1998 година, со кој се изменува членот 99 од Законот, Управниот одбор на комората го организира **продолженото стручно оспособување на нотарите** со организирање семинари и предавања, за што изготвува **годишна програма**. Учеството на семинарите и предавањата е **задолжително за сите нотари**, а нивното неоправдано отсуство

претставува **дисциплинска повреда**. Освен тоа, според наведената одредба, Управниот одбор врши **надзор над стручното оспособување** на нотарите и издава уверенија за спроведено стручно оспособување. И според членот 104 од Законот за нотаријатот од 2007 година, Управниот одбор на комората беше должен да го организира **продолжено-то стручно оспособување на нотарите** со организирање семинари и предавања според годишната програма. Учеството на семинарите и предавањата е **задолжително за сите нотари**, а нивното неоправдано отсуство претставува дисциплинска повреда. Управниот одбор на Комората врши надзор и над **стручното оспособување** на нотарските приправници и издава уверенија за спроведено стручно оспособување, врз основа на потврда издадена од нотарот кај кого се врши оспособувањето.

Нотарската комора уште од самиот почеток на работата на нотарите најголемо внимание посветувала на стручното оспособување на нотарите. Прашањето за континуираната едукација на нотарите секогаш било од приоритетно значење. За таа цел Комората воспоставила соработка со Академијата за судии и обвинители преку која се спроведувани стручни семинари и советувања за примена на законите и за квалитетно извршување на нотарските работи, како и соработка со други органи.

Освен општа констатација за поголема **правна сигурност** и заштита на граѓаните и правните лица во реализација на своите права во правниот промет и **намалување на судските предмети**, не се наведуваат никакви податоци зошто се предвидува таква обврска именувани-те нотари според досегашните прописи да **полагаат стручен испит за проверка на знаењата**, а што е уште позначајно, не се наведува ништо за тоа каков бил квалитетот на работата на нотарите. Во оваа анализа со потврдени податоци и неспорни факти се прикажани резултатите и квалитетот на работата на нотарите во еден подолг временски период по сите видови предмети и тој висок квалитет на нивната работа постојано се подобрувал. Тоа секако се должи и на исполнување на обврската на Нотарската комора за континуирано стручно оспособување на нотарите и јакнењето на одговорноста за нивната работа, па оттаму се поставува и прашањето зошто се предвидува ваков испит за именувани-те нотари според досегашните прописи.

2.4. Казна за нотарот доколку не го положи испитот, стручниот испит за проверка на знаењето

Како се вградени овие одредби во новиот Закон за нотаријатот? На членот 12 од предлог-законот за нотаријатот, Законодавно-правната

комисија поднела амандман IV, со кој се предлага во членот 12, по ставот 12 да се додаде нов став 13 кој гласи: „Доколку нотарот од став 8 и став 9 на овој член не го положи стручниот испит за проверка на знаењето во предвидените рокови, **должен е** најдоцна во рок од 30 дена од одржувањето стручен испит за проверка на знаењето да плати **казна од 3.000 евра** во денарска противвредност на наменската сметка на **Нотарската академија** при Комората, кои ќе се користат само за стручно оспособување на нотарите во рамките на Комората. По **плаќањето на казната**, нотарот се стекнува со право повторно да го полага стручниот испит за проверка на знаењето во рок од **шест месеци** по претходното полагање на стручниот испит за проверка на знаењето. Доколку нотарот не ја плати казната или повторно не го положи стручниот испит за проверка на знаењето истото, тоа е основ за поведување постапка за негово разрешување согласно член 20 став 1 точка 1 од овој закон“. Во образложението на амандманот се наведува дека се поднесува заради **прецизирање на одговорноста** на нотарот **кој нема да го положи стручниот испит** за проверка на знаењата во предвидениот рок.

Со оваа одредба, практично се предвидува казна во фиксен износ од **3.000 евра** за нотарот кој нема да го положи **стручниот испит за проверка на знаењата** и откако ќе ја плати казната, му се овозможува дополнителен рок од 6 месеци повторно да го полага испитот. Во конкретниот случај, нотарот не се казнува заради тоа што не се пријавил за полагање на стручниот испит, туку **се казнува затоа што не го положил стручниот испит** за проверка на знаењата. Многу е дискутабилно и неприфатливо од уставноправен аспект дали воопшто некој може да се казни затоа што не положил некаков испит. Ако некое лице кое полагало некаков испит и тој испит не го положило, тој самиот ги сноси последиците. Поради тоа, неприфатливо е нотарот кој не го положил стручниот испит да се казни со толкава казна и не е јасно дали таа казна е поради незнаење или е дисциплинска казна. При ова, секако треба да се има предвид дека нотарот самиот ги сноси трошоците за полагањето на испитот.

Во судските постапки се предвидуваат парични казни поради навреда на судот, поради недоаѓање на сведок уредно поканет на рочиште или ако одбива да сведочи или го наруши редот со судницата и слично. Судот ќе го казни со парична казна од 200 до 1.200 евра во денарска противвредност учесникот во постапката кој во поднесокот или усно, односно на друг начин го навреди судот или лицето кое учествува во постапката. Решението за казнување го донесува судот пред кој е дадена изјавата, а ако тоа е сторено во поднесокот, тоа го прави су-

дот што треба да одлучи за поднесокот. Тие казни се движат од 200 до 1.200 евра во денарска противврдност предвидени во Законот за кривичната постапка (член 88) и во Законот за парничната постапка, како и дисциплински казни во други закони кои ги изрекува судот и против такво решение е дозволена жалба.

Во Законот на нотаријатот се предвидува уште една последица на нотарот кој нема да ја плати казната во рок од 30 дена, а имено против него ќе се поведе постапка за негово разрешување. Во случајот воопшто не се работи за такви дисциплинска казна, туку се работи за **казна поради неположување на стручниот нотарски испит**, без право на жалба. Постапката во врска со оваа казна воопшто не е уредена, кој ја изрекува казната, дали автоматски се создава обврска на нотарот кој нема да го положи испитот да плати казна, кој ќе донесе решение, зошто е ускратено со правото на жалба и други прашања. Ова е една наметната одредба, која е спротивна на Уставот во рамките на гарантираните права и слободи на граѓанинот.

Се доведува во прашање **уставноста** на оваа одредба за **владеење на правото** како темелна вредност и гарантираното **право на жалба** против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања, кое право се уредува со закон. Но, овој закон тоа право не го уредува.

Од наведените причини, обврската на именуваните нотари според одредбите од Законот за вршење на нотарските работи и Законот за нотаријатот од 2007 година за полагање стручен испит за проверка на знаењата и предвидување казна од 3.000 евра доколку не го положат испитот, **немаат уставна основа**. Нотарите именувани според досегашните прописи имале обврска за задолжителна едукација, која со посебна програма била спроведувана од Нотарската комора.

Нотарите, како што подробно е наведено во оваа анализа, покажале доста висок квалитет при вршење на нотарските работи при составување нотарски акти и солемнизација на приватни исправи, спроведување на оставинската постапка, издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа и при вршењето други службени дејствија. Такви резултати секако не би можеле да се очекуваат доколку не се водело сметка за континуирана едукација на нотарите. Оттаму оваа обврска може да се однесува само на нотарите кои ќе бидат иманувани според одредбите од новиот Закон за нотаријатот, а не и спрема нотарите именувани според досегашните прописи. Примената на Законот ретроактивно не е дозволена.

3. СВЕДОЦИ ПРИ СОСТАВУВАЊЕ НОТАРСКИ АКТ

1. Во Законот за нотаријатот од 2016 година значително е изменета одредбата со која се уредува прашањето за присутни **сведоци при составување на нотарскиот акт**, во споредба со претходните закони од 1996 и од 2007 година, па и со предлогот на Законот за нотаријатот од 2016 година.

Така, на пример:

Во членот 46 од Законот за вршење на нотарските работи, насловен како „**Сведоци на актот**“, било предвидено дека: (1). При составување на нотарскиот акт потребни се двајца сведоци, и тоа:

- а) за тестамент;
- б) за акти составени и на странски јазик;
- в) кога некој од учесниците е слеп, глув, нем или глувонем;
- г) кога некој од учесниците е неписмен; и
- д) при сите други случаи предвидени со закон.

(2) Во другите случаи ќе зависи од нотарот и од странките дали при составувањето на актот ќе бидат повикани сведоците на актот, како што е предвидено во став 1 на овој член.

2. Во Законот за нотаријатот од **2007 година** во членот 48 насловен како „Сведоци при составување нотарски акт“ се предвидувало дека:

(1) При составување нотарски акт се потребни двајца сведоци, и тоа:

- а) за тестамент;
- б) кога некој од учесниците не го знае службениот јазик;
- в) кога некој од учесниците е слеп, глув, нем или глувонем;
- г) кога некој од учесниците е неписмен; и
- д) при сите други случаи предвидени со закон.

(2) Во другите случаи ќе зависи од нотарот и од странките дали при составувањето на актот ќе бидат повикани сведоците на актот, како што е предвидено во ставот 1 на овој член.

3. Во Предлог-законот за нотаријатот од 25.12.2015 година, одредбата со која се уредува прашањето за „Сведоци при составување нотарски акт“ од членот 59 е идентична со членот 48 од Законот за нотаријатот од 2007 година.

Во **амандманската расправа** членот 59 е целосно изменет од предложениот текст во предлог-законот. Во донесениот Закон за нотаријатот од 2016 година, членот **59** гласи:

1) „При составување нотарски акт се потребни двајца сведоци.

(2) По барање на нотарот или по барање на учесниците, сведоците може да бидат повикани и во други случаи“.

Што значи оваа одредба? Ставот 1 од овој член е **императивен** и изречно пропишува дека **при составување нотарски акт се потребни двајца сведоци**. Тоа значи дека нотарот **не може да состави нотарски акт без присуство на двајца сведоци**. Ниту граматичко, ниту логично, ниту какво било толкување не може да го измени императивниот карактер на оваа одредба.

Со оваа одредба на нотарите и воопшто на учесниците за составување нотарски акт им е наметната голема и непотребна обврска. Тие треба при составувањето на секој нотарски акт да најдат и наведат двајца сведоци кои ќе бидат повикани или да ги доведат. Ваквата законска обврска само ја одолжува, отежнува и поскапува постапката и ништо не придонесува за правна сигурност. Во претходните закони сосема јасно и таксативно беше наведено во кои случаи се потребни двајца сведоци за составување нотарски акт, а тоа е: за состав на тестамент, кога некој од учесниците не го знае службениот јазик, кога некој од учесниците е слеп, глув, нем или глвонем, кога некој од учесниците е неписмен и при сите други случаи предвидени со закон.

Освен тоа, одредбите од ставот 1 и ставот 2 на овој член **се контрадикторни**. Каква смисла има одредбата од ставот 2 според која „по барање на нотарот или по барање на учесниците, сведоците може да бидат повикани и во **други случаи**“?. За кои **други случаи** по барање на нотарот или по барање на учесниците, двајца сведоци може да бидат повикани, кога во ставот 1 не се наведени **никакви случаи**, за да може во ставот 2 да се каже дека по барање на нотарот или по барање на учесниците, сведоците може да бидат повикани и во **други случаи**? Контрадикторноста е сосема очигледна и поради тоа, оваа одредба е неприменлива. Оваа одредба ќе беше применлива само ако во ставот 1 беа наведени одредени случаи за кои при составувањето на нотарскиот акт се потребни двајца сведоци, па во ставот 2 да се остави можност сведоци да бидат повикани и за други случаи по барање на нотарот или странките.

И при најшироко толкување одредбата од членот 40 од Законот, насловена како **потпишување нотарска исправа**, не може да се толкува спротивно од членот 59. Во ставот 6 од членот 40 се наведува: „**ако со закон поинаку не е определено**, во согласност со странките и одобрение на нотарот, можат да се исклучат сведоците, а нотарот тоа ќе го забележи во нотарската исправа“. Но, во случајот постои закон со кој

е определено дека при составување нотарски акт се потребни **двајца сведоци**, а тоа е членот 59 став 1 од Законот за нотаријатот и наведени-те одредби во најмала мера се во колизија.

Оваа законска одредба во работата на нотарите и на други учесници ќе предизвика доста големи тешкотии и последици, пред сè за странките, и поради тоа треба да се измени и дополни.

4. НОТАРИТЕ КАКО ПОВЕРЕНИЦИ НА СУДОТ И НА ДРУГИ ОРГАНИ

Со Законот за нотаријатот од 2007 година се пренесени овластувања на нотарите како повереници на судот да ја спроведуваат оставинската постапка. Во членот 133 насловен како „спроведување на оставинската постапка“ се наведува дека: „овластувањата на нотарите за расправање на оставината се уредуваат со законот кој ја уредува таа постапка“. Со Законот се уредени правната положба на нотарот како повереник на судот или на друг орган. Според членот 135, на нотарот како повереник на судот или на друг орган на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи, особено правилата за изземање, за достава, барање правна помош, податоци и друго, како и надзорот над работењето на нотарот како повереник на одреден орган го врши самиот тој орган. По извршување определено службено дејствие, нотарот е должен без одлагање да му поднесе извештај на судот, односно органот кој му ја доверил работата.

4.1. Постапка за расправање оставина

Во **новиот Закон за нотаријатот**, членот 147 е насловен како „Постапка за расправање оставина“ и тој гласи:

„(1) Овластувањата на нотарите во постапката за расправање оставина се уредуваат со **Законот за вонпарнична постапка**.

(2) При расправањето на оставината задолжително е присуство на адвокат во својство на полномошник за секој од учесниците“.

Претходниот Закон за нотаријатот од 2007 година содржеше само еден став, а новиот член 147 содржи два става. Според членот 147 ставот 1, овластувањата на нотарите во постапката за расправање оставина се уредуваат со **Законот за вонпарнична постапка**. За разлика од претходниот закон, со кој се предвидуваше дека овластувањата на нотарите за расправање на оставината се уредуваат со законот кој ја уре-

дува таа постапка, во новиот закон изрично се наведува дека тие овластувања се уредуваат со Законот за вонпарнична постапка. Со новиот став 2 на овој член, се **создава обврска** при расправање на оставината **задолжително да присуствува адвокат** во својство на полномошник за секој од учесниците. Тоа значи дека нотарот не може да спроведе оставинска постапка без присуство на адвокат на секој од учесниците во оставинската постапка.

Во новиот Закон за нотаријатот се уредува „**Постапка за расправање оставина**“, како што е насловена одредбата од членот 147 од Законот. Во претходниот закон од 2007 година одредбата од членот 133 беше насловена како „**Спроведување на оставинската постапка**“. Тоа беше упатувачка одредба во која се наведуваше дека „овластувањата на нотарите за расправање на оставината се уредуваат со законот кој ја уредува таа постапка“. Оваа одредба не содржеше процесни правила, туку само упатуваше на примена на закон со кој се уредува спроведување на оставинската постапка. За разлика од таа одредба, со новата одредба од членот 147 став 2 од Законот за нотаријатот се пропишува **постапка за расправа на оставината** и се наведува дека при расправање на оставината **задолжително** е присуство на адвокат во својство на полномошник за секој од учесниците.

Одредбата од членот 147 од Законот за нотаријатот е контрадикторна и спротивна на Законот за вонпарничната постапка. Ова е така од причина што со ставот 1 на овој член за расправање оставина се упатува на примената на **Законот за вонпарнична постапка**, а со ставот 2 се пропишува **процесна обврска** за задолжително присуство на адвокат во својство на полномошник за секој од учесниците. Процесни одредби за расправање на оставината, па и за задолжително учество на адвокат за секој од учесниците во оставинска постапка, може да се пропишуваат со Законот за вонпарничната постапка, кој се донесува со **двотретинско мнозинство**, а не со Законот за нотаријатот, кој не се донесува со такво мнозинство.

4.2. Одредби од Законот за вонпарничната постапка за расправа на оставината

Законот за вонпарничната постапка е процесен закон и во него се уредуваат правилата на постапката според кои судовите постапуваат и одлучуваат за личните, семејните, имотните и другите правни состојби и односи определени со овој или со друг закон. Вонпарничната постапка се поведува по предлог од овластено лице и од орган определен со овој или со друг закон.

Во **општите одредби** од Законот за вонпарничната постапка во ниту една одредба не се наведува во кои случаи учесниците во постапката задолжително треба да имаат адвокат. Според членот 3 став 4, учесниците во постапката дејствијата ги преземаат лично, преку полномошник или законски застапник, согласно со Законот за парничната постапка. Законот предвидува дека кога во постапката се одлучува за права и интереси на малолетник и на други лица кои се под посебна заштита на државата, судот ќе го извести Центарот за социјална работа за поведување постапка, ќе го покани на рочиште и ќе му ги достави поднесоците на учесникот и одлуките против кои е дозволен правен лек, без оглед дали центарот за социјална работа учествува во постапката. Според членот 33, ако со овој закон поинаку не е определено, во вонпарничната постапка сообразно ќе се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка.

Законот за вонпарничната постапка содржи посебна глава VII насловена како „**Расправање оставина**“, во која се уредува надлежноста и правилата за расправа на оставината. Учесници во постапката за расправање на оставината се наследниците и легатарите и другите лица кои остваруваат некое право на оставината. Според членот 126 од Законот, за расправање оставина на државјанин на Република Македонија во однос на неговиот имот кој се наоѓа во Република Македонија исклучително е надлежен суд на Република Македонија, односно **нотар како повереник на судот**. Судот ќе му го довери на нотарот спроведувањето на оставинската постапка и ќе му го достави оставинскиот предмет со сите списи, во **рок од осум дена** од денот кога предметот ќе биде заведен. Кога нотар спроведува дејствија во оставинската постапка како повереник на судот, овластен е да ги презема сите дејствија во постапката и да ги донесе сите одлуки, освен оние за кои со овој закон поинаку е пропишано. Против решението на нотарот кој постапува како повереник на судот, дозволен е **приговор** во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението на учесниците. Приговорот се доставува до нотарот кој е должен без одлагање, но најдоцна во рок од три дена, заедно со списите, да го достави до надлежниот основен суд кој му го доверил постапувањето по оставинскиот предмет. По приговорот одлучува судија поединец.

4.3. Посебни одредби за нотари како повереници на судот

Законот за вонпарничната постапка е донесен во 2008 година, по донесувањето на Законот за нотаријатот од 2007 година и во него во глава VIII детално се уредени овластувањата на нотарот како повере-

ник на судот за спроведување на оставинската постапка. Со Законот се овластува претседателот на основниот суд оставинските предмети да ги довери на постапување на нотарите со седиште на подрачјето на надлежниот основен суд. Нотарите, како судски повереници, преземаат дејствија и донесуваат одлуки во оставинската постапка согласно со одредбите на овој закон. Судот може од некои важни причини, како што се неможност за постапување на нотарот поради болест или други причини, поради очигледно занемарување на службените дејствија, како и поради други причини според оценка на судот, да го одземе од нотарот натамошното спроведување на оставинската постапка и **постапката сам да ја спроведе** или да му ја довери на **друг нотар**.

Во членот 133 од Законот за вонпарничната постапка се наведува дека нотарот доверените работи во оставинската постапка ги врши согласно со одредбите на тој закон. Според ставот 2 на овој член, во постапката што се води пред нотарот, **учесникот може да биде застапуван** според одредбите кои се применуваат за застапување во **парничната постапка**. Кои се тие одредби?

4.4. Полномошник во парничната постапка

Според членот 80 од Законот за парничната постапка, странките можат да преземаат дејствија во постапката **лично или преку полномошници**, но судот може да ја повика странката која има полномошник пред судот лично да се изјасни за фактите што треба да се утврдат во парницата. Странката што ја застапува полномошник може пред суд да дава изјави и покрај својот полномошник. Полномошник на странката може да биде адвокат, лице дипломиран правник кое со странката е во работен однос и роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен. Ако вредноста на предметот на спорот надминува **1.000.000 денари**, полномошник на правно лице може да биде лице кое е дипломиран правник со положен правосуден испит и кое е во работен однос со правното лице. Дејствијата во постапката што полномошникот ги презема во границите на полномошното имаат исто правно дејство како да ги презела самата странка. Странката може (член 84) да ја измени или отповика изјавата на својот полномошник на рочиштето на кое е дадена таа изјава, а обемот на полномошното го определува странката. Странката може да го овласти полномошникот да презема само определени дејствија или да ги презема сите дејствија во постапката.

Законот за нотаријатот од 2007 година не забранува учесниците во оставинската постапка да можат да имаат полномошник-адвокат, но не задолжително, како што се предвидува во новиот закон.

Организацијата на приватните работодавачи на Македонија, на седницата одржана во Скопје на 15.02.2017 година, потврди дека подготвува предлог за изменување на Законот за нотаријатот и Законот за извршување од 2016 година. Според оваа организација, „нелогично е правниците од фирмите, од кои некои се доктори на науки, да не можат да ја вршат работата на адвокати за постапување пред нотарите и извршителите и да можат да ги застапуваат фирмите во судовите“. Организацијата на работодавачите на Македонија (ОРМ) бара измени на Законот за нотаријатот и во Законот за извршување поради тоа што со некои одредби од овие закони се зголемуваат трошоците на компаниите, а правниците вработени во нив остануваат без работа. Се укажува на тоа дека околу 2.000 правници во правните служби на компаниите ќе останат беа работа, поради тоа што со новите законски решенија, кои стапија во сила од 1 јануари годинава, правниците вработени во фирмите, вкучувајќи ги и оние со положен правосуден испит, како и докторите на наука, веќе не можат да ги застапуваат компаниите во предметите кај нотар или извршител и за нив мора да се ангажира адвокат од адвокатска канцеларија. Како што најавуваат од ова организација, „може да дојде до ситуација правниците од фирмите да регистрираат адвокатски канцеларии за да не ја изгубат работата и да ги застапуваат фирмите како надворешни соработници. Со тоа адвокатите нема да добијат ништо друго, освен повеќе конкуренција, вели претседателот на организацијата и предупредува дека некои компании по едномесечното искуство од примената на новите закони, веќе најавиле дека во скоро време можат да ги отпуштат своите правници од работа“. Исто така, се предупредува на фактот дека со ангажирањето адвокати, фирмите имаат дополнителни трошоци, како на пример за предметите до 10.000 денари, за кои според новата тарифа адвокатите наплатуваат 2.100 денари. Како што изрично се наведува од Организацијата на работодавачите, „со неколку спорни одредби во законите кои ја регулираат нотарската и извршителската дејност, кои стапија во сила на почетокот на оваа година, неправедно им е оневозможено на правниците кои работат во компаниите да ги застапуваат интересите на своите компании, зашто со овие закони тоа право им беше **ексклузивно** дадено само на адвокатите. На ваков начин не само што **неоправдано се фаворизираат адвокатите** на сметка на правниците во компаниите, туку и директно се зголемуваат трошоците на компаниите што влијае на намалување на нивната конкурентност на пазарот, конкретизира претседателот на оваа организација и додава дека во лоша, иако нешто поповолна ситуација од другите се и банките, осигурителните и лизинг-компаниите, на кои им е дозволено да ги кори-

стат своите правници во предметите до 10.000 евра“. Согласно членот 82 од Законот за парничната постапка, во парниците за имотноправни барања, ако предметот на спорот преминува 1 милион денари, полномошници на правните лица можат да бидат само лица кои имаат положено правосуден испит. Одредбата од Законот за нотаријатот која тоа го ограничува е во колизија со Законот за парничната постапка, на чија примена укажува и Законот за нотаријатот.

4.5. Награда на нотарот и на адвокатот во оставинската постапка и надоместок на трошоците

Нотарот има право на награда за работата и надоместок на трошоците во вршењето на службените дејствија и доверените работи во согласност со нотарската тарифа. Нотарската тарифа ја донесува министерот за правда по претходно добиено мислење од Нотарската комора и согласност од Владата на Република Македонија. Во членот 153 став 6 од Законот за нотаријатот се предвидува дека доколку во постапката пред нотар со овој закон е пропишано задолжително учество на адвокат, **адвокатите без оглед на нивниот број** во конкретно правно дејствие пред нотар имаат право на **вкупна награда и трошоци** во висина од 50% од наградата и трошоците за преземање на соодветното правно дејствие пропишани со нотарската тарифа, додека нотарот кој го презел соодветното правно дејствие има право на останатите 50% од наградата и трошоците.

Во членот 21 од новата **Нотарска тарифа** од 30 декември 2016 година се наведува дека за извршените дејствија на нотарот во оставинската постапка, како што се повикување на учесниците на рочиште за спроведување на постапката, донесување на решение, доставување на решение, ставање штембил за правосилност, како и други дејствија за кои со ова тарифа не е определена посебна награда за нотарот, на нотарот му припаѓа награда во нето-износ според вредноста на оставината во висина од **50% од наградата** пропишана со табелата според вредноста на оставината, но не повеќе од 9.600 денари, независно од вредноста на оставината, по одбивање на трошоците за достава. Во новата **Адвокатска тарифа** од 20 јуни 2016 година во членот 8 се наведува дека: „во оставинска постапка пред нотар каде со закон е предвидено задолжително учество на адвокат, наградата и трошоците за соодветното правно дејствие за адвокатите кои учествуваат во тоа правно дејствие без оглед на нивниот број **изнесува 50% од наградата и трошоците на нотарот**“.

Помеѓу нотарската и адвокатската тарифа постои спротивставеност во поглед на трошоците. Според нотарската тарифа на нотарот

му припаѓа награда во нето-износ според вредноста на оставината во висина од **50% од наградата** пропишана со табелата според вредноста на оставината, **по одбивање на трошоците за достава**, додека според адвокатската тарифа **наградата и трошоците** за соодветното правно дејствие за адвокатите кои учествуваат во тоа правно дејствие, без оглед на нивниот број изнесува **50% од наградата и трошоците** на нотарот“. Значи ли тоа дека на адвокатите им припаѓа и 50% од трошоците на нотарот? Така како што е наведено во тарифата поинаку не може да се толкува, а тоа значи дека на адвокатите ќе им припадне и 50% од трошоците на нотарот. Нотарот во оставинската постапка врши покана на учесниците на рочиште за расправа на оставината, составува записник и ги зема изјавите на учесниците, изготвува решение, го доставува решението и за сето тоа прави трошоци кои треба нему да му се надоместат, а не 50% од тие трошоци да му(им) припаднат на адвокат(и), кои тие трошоци не ги направиле. Членот 153 став 6 од Законот за нотаријатот е контрадикторен во делот со кој се пропишува дека **адвокатите без оглед на нивниот број** во конкретно правно дејствие пред нотар, имаат право на **вкупна награда и трошоци** во висина од 50% од **наградата и трошоците** за преземање на соодветното правно дејствие. Тоа значи дека адвокатот и нотарот ги делат и наградата и трошоците. На нотарот како повереник на судот за спроведување на оставинската постапка (член 140) се определува така што **една награда** се однесува на сите преземани дејствија во една оставинска постапка.

Во членот 151 од Законот за нотаријатот се предвидува **постапка за правна заштита**, а имено незадоволната странка за работите кои судот му ги доверил на нотарот има право на приговор до претседателот на судот на подрачјето за кое е именуван нотарот, затоа што нотарот не презел службено дејствие, или затоа што во содржинска и формална смисла дејствието не е преземено во согласност со законот, или затоа што го одложувал преземањето на службеното дејствие. Претседателот на судот е овластен со решение да му нареди на нотарот да го преземе бараното службено дејствие или ќе му го одземе предметот и ќе му го довери на друг нотар. Жалбата против решението не го одлага нејзиното извршување. Оваа одредба е уште една дополнителна гаранција на странката за стручно и совесно постапување.

4.6. Основни констатации и заклучоци

1. Законот за вонпарничната постапка и Законот за парничната постапка не познаваат решение за задолжително присуство на адвокат во својство на полномошник во некоја од постапките што се спрове-

дуваат спрема одредбите од тие закони. Такво решение се предвидува само во членот 147 од новиот Закон за нотаријатот, според кое при расправање на оставината, задолжително е да присуствува адвокат во својство на полномошник за секој од учесниците во постапката.

2. Одредбата од членот 147 е контрадикторна во ставот 1 и ставот 2 и директно го нарушува основниот принцип на латинскиот нотаријат востановен во нашата земја. Дали со оваа одредба не се изразува **недоверба** во работата на нотарите при спроведување на оставинската постапка, кога се предвидува задолжително присуство на адвокат во својство на полномошник за секој од учесниците при расправа на оставината?

3. Ова решение во Законот за нотаријатот нема законска основа. Тоа решение е спротивно и на Законот за вонпарничната постапка и на Законот за парничната постапка. Постои колизија помеѓу процесните закони и Законот за нотаријатот. Со Законот за нотаријатот не може да се предвиди процесна одредба за задолжително присуство на адвокат за секој од учесниците во оставинската постапка. Таква одредба не содржи Законот за вонпарничната постапка и Законот за парничната постапка. Дека се работи за процесна одредба, покажува и самиот наслов на оваа одредба. Имено, сменет е насловот на одредбата од „**спроведување на оставинската постапка**“ во претходниот закон, на „**постапка за расправање оставина**“ и во новиот закон.

4. Што ќе значи оваа одредба во практиката?

Ако, на пример, во оставинската постапка во својство на наследници се јавуваат 5 лица, сите тие мора да имаат адвокат или во постапката учествуваат 5 адвокати, или ако како наследници се јавуваат 15 лица, тогаш во постапката за секој од нив по еден адвокат ќе учествуваат 15 адвокати! Или друг пример, ако во оставинската постапка во својство на странка како наследник се јави **адвокат**, и адвокатот како учесник во постапката мора да има адвокат, или ако во оставинската постапка во својство на странка како наследник се јави **професор по право** кој ги предава судските постапки или судија или правобранител, сите тие мора да имаат адвокати, тргнувајќи од претпоставката дека и тие не можат да ги заштитат своите права!

5. Која е целта со Законот за нотаријатот де се предвиди вакво решение? Во предлог-законот од 20 декември 2015 година се образложува: „Ова се воведува со цел **зголемување на правната сигурност на странките во постапката пред нотар**“. Целта за зголемување на правната сигурност самата по себе воопшто не е спорна, но за да се предвиди вакво решение со таква цел, неопходно е тоа да биде поткрепено со

одредени факти, а имено дека правната сигурност во оставинската постапка што ја спроведувале нотарите не обезбедувала потребна правна сигурност.

Дали е тоа така? Очигледно е дека ова решение во Законот не се заснова на факти. Напротив, нотарите при спроведување на оставинската постапка постигнале и потребна ажурност и висок квалитет во постапувањето. Тоа се потврдува од податоците за правосилно завршените предмети. Во 2013 година од вкупно примените оставински предмети, правосилно биле завршени 13.894 или 65,94%, а биле поднесени вкупно 75 приговори или 0,53 %, во 2014 година правосилно завршени 12.084 или 61,30 % биле поднесени вкупно 67 приговори или 0,55 %, во 2015 година од вкупно примените оставински предмети правосилно биле завршени 12.000 или 64,10 %, а во таа година биле поднесени вкупно 56 приговори или 0,46% и во 2016 година од 11.100 правосилно завршени оставински предмети биле поднесени 41 приговор или 0,37% .

Во сите години правосилно биле завршени од 62 до 65% од примените предмети. Квалитетот на решените предмети бил на високо ниво, што се потврдува со фактот што на годишно ниво биле поднесени приговори од 0,37% до 0,55%. Тоа се несоборливи податоци за континуирано висок квалитет на одлуките во оставинската постапка и тој квалитет ја гарантира и правната сигурност на учесниците во постапката. При ваква неспорна состојба, зошто секој учесник во оставинската постапка мора да има адвокат?

5. СОСТАВУВАЊЕ НОТАРСКИ АКТ И ПОТВРДУВАЊЕ ПРИВАТНИ ИСПРАВИ

Во Законот за нотаријатот во главата IV се содржани општите одредби за нотарските исправи. Со овие одредби се уредува начинот на пишување на нотарските исправи и заверки, задолжителните елементи во истите, на уредот за пишување на нотарските исправи и заверки, начинот на вршење на исправките и дополнувањата, потпишувањето на нотарските исправи и пишувањето на броевите во нотарската исправа, како и на причините поради кои една нотарска исправа нема да се смета за јавна исправа. Се воведува можноста нотарската исправа да се составува и во **електронски облик**, притоа дефинирајќи го поимот на нотарска исправа составена во електронски облик, како и давањето право и обврска на нотарот да пристапува во **електронските јавни регистри** кои му се достапни, да презема, доставува и внесува податоци и да запишува електронски нотарски исправи во информатискиот систем на соодветниот регистар согласно закон.

Со Законот се предлага на нотарот да му се овозможи правото на пристап и користење податоци од други бази, особено во базите за лични податоци на граѓаните на Република Македонија и **матичните книги** во согласност со закон. Во оваа насока се пропишуваат и одредби за начинот на **архивирање** на нотарските исправи **во електронски облик** и начинот на чување и издавање на исправите. Ова се доста позитивни решенија на кои нотарите досега повеќе пати укажувале и тоа е за поздравување.

Новина во нотаријатот е **задолжителното присуство на адвокати** и употреба на адвокатски печат и потпис при составувањето нотарски акти и **задолжителното составување приватни исправи од адвокати** кои потоа ќе се потврдуваат кај нотар во зависност од вредноста на предметот на службеното дејствие утврдено во законот. Како причина за воведување на овие одредби се наведува „**зголемувањето на правната сигурност**“ на учесниците во постапката пред нотар при составувањето нотарски акти и потврдувањето на приватните исправи. Но, во предлог-законот се предвидуваат исклучоци, а имено задолжителното присуство на адвокат во постапка пред нотар при составување нотарски акти и потврдувањето на приватните исправи **не се однесува** кога како учесници во постапката пред нотар е Република Македонија, **банки, осигурителни друштва или лизинг-компанији**, односно за овие субјекти не е потребно присуство на адвокат.

Според членот **54 ставот 2** од предлог-законот, беше предвидено дека „при составувањето на нотарскиот акт, кога вредноста на предметот на службеното дејствие го надминува износот од **20.000 евра** во денарска противвредност по средниот курс на Народна банка на Република Македонија, **задолжително е учество на адвокат** во својство на **полномошник за секој од странките**, како и употреба на адвокатски печат и потпис на нотарскиот акт. Доколку една од странките е Република Македонија, банка, осигурително друштво или лизинг-компанија, задолжително е присуство на адвокат во својство на полномошник само за другите странки. Доколку некоја од странките не обезбеди адвокат во својство на полномошник, нотарот ќе побара од Адвокатската комора на Република Македонија да назначи адвокат од листата на адвокати која ја составува Адвокатската комора на Република Македонија“.

Во членот 55 од предлог-законот, со кој се уредува прашањето за потврдување приватни исправи - солемнизација, се наведува дека „Приватната исправа од ставот 1 на овој член задолжително треба да биде **составена од адвокат** и да содржи адвокатски печат и потпис доколку се работи за правна работа со вредност над **10.000 евра** во денарска

противвредност според средниот курс на Народна банка на Република Македонија“. Во членот **56 ставот 3** со кој се уредува прашањето за нотарските исправи за пренос на правото на сопственост, се наведува дека „Договорот за купопродажба и преддоговорот за купопродажба со вредност на предметот на продажба над 10.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народна банка на Република Македонија, **задолжително треба да го состави адвокат и задолжително да содржи адвокатски печат и потпис**, без оглед дали ќе се потврдат или ќе се завери потпис на истите“.

Нотарската комора во целиот тек на претходната расправа постојано укажуваше на тоа дека, цитирам: „Со воведување задолжително присуство на адвокатите во постапка пред нотар **се деградира нотаријатот** како независна и јавна служба и се руши правото на диспозиција на волја на странките. Со сегашната законска регулатива не е ограничена правната сигурност, ниту правото на странките да бидат застапувани од страна на адвокат во постапка пред нотар, туку напротив, сметаме дека со досегашната работа на нотаријатот се овозможи зголемување на ефикасноста и правната сигурност во правниот систем. Исто така, имајќи ги предвид компаративните искуства од земјите кои го прифатиле латинскиот тип на нотаријат и земјите од нашето блиско опкружување (Хрватска, Словенија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Косово, Бугарија, Албанија и други), никаде не постои вакво решение за учество на адвокат во постапката пред нотар. Досегашната пракса покажува извонредни резултати во работењето на нотаријатот, поради што задолжителното учество на адвокат во постапката пред нотар е спротивно на принципите на латинскиот нотаријат, чија земја членка е и Република Македонија која е примена под уставното име, што може да доведе до исклучување на Нотарската комора на Република Македонија од Унијата на латинскиот нотаријат“.

Наведените одредби од Предог-законот за нотаријатот, со извесна модификација целосно или делумно се усвоени во Законот за нотаријатот. Не е прифатена одредбата за **задолжително учество на адвокат** во својство на **полномошник за секој од странките**, како и употреба на адвокатски печат и потпис на нотарскиот акт при составување нотарски акт кога го надминува износот од **20.000 евра**.

Со Законот прифатени се решенијата од членот 55 став 2, кои се однесуваат на **потврдување приватни исправи (солемнизација)**. Имено, приватната исправа од членот 55 ставот 1 **задолжително треба да биде составена од адвокат** и да содржи **адвокатски печат и потпис** доколку се работи за правна работа со вредност над **10.000 евра** во денарска противвредност, освен доколку една од странките е Република

Македонија. Но, со оваа одредба се прави исклучок, а имено доколку се потврдува приватна исправа чија вредност е под 10.000 евра, каде една од странките е **банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или осигурително друштво**, приватната исправа **не мора** да биде составена од адвокат и да содржи адвокатски печат и потпис, а доколку вредноста на правната работа е над 10.000 евра, **едната страна** е должна да обезбеди адвокатски печат и потпис. Според членот 56 став 3, **договорот за продажба и преддоговорот** за продажба со вредност на предметот на продажба над 10.000 евра во денарска противвредност, задолжително треба да го состави адвокат и задолжително да содржи адвокатски печат и потпис, без оглед дали ќе се потврдат (солемнизираат) или завери потпис на истите.

Во уште една одредба од Законот за нотаријатот се предвидени овластувања на адвокатот и се определува надлежност на адвокатурата.

Имено, во членот 68 став 2, со кој се уредува **нотарскиот платен налог**, се предвидува дека: „**Предлогот за издавање** на решение за нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа, **приговорот** против решението со кое е издаден нотарски платен налог или по однос на одлуката за трошоците, **приговорот** против решението на нотарот со кое се отфрла предлогот како неуреден, **предлогот** за укинување на потврдата на правосилност и извршност, **приговорот** против решението на нотарот за укинување на потврдата за правосилност и извршност, **приговорот** против одлуката на нотарот со која се одбива предлогот за укинување на потврдата на правосилност и извршност, **жалбата** против решението на судот, **задолжително ги составува адвокат и содржат адвокатски печат и потпис**, освен доколку доверител е Република Македонија“.

Овој член е дополнет со ставовите 3 и 4, со кој се предвидува дека **по исклучок** од ставот 2, предлогот за издавање на решение за нотарски платен налог од страна на доверител кој обезбедува **комунални услуги** за вода, смет и одржување заеднички простории за парично побарување од веродостојна исправа до 2.000,00 денари, за електрична или топлинска енергија за парично побарување од веродостојна исправа до 6.000,00 денари, за телефонија, мобилни оператори или кабелски оператори за парично побарување од веродостојна исправа до 2.000,00 денари, **се поднесува непосредно** до нотарот. Во ставот 4 се предвидува уште еден исклучок од ставот 2, а тоа е дека предлогот за издавање на решение за нотарски платен налог од страна на доверител банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или осигурително друштво, **не мора да биде составен од адвокат и да содржи адвокатски печат и потпис**, доколку вредноста

на побарувањето во веродостојната исправа е под 10.000 евра. Зошто се прави овој исклучок? Овој исклучок не значи ништо друго, туку нееднаквост на субјектите во правниот промет.

Во членот 75 се уредува правото на награда и надоместок на трошоците на адвокатот во согласност со адвокатската тарифа и на нотарот во согласност со нотарската тарифа. Наградата и надоместокот на трошоците кои доверителот му ги платил на нотарот и адвокатот се трошоци на постапката кои треба должникот да му ги плати на доверителот. За нотарските трошоци и за адвокатските трошоци настанати по донесување на нотарскиот платен налог кои не се опфатени во него, нотарот и адвокатот му издаваат на доверителот пресметковен лист кој претставува составен дел на нотарскиот платен налог.

Членови од Законот за нотаријатот:

- Член 55 став 2 за потврдување приватни исправи (солемнизација), приватната исправа **задолжително треба да биде составена од адвокат** и да содржи **адвокатски печат и потпис** доколку се работи за правна работа со вредност над **10.000 евра** во денарска противвредност;

- Член 56 став 3, што се однесува на **договорот за продажба и преддоговорот** за продажба со вредност на предметот на продажба над **10.000 евра** во денарска противвредност, за кои се предвидува дека треба да ги состави адвокат и задолжително да содржат адвокатски печат и потпис, без оглед дали ќе се потврдат (солемнизираат) или ќе се завери потпис на истите;

- Член 68 став 2, со кој се уредува нотарскиот платен налог и кој предвидува:

- **предлог за издавање** на решение за нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа;

- **приговор** против решението со кое е издаден нотарски платен налог или по однос на одлуката за трошоците;

- **приговор** против решението на нотарот со кое се отфрла предлогот како неуреден, **предлогот** за укинување на потврдата на правосилност и извршност;

- **приговор** против решението на нотарот за укинување на потврдата за правосилност и извршност;

- **приговор** против одлуката на нотарот со која се одбива предлогот за укинување на потврдата на правосилност и извршност; и

- **жалба** против решението на судот - **задолжително сите овие ги составува адвокат и содржат адвокатски печат и потпис**, освен доколку доверител е Република Македонија; и

- Член 147 став 2, со кој се предвидува дека при расправање на оставината **задолжително е присуство на адвокат** во својство на полномошник за секој од учесниците.

Наведените членови се во **директна спротивност** со основните начела на латинскиот нотаријат и се во колизија со процесните закони за парничната и вонпарничната постапка.

Во својот труд Нацрт-закон за нотаријатот (2012) година, **д-р Арсен Јаневски**, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“, наведува: „Слободниот латински нотаријат подразбира **одвоеност и самостојност на работата на нотарите од работата на адвокатите**. Искуствата на земјите кои го имаат усвоено слободниот латински нотаријат укажуваат на предностите на така усвоениот нотаријат. Според Законот за вршење на нотарските работи, како и според Законот за нотаријатот (2007), нотарот ги врши нотарските работи слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно во вид на основно занимање врз основа на закон, други прописи и општи акти засновани врз закон. Законот нотаријатот го дефинира како самостојна, независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања, врз основа на закон. Нотарските работи, според законот, нотарот ги врши согласно начелото на законитост, одговорност за причинета штета во вршењето на работите, диспозиција и неспорност на правниот однос, надзор над законитоста во вршењето на работите и надомест за извршената работа“.

5.1. Неоснованост на предвидените решенија во Законот

Причините за воведување на овие одредби за „**зголемување на правната сигурност**“ на учесниците во постапката пред нотар при составувањето нотарски акти и потврдувањето на приватните исправи, не се потврдени со никакви факти. Што значи зголемување на правната сигурност и низ кои критериуми тоа треба да се оценува? Тоа, секако, во прв ред е квалитетот во работата. Квалитетот во работата и ефикасноста во извршувањето на доверените овластувања се основните појдовни елементи за оцена на тоа каква е правната сигурност во вршењето на овластувањата. Ако за десет години се поднесени само **64 тужби** за надоместок на штета или за поништување нотарски акт, а тоа е **0,006%** од вкупно **988.551** составени нотарски акти или солемнизирани приватни исправи, тоа е **најсилната потврда** за совесно, стручно, квалитетно и одговорно вршење на нотарската служба.

Квалитетот на донесените решенија од нотарите за издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа може да се оценува спо-

ред бројот на поднесените приговори и жалби против решенијата. Во 2012 година биле поднесени 13.061 приговори или **5,40 %** од вкупниот број издадени платни налози, во 2013 година 8.610 приговори или **3,90%**, во 2014 година 7406 приговори или **3,70%**, во 2015 година 6.963 или **3,00%** и во 2016 година биле поднесени 7.251 приговори или **2,94%**. Овие податоци покажуваат **сè подобар и доста висок квалитет** во постапувањето на нотарите при донесувањето на решенијата. Поднесените приговори и по број и процентуално бележат намалување од **5,40%** во 2012 г. на **2,80%** во 2015 г. и **2,94%** во 2016 година, а тоа е повеќекратно помал, отколку кога платните налози ги издаваа судовите.

За квалитетот во работата на нотарите во врска со издавањето на платните налози, од значење се поднесените жалби против решенијата. Бројот на поднесени жалби на годишно ниво во врска со донесените решенија е **симболичен** и изнесува од **0,06 %** во 2012 година, **0,05%** во 2015 година и **0,05%** во 2016 година. Тоа исто така го покажува квалитетот на постапувањето на нотарите во извршување на овластувањата да издаваат платни налози врз основа на веродостојна исправа. Бројот на поднесените жалби не достигнува ниту приближно половина процент на годишно ниво. Клаузулата за **правосилност/извршност** поради неуредна достава е **укината** во 82 предмети во 2012 г. или **0,03%**, во 116 предмети во 2013 г. или **0,04%**, во 105 предмети во 2015 година или **0,04 %** и во 222 предмети **0,09%** во 2016 година.

Со членот 68 став 2 од Законот за нотаријатот се определуваат надлежностите на адвокатите, наместо со Законот за адвокатурата. Според оваа одредба, само адвокатите се надлежни и само тие се овластени да поднесат **предлог за издавање** на решение за нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа, **приговор** против решение со кое е издаден нотарски платен налог или по однос на одлуката за трошоците, **приговор** против решението на нотарот со кое се отфрла предлогот како неуреден, **предлог** за укинување на потврдата на правосилност и извршност, **приговор** против решението на нотарот за укинување на потврдата за правосилност и извршност, **приговор** против одлуката на нотарот со која се одбива предлогот за укинување на потврдата на правосилност и извршност и **жалба** против решението на судот **задолжително сите овие ги составува адвокат и тие содржат адвокатски печат и потпис**, освен доколку доверител е Република Македонија.

Што значи одредбата задолжително **предлог за издавање** на решение за нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа, приговори против решенијата и жалба против решението на нотарот во постапката за издавање нотарски платен налог „**задолжително**

ги составува адвокат и треба да содржат адвокатски печат и потпис“? Дали тоа значи дека **секој доверител** мора да ангажира адвокат за да му состави предлог, приговор или жалба? Во повеќе одредби од овој дел од Законот се наведува формулацијата „или адвокатот како полномошник на доверителот“. Дали и должникот има таква обврска? Според членот 72 став 1, должникот може да изјави приговор против решението со кое е издаден нотарски платен налог, како и за одлуката за трошоците. Дали и тој приговор треба задолжително да го состави адвокат и да има адвокатски печат и потпис и дали за сите дејствија во постапката за издавање нотарски платен налог и должникот задолжително треба да има адвокат?

Врз основа на кои уставни одредби во Закон за нотаријатот ѝ се даваат такви надлежности на адвокатурата? Вакво решение не предлагаше ниту Министерството за правда како подготвувач на Законот, ниту Владата како предлагач на законот. Многу клучни работи се прифатени без **целосна расправа** и процена на предложените решенија во огромниот број прифатени амандмани од кои 95% се поднесени од еден пратеник кој не е правник. Поради тоа, донесениот Закон за нотаријатот во целина има голема неконзистентност и противредност на одредбите од Законот и колизија со други закони.

5.2. Дали во некој закон и во некоја постапка се предвидува предлози, приговори, жалби или други правни средства задолжително да ги составува адвокат

Поради тоа што одредбата од членот 68 став 2 е императивна, а имено дека предлог за издавање на решение за нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа, повеќе видови приговори донесени против решенија и жалба против решението на судот, задолжително ги составува адвокат и содржат адвокатски печат и потпис, освен доколку доверител е Република Македонија, се поставува прашањето дали во некоја процесна постапка е предвидена таква обврска. Во врска со прашањето, ќе наведеме некои одредби од парничната, вонпарничната, кривичната постапка и управната постапка, и тоа:

5.2.1. Парнична постапка

Според членот 137 од Законот за парничната постапка, против пресуда донесена во прв степен **странките** можат да изјават жалба во рок од 15 дена од денот на доставувањето на преписот на пресудата, ако

во овој закон не е определен друг рок. Странка во постапката (член 70) може да биде **секое физичко и правно лице**. Странката која е целосно деловно способна **може сама да ги врши** дејствијата во постапката (парнична способност). Странката која нема парнична способност ја застапува нејзиниот законски застапник. Законскиот застапник се определува со закон или со акт на надлежниот државен орган. Кога судот ќе оцени дека законскиот застапник на лице под старателство не покажува потребно внимание во застапувањето, за тоа ќе го извести Центарот за социјална работа.

Странките, како што се предвидува во членот 80 од Законот за парничната постапка, можат да преземаат дејствија во постапката **лично или преку полномошници**. Полномошник на странката може да биде: адвокат, лице дипломиран правник кое со странката е во работен однос и роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен. Законот во членот 82 прави разграничување според вредноста на спорот, и тоа ако вредноста на предметот на спорот надминува 1.000.000 денари, полномошник на **правно лице** може да биде лице кое е дипломиран правник со положен правосуден испит и кое е во работен однос со правното лице. Во членот 368 е уредено прашањето за жалба против решение, која можат да ја поднесат странките.

5.2.2. Вонпарнична постапка

Во членот 36 од Законот за вонпарничната постапка се уредува постапката за целосно или делумно одземање на деловната способност. Постапката според оваа одредба се поведува по службена должност или по **предлог од брачниот другар, дете, внук, родител, дедо, баба, брат, сестра и секој друг** кој со тоа лице живее во трајна заедница, како и по **предлог** од надлежниот центар за социјална работа. За поведување на постапката за одземање деловна способност се известува Центарот за социјална работа, ако постапката не е поведена по негов предлог. Во итни и оправдани случаи (член 40) судот може во текот на постапката на лицето спрема кое се води постапката да му назначи привремен застапник. За назначувањето привремен застапник судот без одлагање го известува Центарот за социјална работа.

Според членот 72 од Законот за вонпарничната постапка, против **решение за задржување** во јавна здравствена установа, **решение за отпуштање** пред истекот на определеното време за задржување и **решение дека престанала потребата** од натамошно задржување, **жалба** може да изјави лицето на кое се однесува решението и лицето (брач-

ниот другар, дете, внук, родител, дедо, баба, брат, сестра и секој друг кој со тоа лице живее во трајна заедница), односно органот од членот 36 на овој закон, во рок од три дена од приемот на решението. Против **решението со кое исчезнато лице е прогласено за умрено** и против решението со кое тоа решение е преиначено, односно укинато, како и **против решението со кое барањето е одбиено или постапката е запрена, жалба може да изјави предлагачот, старателот на лицето** за кое се води постапката, јавниот обвинител или јавниот правобранител. Против **решението на судот со кое се дозволува склучување брак** (член 101), **жалба** можат да изјават родителите, односно старателот на малолетното лице и центарот за социјална работа, а против решението со кое се одбива барањето жалба може да изјави само малолетното лице. Против решението донесено во постапката за **одземање на вршење родителски права и за враќање на родителските права** (член 110), **жалба** можат да изјават **родителот** на кого се однесува решението, **другиот родител и Центарот за социјална работа**, ако по нивен предлог е поведена постапката. Предлог за прогласување на исчезнато лице за умрено може да поднесе **секое лице** кое има правен интерес за тоа и јавниот обвинител.

5.3.3. Управна постапка

Во членот 104 насловен како „овластени лица и видови правни лекови“ се наведува дека **странката** има право на правна заштита против секое управно дејствие или пропуштање управно дејствие, ако тврди дека со тоа дејствие или пропуштање се повредени нејзините права или правни интереси. Правни лекови се **жалбата**, повторувањето на постапката и приговорот. Странката може да изјави жалба против управниот акт (член 106) во рок од 15 дена од денот на доставувањето, односно известувањето за управниот акт, освен ако со посебен закон не е определен подолг рок. Во жалбата, странката го наведува управниот акт што се побива или за кој странката поднела барање, но не добила одговор од јавниот орган, го наведува органот надлежен за донесувањето или пропуштањето на актот и причините поради коишто странката не е задоволна со управниот акт или неговото пропуштање. Жалбата се поднесува во писмена форма. „**Странка**“, според членот 4 став 1 алинеја 8, е секое физичко или правно лице, по чие барање е поведена управната постапка, против кое е поведена управната постапка, кое е вклучено во постапка поведена по службена должност, или кое заради заштита на своите права или правни интереси има право да учествува во управната постапка. Странка може да биде и јавен орган, подружница или друга деловна единица на тр-

говско друштво, населба и слично или група лица, иако немаат својство на правно лице.

5.4.4. Кривична постапка

Задолжителна одбрана со бранител и бранител по службена должност се предвидени во членот 74 од Законот за кривичната постапка. Според ставот 1 од овој член, ако обвинетиот е **нем, глув или неспособен** самиот успешно да се брани, или ако против него се води кривична постапка за кривично дело за кое во законот е пропишана казна **доживотен затвор**, обвинетиот мора да има бранител уште при првото испитување. Обвинетиот мора да има бранител ако против него е определен притвор за времето додека трае притворот.

По поднесениот обвинителен акт поради кривично дело за кое со закон е пропишана казна затвор од десет години или потешка казна затвор, обвинетиот мора да има бранител во времето на доставувањето на обвинителниот акт. Во текот на постапката за преговарање и спогодување со обвинителот за признавање на вината, обвинетиот мора да има бранител. Обвинетиот на кој му се суди во отсуство мора да има бранител веднаш по донесеното решение за судење во отсуство. Ако обвинетиот во случаите на задолжителна одбрана самиот не земе бранител, претседателот на судот ќе му постави бранител по службена должност. Кога на обвинетиот ќе му се постави бранител по службена должност по поднесен обвинителен акт, за тоа ќе се извести обвинетиот заедно со доставувањето на обвинителниот акт. Кога не постојат услови за задолжителна одбрана, ако според својата имотна состојба не може да ги поднесува трошоците на одбраната, на обвинетиот може по негово барање да му се постави бранител, кога тоа го бараат интересите на правдата, а особено тежината на кривичното дело и сложеноста на случајот. Во барањето обвинетиот може самиот да посочи определен адвокат за бранител од листата на адвокати од соодветната адвокатска заедница.

Според членот 410 од Законот за кривичната постапка, против пресудата донесена во прв степен **овластените лица** можат да изјават жалба во рок од 15 дена од денот на доставувањето на преписот од пресудата. Кои субјекти можат да поднесат жалба, тоа се уредува во членот 411 став 1, а имено жалба можат да изјават **странките, бранителот, законскиот застапник на обвинетиот и оштетениот**. Во корист на обвинетиот жалба можат да изјават и неговиот брачен, односно вонбрачен другар, роднина по крв во права линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител. Рокот за жалба тече од денот кога на

обвинетиот, односно на неговиот бранител му е доставен препис од пресудата. **Оштетениот** може да ја побива пресудата во однос на одлуката за трошоците на кривичната постапка, а доколку е досудено имотноправно побарување, и во тој дел. Жалба против решение (член 440) на судијата за претходната постапка и против другите решенија на судот донесени во прв степен, **странките и лицата чиешто права се повредени** можат да изјават секогаш кога во овој закон изрично не е определено дека посебна жалба не е дозволена.

6. ОСНОВНИ ЗАКЛУЧОЦИ

1. Од наведените одредби во Законот за парничната постапка, Законот за вонпарничната постапка, Законот за општата управна постапка и Законот за кривичната постапка е сосема јасно дека во ниту еден од овие процесни закони не е предвидена обврска жалба против пресуда, жалба против решение, предлог или кое било дејствие за поведување одредена постапка или поднесување приговори, задолжително да бидат составени од адвокат и да имаат адвокатски печат, како што е предвидено во Законот за нотаријатот.

2. Во новиот Закон за нотаријатот, адвокатите имаат **ексклузивно право** предлогот за издавање на решение за нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа, приговор против решението со кое е издаден нотарски платен налог или по однос на одлуката за трошоците, приговор против решението на нотарот со кое се отфрла предлогот како неуреден, предлогот за укинување на потврдата на правосилност и извршност, приговорот против решението на нотарот за укинување на потврдата за правосилност и извршност, приговорот против одлуката на нотарот со која се одбива предлогот за укинување на потврдата на правосилност и извршност, жалбата против решението на судот, **задолжително ги составува адвокат и содржат адвокатски печат и потпис**. Оваа обврска не важи само доколку доверител е Република Македонија. Тоа значи дека секој доверител (секоја странка) мора да има адвокат во постапката за издавање нотарски платен налог и сите правни средства во таа постапка мора да ги состави адвокат.

2. Адвокатурата со новиот Закон за нотаријатот доби многу големи овластувања и со тоа сериозно ги загрози основните принципи на нотаријатот и латинскиот нотаријат кој модел е вграден во законодавството на Република Македонија. Со повеќе одредби во Законот, за задолжително учество на адвокат на секој од учесниците во оставинската постапка, потврда - солемнизација на приватни исправи, сведоци при составување на нотарскиот акт, задолжително составување на

предлогот, приговорите и жалбата на решението на нотарскиот платен налог и со повеќе други одредби, се нанесува сериозен удар на нотаријатот, кој наскоро треба да го одбележи 20-годишното успешно работење, потврден во општеството со ефикасно и квалитетно извршување на доверените овластувања и значаен столб на правната сигурност.

3. Ова не е **прв пат** да се врши загрозување на положбата на нотаријатот. Првиот пат сериозно беше загрозувана положбата на нотаријатот со Законот за адвокатурата („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2002). Со тој закон од 2002 година целосно се избришани **8 одредби од Законот за вршење на нотарските работи** и од Законот за изменување и дополнување на Законот од 1998 година. Исто така, беа избришани членот 120 од Законот за индустриска сопственост („Службен весник на Република Македонија“ број 42/93) и членот 5 од Законот за заштита на топографијата на интегралните кола („Службен весник на Република Македонија“ број 5/98). Со членот 43 од Законот за адвокатурата се предвидувааше да престанат да важат членовите 83 став 1 и 4 од Законот за парничната постапка и членот 58 став 1 од Законот за општата управна постапка.

Што се избриша од Законот за вршење на нотарските работи?

1. Се предвиде да се брише членот 6 од Законот за вршење на нотарските работи, според кој нотарот е овластен да ги застапува странките во неспорните работи пред судовите и другите органи, ако тие работи се во непосредна врска со нотарскиот акт.

2. Се брише членот 41, со кој се уредува прашањето за **нотарски акти за правните работи за кои е потребен нотарски акт**, како што се: а) договори за уредување на имотните односи меѓу брачните другари и меѓу лицата кои живеат во вонбрачна заедница; б) договори за подарок на подвижен и неподвижен имот, како и договори за подарок без предавање на предметот во владеење на даропримачот; в) секој акт за основање, организирање, престанок, статусни и други промени на правните лица кои вршат стопанска дејност, институции, фондации и други органи, освен трговските друштва; и г) сите правни работи што ги преземаат лицата кои не знаат или не можат да читаат или пишуваат. Со одредбите од став 1 на овој член, не се задира во одредбите на овој или на друг закон според кои за важноста на правната работа е потребно исправата за нив да ја состави суд или нотар.

3. Се брише членот 41-а, со кој се уредува дека договорите за уредување на имотните односи помеѓу брачните другари (член 41 став 1 точка-а), како и другите договори предвидени со закон, може да се состават пред нотар само ако се истовремено присутни сите договорувачи.

4. Се брише членот 42, со кој се уредува **извршност на нотарскиот**

акт, а имено нотарскиот акт е извршна исправа ако во него е утврдена определена обврска за чинење за која странките можат да се договорат и ако содржи изјава на обврзникот за тоа дека врз основа на тој акт може заради остварување на чинењето по пристигнувањето на обврската непосредно да спроведе присилно извршување. Ако нотарскиот акт од овој член е составен врз основа на полномошно или на овластување, тие мораат да бидат приложени со оригиналот или заверениот препис. Полномошното или овластувањето треба да имаат иста форма (на јавен акт), што законот ја бара за нотарскиот акт на кој се однесува полномошното или овластувањето.

5. Се брише членот 43, со кој се уредува **постапка за составување на нотарскиот акт**, а имено при составувањето на нотарскиот акт, нотарот мора да испита дали странките се способни и овластени за преземање на работите, да им ги објасни целта и последиците и да се увери во нивната вистинска и сериозна волја. Нотарот изјавите на учесниците целосно, јасно и одредено ќе ги состави писмено и потоа сам ќе им ги прочита на странките и со непосредни прашања ќе се увери дали содржината на нотарскиот акт одговара на волјата на странките. Прилозите секогаш се читаат, освен ако странките не се одречат од тоа право и ако не изјават дека се запознати со нивната содржина, а тоа мора да се утврди во нотарскиот акт.

6. Се брише членот 50, со кој се уредува прашањето за постапување то со глуви и неми учесници при составување нотарски акт.

7. Се брише членот 56, со кој се уредува прашањето за **составување нотарски акти за изјавите на последна волја, дејството, формата и начинот на составување на нотарскиот акт за изјавите на последна волја**, со која одредба се уредуваше прашањето за составување судски тестамент од нотар.

8. Се брише членот 56, со кој се уредува прашањето дека нотарот може да состави нотарски акт според одредбите што важат за составување судски тестамент.

9. Се брише одредбата од членот 138, со која се определува дека кога нотарот ја застапува странката како полномошник пред судот или друг орган, има право на награда и надоместок на трошоците според Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, и тоа во случаите кога нотарот е овластен да ги застапува странките пред судот и другите органи според член 6 на овој закон.

Со овие одредби од Законот за адвокатурата, Нотаријатот и нотарите во суштина беа лишени од нивната основна работа, а тоа е нотарскиот акт, и беа сведени на службени лица да ставаат штем-

били и печати на заверки и потврди. Но овој закон за адвокатура-та, по поднесени повеќе иницијативи, беше разгледан од Уставниот суд на Република Македонија кој донесе одлука по поднесените иницијативи.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и членот 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија на седницата одржана на 22 јануари 2003 година, донел **одлука** со која:

Се укинуваат: член 2 став 1 во делот „единствено“; член 4 став 1 и 2; член 6 став 1 во делот „исклучиво“; член 16 став 1 во делот „и вршење јавни овластувања“ и во делот „кое адвокатот сам го заверува со свој печат“; член 34 став 3; член 35 точката 5; член 38; член 42 и член 43 од Законот за адвокатурата („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2002).

Со одлуката на Уставниот суд се укинаа сите погоренаведени одредби од Законот за адвокатурата, со кој се предвиде престанок на важењето на тие одредби од Законот за вршење на нотарските работи и ги врати работите во првобитната положба како што беа утврдени.

При оценување на уставноста на наведените членови од Законот, Уставниот суд, меѓу другото, особено ги имал предвид уставни одредби од членот 8 од Уставот, во кој член како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, **владеењето на правото** и слободата на пазарот и претприемништвото, како и членот 53 од Уставот, со кој адвокатурата е утврдена како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Според мислењето на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручноквалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, **не значи дека таа е и единствено надлежна за давање и обезбедување правна помош**. Секое толкување на членот 53 од Уставот, во смисла дека тој ја исклучува можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според Судот, би било **многу рестриktivно** и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Разгледувајќи ги оспорените делови на членовите 2 и 6 од Законот во контекст на гореизнесеното, Судот смета дека тие не кореспондираат со улогата, значењето и воопшто со определбите изразени во Уставот во поглед на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Ова е така од причини што решението во овие оспорени одредби од Законот, според кое правната помош, од кој било вид, единствено и исклучиво ја обезбедуваат адвокатите, односно адвокатурата, според Судот, **не е во интерес на граѓаните** и не е во функција на поцелосно и поефикасно остварување на нивните права и интереси, со оглед дека тоа прво е **премногу рестриктивно** во однос на кругот на лицата, односно субјектите од коишто граѓаните досега, а тргнувајќи пред сè од сопствениот интерес, можеа да избираат кој ќе ги застапува во постапките пред судовите, органите на државната управа или други организации и институции што вршат јавни овластувања. Второ, ова решение создава нееднаквост, односно **дискриминација** меѓу граѓаните по основ на нивната имотна состојба, бидејќи правната помош во овој случај ќе им биде достапна само на онаа категорија граѓани кои ќе имаат средства да ги платат услугите за адвокатите, што не беше случај пред донесувањето на овој закон за адвокатурата. И не само тоа, во образложението на одлуката се наведува дека последиците од утврдување на **монополската положба на адвокатурата** во давање и обезбедување правна помош би биле уште подрастични и понеповолни ако се има предвид дека Законот не содржи правила и критериуми според кои ќе се утврдува наградата и трошоците на адвокатите, но Адвокатската комора во тоа е сосема слободна и независна. Во вакви услови логично се поставува прашањето која е гаранцијата дека адвокатите нема да го фаворизираат нивниот материјален интерес, со определување неоправдано високи цени на нивните услуги, место да утврдат поприфатливи услови нивните услуги за да бидат достапни за поширок круг на граѓани, па и на оние со понизок стандард, што би било во согласност и со социјалниот карактер на државата. Поради наведените причини, Судот смета дека овие оспорени одредби место да имаат позитивен одраз, тие негативно ќе се одразат врз реалното остварување на слободите и правата на граѓаните што секако не е во согласност со намерите на Уставот во тој поглед. Бидејќи правната помош е предуслов за остварување скоро на сите слободи и права, со овие законски одредби истовремено на индиректен начин се врши ограничување и на другите права и слободи на граѓаните, а во прв ред на правото да бараат судска заштита.

Судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош **не може да се оправда** ниту од аспект дека тие се **единствено квалификувани** за тоа.

Ова е така од едноставна причина што адвокатите се само дел од единствената правна професија и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. Со тоа што овие лица не се определиле професионално да се занимаваат со адвокатура, **не ги прави помалку квалификувани од адвокатите и тие да даваат правна помош**, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени, се разбира во случаи и под услови определени со закон. Според правната наука, пак, јавните овластувања се функции на државата чие вршење се доверува на установи, организации и заедници и најчесто се однесуваат за: уредување одделни односи од пошироко значење, решавање во поединечни управни работи, водење евиденции, издавање јавни исправи и сл. На овие субјекти правото да вршат јавно овластување им се пренесува со закон. Јавното овластување на субјектите им дава способност во однос на поединците, правните лица и други субјекти да настапуваат со авторитет на власт, па затоа и за нив важат правилата што се однесуваат на органите на власта.

Со укинувањето на членовите 43 и 50 од Законот за вршење на нотарските работи во кои е утврдена **постапката за составување нотарски акт**, се доведува во прашање начелото на законито вршење на работите на нотарот, бидејќи секој нотар е доведен во ситуација да постапува арбитрарно при составувањето на овие акти, со што се нарушува начелото на владеење на правото. Исто така, и во Законот за извршната постапка е предвидено дека **нотарската исправа е извршна** ако станала извршна според посебен пропис. Таков посебен пропис е Законот за вршење на нотарските работи во чиј член 42, којшто повеќе не важи, беа уредени постапката и условите под кои еден нотарски акт може да се смета како извршна исправа подобна за присилно извршување.

Со оваа одлука на Уставниот суд се исправи една голема неправда и се укинати повеќе неуставни одредби во Законот за адвокатурата. По 14 години, со Законот за нотаријатот од 2016 година, повторно во повеќе одредби се нарушува нотарското работење, се определуваат материјални надлежности на адвокатурата и се пропишуваат процесни одредби.

7. МЕЃУНАРОДНА УНИЈА НА ЛАТИНСКИОТ НОТАРИЈАТ

Меѓународната унија на латинскиот нотаријат (во натанмошниот текст: МУЛН) е основана на Меѓународниот конгрес одржан во Буенос Аирес - Аргентина во октомври 1948 година.

Од основањето до денес, во МУЛН се зачленети 86 земји од сите континенти кои го имаат прифатено латинскиот концепт на нотаријатот. Членки на МУЛН се најголемите држави во светот, како: Кина, Русија, Бразил, Индонезија, Јапонија, Виетнам, Мексико, Канада (Квебек), Кореја, Нигерија, Турција, Украина, Перу, Чиле, потоа, сите земји членки на Европската Унија - Шпанија, Франција, Италија, Германија, Полска, Романија, Бугарија, Белгија, Холандија, Унгарија, Словачка, Чешка и многу други земји.

Во членот 5 од Правилникот на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат е определена постапката за прием на нови членки на Унијата. Одлуката за прием на нови членки на МУЛН е во исклучителна надлежност на Собранието, коешто заседава во редовни сесии. Секое барање за прием го разгледува **Постојните совет** којшто ќе изврши консултација со нотаријатите-членки и доколку смета дека тоа е потребно, ќе поднесе **извештај и предлог** до Собранието на МУЛН, кое одлучува за прием во членство на Унијата.

7.1. Нотарската комора на Р. Македонија примена во МУЛН

По поднесеното барање на Нотарската комора на Република Македонија за прием во членство на МУЛН, согласно членот 5 од Правилникот на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат, **Комисијата за прием** на нови членки во состав: Мишел Кордие, шеф на делегацијата - претседател за меѓународна соработка и постојан советник на УИНЛ - Франција, Мишел Мерлоти, постојан советник на УИНЛ - Швајцарија, Алфонсо Рентерија Ароцена - постојан советник на УИНЛ - Шпанија, Жан Пјер Кранц, генерален секретар на УИНЛ - Франција и Виторио ди Кањо - постојан советник на УИНЛ - делегат за односите со нотаријатите кои не се членки на Унијата - Италија, ја посети Нотарската комора на Република Македонија во времето од 03 до 07 ноември 2000 година.

Комисијата беше примена од повеќе највисоки претставници на државата и државни органи кои го поддржаа барањето Нотарската комора на Република Македонија да биде примена за полноправна членка на Унијата.

На седница на Собранието на нотарските комори - членки на Унијата на латинскиот нотаријат одржано на **29 и 30 септември 2001 година во Атина**, Нотарската комора на Република Македонија е примена за полноправен член на МУЛН под уставното име на државата.

Претседателот на МУЛН, г. Хелмун Феслер, во писмото од 31 октомври 2001 г. што го упатил до г. Никола Кајчевски, претседател на Но-

тарската комора на Република Македонија, Скопје, наведува: „Во мое лично име, и во името на целата Унија, сакам да ви се заблагодарам за бројното учество на вашата делегација во Атина во овие тешки моменти за вашата земја. Со тоа го покажавте интересот за Унијата и за Меѓународниот нотаријат. Церемонијата за прием на вашиот нотаријат во Меѓународната унија на латинскиот нотаријат и **подигнувањето на знамето на вашата земја во Атина** беа возбудливи моменти за Собранието на нотарските комори членки на Унијата на латинскиот нотаријат.

Во својство на претседател на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат, јас официјално **ви го потврдувам резултатот на таа одлука**. Собранието на нотарските комори - членки, кои се состанаа на 29 и 30 септември 2001 година во Атина, донесе едногласна одлука и позитивно се изјасни за барањето за зачленување на Нотарската комора на Република Македонија. Соодветно на тоа, Нотарската комора на Република Македонија е полноправна членка на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат почнувајќи од **30 септември 2001 година од 18 часот**“.

Приемот на Нотарската комора на Република Македонија за полноправен член на МУЛН претставува голема чест и признание на Нотаријатот во Република Македонија. Членството во Унијата претставува право и одговорност да се почитуваат основите на латинскиот нотаријат и правилата за неговото повеќеденесно постоење.

7.2. РЕАКЦИИ НА МУЛН НА НЕКОИ ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ ОД 2016 ГОДИНА

Некои решенија предвидени во новиот Закон за нотаријатот од 2016 година, со кои се нарушува принципот на латинскиот нотаријат, не останала незабележани и наидоа на одредени укажувања на оваа унија уште при подготвувањето и дискусиите по нацрт- текстот од Законот за нотаријатот.

Претседателот на Меѓународната унија на нотарите (УИНЛ), г. Даниел Седар Сенгор, во 2015 година во два наврата ја посети Република Македонија на покана на Нотарската комора на Република Македонија. Во писмото од 6 јули 2015 година упатено до претседателот на Владата на Република Македонија, г. Даниел Седар Сенгор наведува: „Се вратив од дводневна, втора посета во вашата земја, за време на која нашата Унија уште еднаш потенцира дека дава поддршка на Вашата национална Комора на нотарите, длабоко жалам уште еднаш, што немав можност да Ве сретнам во текот на овој краток престој, и покрај мо-

ите неколку испратени барања, повеќе од два месеци пред моето доаѓање во Скопје. За време на мојот последен престој, на длабоко жалење морам да констатирам дека изгледите за законски измени и дополнувањата на Законот за нотаријатот, со кој се планира да воведе задолжително вклучување адвокати, покрај нотари, во одредени постапки пред нотарот кој врши јавна служба, сè уште стои како предлог. Без да бидеме во можност или да сакаме да се мешаме во одредени интереси на Република Македонија, ние сепак чувствуваме потреба да ги нагласиме уште еднаш нашите сомнежи и грижи во однос на овие измени и дополнувања. Меѓународната унија на нотарите, каде Комората на нотарите од Република Македонија е една од 86 членки, како што знаете, а и јас лично воопшто не се согласуваме со овој предлог и би сакале да изразиме длабоко разочарување, а истото го направивме и на последниот генерален совет што се одржа во Истанбул, пред еден месец. Исто така би сакал во име на сите наши членови да Ве замолам Вас и вашата ценета влада да пробате да најдете решение, кое може да биде компатибилно со основните принципи на граѓанското право и нотаријатите низ целиот свет. Всушност, овој проект е во спротивност со вредностите на јавната служба и исто така ја поткопува идејата за автономност, која е столб на правниот систем кој вашата земја избира да го следи, граѓанското право. По наше мислење, вреди да си припомниме дека јавна исправа е изготвена од страна на јавен службеник, нотарот, кој настапува како независна, неутрална и непристрасна трета страна, врз основа на закон, а по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани институции. Во ни една од земјите кои ги прифатиле овие основни принципи на латинскиот тип на нотаријатот нема пракса на задолжително присуство на адвокат во постапката пред нотар. Би нагласил дека ова секако не важи за адвокатите, кои се јавуваат како овластени претставници на специфични интереси, кои чесно ја претставува и поддржува само едната страна.

Поради тоа, предлогот не е во согласност со институционалниот поредок на јавната служба и со истото се цели кон создавање конфузија помеѓу две услуги, и двете од суштинско значење, но сепак сосема различни. Исто така, додавање адвокатски печат и потпис ќе предизвика сомнеж во врска со идејата за непристрасност при сочинување на јавните исправи. Ништо не ги спречува нотарите и адвокатите да соработуваат, напротив, размената на совети помеѓу овие професии е слободна. Но, бидејќи нотарска служба е јавна служба, таа не смее да биде деградирана со воведување придонес на други, тоа само ќе доведе до сомнеж во однос на самостојноста и независноста на јавната служба која е доверена. Ова го сметаме за целосно непотребно и во однос на

најмалку две други причини. Бидејќи нотарски акт е јавна исправа составена од страна на нотарот, кој мора да е непристрасен и при составување на истиот, нотарот е обврзан да води сметка за сите засегнати страни, истото не е компатибилно со потребната слобода при вршењето на професијата адвокат, во рамките на значењето на уставното право на одбрана и на основните слободи и права, која Вашата влада во моментов настојува да се афирмираат. Тука е и прашањето во однос на одговорноста, обврската и резултатот од истата, ние не веруваме дека тоа може да биде во согласност со условите за вршење на професијата адвокат, кој не може да се изложи на ризик за да, еден ден, биде одговорен од исходот. Овие се сите причини кои нè охрабруваат да се заложиме за да Вие и Вашата влада ја преиспитате оваа замисла. Навистина сум благодарен, Ваша екселенција, г. премиер, за вашето внимание и Ви стојам на располагање. Со почит, г-дин Даниел Седар Сенгор, претседател Меѓународната унија на нотарите (УИНЛ).

Од ова писмо на претседателот на Меѓународната унија на нотарите (УИНЛ), г. Даниел Седар Сенгор, од 2015 година, сосема е јасно дека одредени одредби од новиот Закон за нотаријатот не се во согласност со основните принципи на латинскиот нотаријат и не може да има никакво влијание во однос на самостојноста и независноста на Нотаријатот.

ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА И ПРЕПОРАКИ

1. Нотаријатот во Република Македонија во временскиот период од 2007 до 2017 година успеал да изврши **огромен обем на различни видови нотарски работи**, и тоа **13.868.361 милиони** предмети од сите видови, од кои:

- 992.344 нотарски акти;
- 11.448.273 заверки и потврди;
- 1.222.274 платни налози;
- 162.762 оставински предмети;
- 42.657 доставени извршни предмети од судовите; и
- 51 задолжница.

Тоа се **импресивни податоци** за работата и постапувањето на Нотаријатот во извршување на своите надлежности по скоро 14 милиони предмети. Со ефикасно, законито, стручно и совесно извршување на нотарските работи, Нотаријатот во Република Македонија се потврди како **угледна јавна служба** која остварила доста успешно и квалитетно извршување на доверените овластувања и која дала значаен придонес за поефикасен правен систем и правна сигурност.

2. Со извршување на доверените овластувања, Нотаријатот даде значаен придонес на вкупниот општествен и економски развој на државата и ефикасност во остварување на правниот промет. Со континуираното зголемување на нотарските акти, се развивал и унапредувал збогатен правен промет со доста позитивни индикатори. Во правниот промет се зголемувал прометот на недвижности и склучување на други договори, кредитирање и обезбедување на побарувањата, хипотеки и други забелешки и воопшто се развивал еден збогатен правен промет во подолг временски период.

3. Судовите во Република Македонија се растоварија со над **700 илјади** предмети, како што се составување нотарски акти, потврда на приватни исправи-солемнизавија, спроведување оставинска постапка, издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа, заверки и потврди, извршување и други правни работи, кои успешно се извршуваат од страна на нотарите и други служби, со што се оствари целта судовите да имаат поголеми можности да се посветат на решавањето на спорните предмети од граѓанската, кривичната, стопанската област и од други области.

4. Нотаријатот се издигна во незаменлив и почитуван дел на правниот систем во Република Македонија. Нотаријатот доста **позитивно одговори** на големите предизвици на новите овластувања и бележеше сè подобри резултати во својата работа. Новите овластувања на Нотаријатот во суштина носеа нови одговорности за нотарите и за Нотарската комора, да се оправда довербата и успешно да се одговори на тие предизвици за ефикасно и квалитетно да се извршуваат јавните овластувања доверени со закон.

5. Со квалитетот на нотарските акти и извршувањето на нотарските надлежности и нотарските службени дејствија од страна на нотарите, Нотаријатот во Република Македонија се потврди како **значаен столб на правната сигурност**.

Поднесените 64 тужби за надоместок на штета или за поништување нотарски акт изнесуваат **0,006%** од вкупниот број, а тоа значи доста **позитивен висок квалитет** на работата на нотарите.

Приговорите по платните налози бележат постојано намалување од **5,40 %** во 2012 г. на **2,94%** во 2016 година. По платните налози многу поефикасно постапувале нотарите, отколку судовите. Бројот на поднесени жалби на годишно ниво во врска со донесените решенија е **симболичен** и изнесува од **0,06 %** во 2012 година, **0,05%** во 2015 година и **0,05%** во 2016 година.

Во оставинската постапка спроведена од нотарите исто така има доста **висок квалитет на работата**. Од правосилно завршените оста-

вински предмети, постојано се намалувал бројот на поднесените приговори од 0,53% во 2013 г. на 0,37% во 2016 година.

Најголема потврда за правната сигурност се ефикасноста и квалитетот на извршената работа на нотаријатот, квалитетот на нотарските акти и нотарските службени дејствија. Со макотрпна работа, со грижата за континуирана едукација на нотарите од страна на Управниот одбор на Нотарската комора, со надзорот над работата на нотарите и преземените дисциплински мерки е изграден **цврст бедем** на законитост и правна сигурност.

Тоа се импресивни резултати што ги постигнале нотарите во своето работење.

6. Досегашното работење на нотаријатот во изминатите 19 години и стекнатите искуства претставуваат **силна гаранција** за натамошен развој и за постигнување уште поефикасни резултати во работата на нотарите и за надминување одредени недостатоци во вршењето на нотарските работи во интерес на општеството и граѓаните, на правните и на физичките лица.

Програмираните активности на Нотарската комора на планот на континуираната едукација на нотарите и соработката, претставуваат клучен фактор за поефикасно, поквалитетно и поуспешно работење.

Нотарската комора особено ја цени поддршката на Владата и надлежните министерства и органи за електронското поврзување и пристапот на нотарите до базата на податоци на Агенцијата за катастарот на недвижностите за добивање имотен лист од нотарската канцеларија и базите на податоци на други органи, воведувањето електронска нотарска исправа, електронското водење на уписниците и книгите и електронското архивирање на предметите, на кој начин значително ќе се олесни работата на нотарите и ќе се подобри ефикасноста во работењето.

7. На Нотаријатот треба да му се врати **полниот капацитет на нотарскиот акт**, нарушен со новиот Закон за нотаријатот. Нотарот се идентификува со нотарскиот акт и на нотарот не му треба задолжително адвокат во неговата работа. Со Законот за нотаријатот не можат да се определуваат надлежности на адвокатурата и да се пропишуваат процесни одредби за облигаторно учество на адвокат при вршење определени нотарски работи.

Неопходно е без одложување да се пристапи кон изменување и дополнување на Законот за нотаријатот. Со воведувањето на задолжително присуство на адвокат во постапка пред нотар, се деградира нотаријатот како независна јавна служба и се руши правото на диспозиција на волјата на странките.

Задолжителното учество на адвокат во постапката пред нотар е спротивно на принципите на латинскиот нотаријат, чија земја членка е и Република Македонија примена под уставното име, а ваквите решенија можат да доведат до исклучување на Нотарската комора на Република Македонија од Меѓународната унија на латинскиот нотаријат.

Највисоки претставници на МУЛН повеќе пати укажуваа на несоодветните решенија во новиот Закон за нотаријатот. Тие укажуваат на тоа дека во ниту една од земјите кои ги прифатиле основните принципи на латинскиот тип на нотаријат немаат предвидено задолжително присуство на адвокат во постапката пред нотар.

Организацијата на приватните работодавачи и стопанските комори, исто така сметаат дека овие решенија во Законот непотребно ја отежнуваат и поскапуваат постапката, а правните служби во компаниите се оневозможени да преземаат правни дејствија во функција на остварување и заштита на правата на правните субјекти и се бара изменување на предвидените решенија.

8. Нотарската комора на Република Македонија остварува континуирана и мошне плодна соработка со Меѓународната унија на латинскиот нотаријат и со особено уважување изразува благодарност за поддршката и помошта на МУЛН за севкупниот развој на латинскиот нотаријат во светот и во нашата земја.

9. Нотарската комора на Република Македонија секогаш имала сериозен пристап и со уважување и почитување остварувала соработка со Адвокатската комора на Македонија во интерес на остварување на основните цели за примена на законите и владеење на правото. Нотарската комора така ќе постапува и во наредниот период.

Со некои одредби од новиот Закон за нотаријатот од 2016 година, на Нотаријатот му е загрозена неговата самостојност и независност во вршењето на нотарските работи. Одредбите од Законот на кои се укажува во оваа анализа се спротивни на основните начела на нотаријатот како самостојна и независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани институции, а нотарот нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на закон, други прописи и општи акти засновани врз закон.

10. Неопходни се натамошни напори за натамошно јакнење на соработката, особено со Министерството за правда, Министерството за финансии, Министерството за информатичко општество и администрација и други министерства, Агенцијата за катастар на недвижностите,

Управата за јавни приходи, Комисијата за хартии од вредност, Централниот регистар, Стопанската комора на Македонија, Сојузот на стопанските комори, Комората на северозападна Македонија и други државни органи и целосен електронски пристап на нотарите до базите на податоци што се од интерес за вршење на нотарските работи.

11. Соработката на Нотарската комора комора со државните и други органи и организации, со Комората на извршителите, Комората на вештаците и Комората на проценителите, со здруженијата на финансиски работници и други здруженија и со континуирано информирање на јавноста, сè повеќе ќе го јакне кредибилитетот на Нотаријатот и довербата во неговата работа во наредниот период.

ГОВОР НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА
НОТАРСКА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА,
Г-ДИН ВАСИЛ КУЗМАНОВСКИ
на Тркалезна маса „Развојот и работата на
нотаријатот во РМ и неговиот придонес за
остварување на поефикасен правен систем и
правна сигурност”

одржана на 27 април 2017 година во хотел Холидеј Ин, Скопје

Почитуван г. министре Маневски,
почитуван г. Ричард Бок,
почитуван г. Стјепан Шашкор,
почитувана г-ѓа Бисерка Чмрлец Кишиќ,
почитувани гости и нотари,

Денеска имам особена чест и задоволство да го отворам овој значаен настан за нотаријатот и од мое лично име, како и од името на сите нотари во Република Македонија, да Ви упатам искрена благодарност што се одсвавте на поканата и што присуствувате на денешната тркалезна маса. Посебно упатувам благодарност до г. Ричард Бок - потпретседател на Интернационалната комисија за нотарска соработка и член на Управниот одбор на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат и кој одвои дел од своето ценето време и нè почести со неговото присуство на денешното случување, кое е од исклучително значење за нас и благодарност до г. Стјепан Шашкор, член на Управниот одбор на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат и и г-ѓа Бисерка Чмрлец Кишиќ, претседател на Комисијата за меѓународна соработка, и двајцата нотари и претставници на Јавнобележничката комора на Хрватска со која Нотарската комора на Република Македонија има извонредна соработка. Исто така, ги поздравувам и претседателот на Судскиот совет на РМ, г. Зоран Караџоски, претседателот на Вишиот управен суд, г-ѓа Лидија Ивановска, заменик-претседателот на Управниот суд, г-ѓа Весна Јовановска, заменик-народниот правобранител, г. Јован Андоновски, претставниците од Министерството за правда, г. Владимир Јанковски и г-ѓа Лидија Којчева, професорите од Правниот факултет, јавниот обвинител во Основното јавно обвинителство Скопје,

г-ѓа Гордана Гешкоска, претставниците од судството, претседателот на Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер, д-р Ѓорѓи Сламков, претставниците од Агенцијата за катастар на недвижностите, од Комората на извршителите, од Централниот регистар, од Здружението на правниците, од Комората на проценувачите, од Организацијата на работодавачите, претставниците од ГИЗ и од ИРЗ, надворешните соработници на Нотарската комора и сите други кои се присутни на денешното слушавање.

Идејата за оваа тркалезна маса произлезе со единствена цел - запознавање на пошироката јавност со улогата на нотаријатот во обезбедувањето на правната сигурност во Република Македонија, па затоа денес се поканети сите значајни чинители во правниот систем на Република Македонија со кои е поврзано работењето на нотарите и високи претставници од Меѓународната унија на латинскиот нотаријат, заради заедничка анализа на нотарското работење во вршењето на јавните овластувања.

Тема на денешната тркалезна маса ќе биде развојот и работата на нотаријатот во Република Македонија и неговиот придонес за остварување поефикасен правен систем и правна сигурност во последните 10 години.

Нотаријатот во Република Македонија опстојува скоро 20 години, период обележан со значајни случувања и за нотаријатот и за правниот систем во нашата држава воопшто. Темелите на Нотаријатот беа поставени со донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи во 1996 година, па потоа во 2007 година беше донесен Законот за нотаријатот кој значеше чекор напред и приближување на македонскиот нотаријат кон европските нотаријати и на крајот, последниот Закон за нотаријатот донесен во 2016 година чија цел на донесување е модернизирање на нотаријатот и зголемување на правната сигурност во државата. Претходните два закони кои го регулираа нотаријатот како самостојна и независна јавна служба ја остварија целта на нивното донесување и го издигнаа нотаријатот на пиедесталот на еден од најбитните чинители во функционирањето на правниот систем и обезбедувањето на правната сигурност во Република Македонија.

Нотарската комора на Република Македонија има голема и значајна улога за развој на нотаријатот од причина што работи исклучително на јакнење на авторитетот на нотарите во вршењето на нотарската служба, јакнењето на одговорноста на нотарите и јакнењето на сето она што треба да значи активен однос кон граѓаните и правните лица во рамките на остварувањето на нивните права и интереси.

Денеска нотаријатот е многу значајна, одговорна и почитувана институција во Република Македонија и ужива голема доверба кај граѓаните и правните лица, каде што истите се соодветно третирани и каде што брзо и ефикасно ги остваруваат своите права.

За значајноста и ефикасноста од функционирање на нотаријатот, зборуваат и податоците произлезени од работењето на нотарите кои ќе бидат презентирани во анализата изготвена од страна на г. Михајло Маневски, поранешен министер за правда, во чие време се направени најкрупните и најбитните реформи во македонскиот нотаријат.

Потоа со свое излагање ќе настапи г. Ричард Бок, претставник од Меѓународната унија на латинскиот нотаријат, чија земја членка од 2001 година е и Република Македонија, која ги прифати принципите на тој латински тип на нотаријат.

Бидејќи од излагачите предвидени за денешната тркалезна маса ќе слушнеме многу повеќе, затоа нема да должам повеќе и понатаму им давам збор на г. Маневски, кој ќе ја презентира Анализата за развојот и работата на нотаријатот во вршење на јавните овластувања и неговиот придонес за остварување поефикасен правен систем и правна сигурност, а потоа ќе земе збор г. Ричард Бок, кој ќе не запознае со принципите на латинскиот тип на нотаријат втемелени во Статутот на УИНЛ и во нотарските практики во ЕУ.

За крај би сакал уште еднаш да го изразам моето огромно задоволство за Вашето големо присуство на оваа тркалезна маса, кое всушност претставува и показател за големото значење на нотаријатот во правниот систем на државата и би сакал да Ве повикам по завршувањето со излагањата, сите заедно да се вклучиме во дискусија и да дадеме свој придонес за креирање на еден корисен сублимат од оваа тркалезна маса.

Ви благодарам за вниманието,

НОТАРСКА КОМОРА НА РМ
Претседател
Васил Кузманоски с.р.

Глава III

СТРУЧНИ МАТЕРИЈАЛИ ОД НОТАРСКО РАБОТЕЊЕ

Стручниот совет на Нотарската комора на РМ, врз основа на членовите 18 и 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на НКРМ, на седницата одржана на ден 17.11.2016 година ги утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана на ден 3.12.2016 година ги усвои следните

ОДГОВОРИ НА ПРАШАЊА

од нотарските денови одржани на
29 и 30 октомври 2016 година во Скопје, хотел Континентал

Врз основа на излагањата, прашањата и дискусиите на „Нотарските денови“, одржани во Скопје на 29 и 30 октомври 2016 година, Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија ги утврди следните одговори:

1. ПРАШАЊЕ: Во нотарска канцеларија од страна на судот е доставен оставински предмет, еден од наследниците се наоѓа во странство, на адресата што ја има во Р. Македонија му е пратена покана, но во забелешка е наведено дека се наоѓа во странство, но за него нема ниту наследничка изјава, полномошно или уредна покана. Другите наследници бараат да се расправа оставината и тој да се огласи за наследник, односно да му се постави привремен старател. Како да постапи нотарот во овој случај?

ОДГОВОР: Во конкретниот случај нотарот треба да се обрати до МВР и да побара адресни податоци за учесникот, бидејќи напомената напишана од поштарот дека лицето е во странство не може да се смета за релевантна. Доколку МВР не располага со бараниот податок, нотарот ќе побара од другите учесници во оставинската постапка таков податок и доколку и тие не ја знаат неговата адреса, во тој случај нотарот во согласност со член 168 од Законот за вонпарнична постапка ќе објави оглас во Службен весник на РМ и на огласната табла на судот со кој ќе ги повика лицата кои полагаат право на наследство да се јават во рок од една година од денот на објавувањето на огласот и ќе побара од Центарот за социјални работи поставување привремен старател во согласност со член 76 од Законот за парничната постапка.

2. ПРАШАЊЕ: Кога во имотниот лист една иста КП се води во три ставки, од кои едната е градежно земјиште (најчесто до 500 м двор), а другата ставка е нива и третата е под објект, дали нотарот треба да

објавува оглас за нивата иако тоа е истата КП и нема основ за оглас, бидејќи НИВАТА не е главна цел на продажбата?

ОДГОВОР: Во конкретниот случај доколку нема доказ (уверение или потврда) дека нивата е во опфатот на градежен реон, **тогаш** нотарот ќе даде оглас во согласност со член 15 од Законот за земјоделско земјиште.

3. ПРАШАЊЕ: Дали кога се продава стан во колективна станбена зграда, задолжително се продава право на заедничка сопственост на земјиштето под и околу зградата со заедничка сопственост на заедничките простории и дали кога се прави хипотека треба да ги опфаќа освен станот, и заедничката сопственост на земјиштето и заедничките простории?

4. ПРАШАЊЕ: Дали е можна продажба или дар на реален дел од градежно земјиште со елаборат?

Поодноснотретотоичетвртотопрашање, одржанеработен состанок со Министерство за транспорт и врски и Агенцијата за катастар на недвижностите на РМ, од кој произлегоа заклучоци за кои се чека потврдување од наведените институции, по што ќе бидат доставени до сите нотари. Исто така, дополнително ќе следува мислење од Министерството за транспорт и врски за тоа кога е дозволена физичка делба на градежно изградено земјиште, во согласност со член 11 став 4 од ЗГЗ, во кое точно ќе биде објаснето кои типови објекти можат да бидат изградени на земјиштето, а сепак тоа да може да се дели, без притоа да се повреди законската одредба од ЗГЗ.

5. ПРАШАЊЕ: Ако во имотниот лист е запишано земјиштето како нива, а има ДУП, дали нотарот да го третира како градежно или земјоделско, зашто за некои договори се распишува оглас за тоа што во имотниот лист е нива, а кога се враќа од даночното одделение го оданочуваат со назнака дека е градежно земјиште?

ОДГОВОР: Ако од доказот (уверение или потврда) за карактерот на земјиштето издаден од надлежната општина – сектор за урбанизам, се гледа дека станува збор за градежно земјиште, тогаш нема потреба од објавување оглас во Службен весник во согласност со член 15 од Законот за земјоделско земјиште.

6. ПРАШАЊЕ: Парламентот се распушти, па дали правобранителот ќе дава согласност за продажба на градежно земјиште ако до нотарот е доставен таков договор на солемнизација?

ОДГОВОР: Стручниот совет не може да даде одговор за постапувањето на државниот правобранител во време на распишани избори, меѓутоа треба да се има предвид мислењето доставено од Државната комисија за спречување на корупцијата, кое во месец април 2016 година беше доставено до сите нотари и одредбите на членот од 8-а од Изборниот законик.

7. ПРАШАЊЕ: Дали може Нотарската комора да реагира до надлежните матични служби кои ги составуваат смртovníците, со цел да се составуваат целосни смртovníци и задолжително да се запишува телефон за контакт на наследниците или заинтересираните лица, за да се олесни водењето оставинска постапка која е поведена по службена должност?

ОДГОВОР: Нотарската комора ќе се обиде да се обрати до матичните служби и да укаже на укажаните недостатоци.

8. ПРАШАЊЕ: Дали подружница на странско правно лице кое има правен субјективитет според законите на РМ, може да се јави како должник во постапка за донесување на решение врз основа на веродостојна исправа, имајќи предвид дека обврската треба да се исполни во РМ, односно дали треба да се постапи согласно чл. 418 од Законот за изменување и дополнување на ЗПП (Сл. весник на РМ)?

ОДГОВОР: Подружницата на странско трговско друштво е деловна единица на странско друштво во Република Македонија преку која може да ги врши сите работи, да стекнува права и обврски, да има право на пристап до судовите и другите органи на Република Македонија под исти услови како и домашните друштва, освен ако со закон не е определно поинаку. Подружницата на странското друштво во правниот промет настапува од името и за сметка на странското друштво, при што мора да ја употребува фирмата и седиштето на странското друштво, како и името на подружницата, а за обврските настанати со работењето на подружницата, странското друштво одговара со целиот свој имот (член 589 и член **590 став (1)** од Законот за трговските друштва).

Бидејќи според поставеното прашање паричната обврска треба да се исполни во Република Македонија, нема законска пречка нотарот да постапи во согласност со член 16-г од Законот за извршување, доколку за тоа се исполнети сите законски услови. Во спротивен случај, доколку обврската треба да се исполни во странство, треба да биде постапено согласно член 418 од ЗПП (се применува од 31 јануари 2016 год. според

член 51 од Законот за изменување и дополнување на ЗПП, „Сл. весник на РМ“ бр. 124/15), според кој кога тужбеното барање се однесува на побарување во пари, а тоа побарување се докажува со веродостојна исправа приложена кон тужбата во оригинал или во заверен препис и ако обврската треба да се исполни во странство, судот ќе му издаде налог на тужениот да го исполни тужбеното барање (судски платен налог).

9. ПРАШАЊЕ: Родителот подарува објект, а за дворното место има поднесено барање за приватизација која до моментот на склучувањето на дарот сè уште не е решено. Објектот ќе се спроведе на име на даропримачот во катастарот. Може ли со тој договор и со имотниот лист како сопственик на објектот, даропримачот да бара во имотноправната служба да се запише како носител на барањето на приватизација?

Дали катастар во имотниот лист во кој е прибележан дарувачот како корисник на градежното изградено земјиште кој поднел барање за приватизација ќе го смени и како корисник кој поднел барање за приватизација по автоматизам ќе го запише даропримачот кој сега е сопственик на објектот или лицето на чие име ќе гласи решението за приватизација?

Дали странките ќе мора да склучуваат два договори – еден за дар на објект, а по приватизацијата ако е жив дарувачот ќе мораат да склучат и втор договор за дар на дворното место?

ОДГОВОР: Во договорот за дар, меѓу другото, треба да стои дека се овластува даропримачот во свое име да ја продолжи постапката за приватизација на градежното земјиште поведена по барање на НН со бр. ---, а не да се чека исходот на приватизацијата, што значи дека нема потреба од склучување два одделни договори.

10. ПРАШАЊЕ: Ако сите што имаат поднесено барање за приватизација на земјиштето на кое има повеќе сосопственици, кога тоа барање се прибележува во имотниот лист, зошто катастарот не го става името на лицето кое го поднело барањето? Вака ние сме принудени да ги малтретираме странките да одат во Управата за имотноправни работи да бараат копија од барањето.

ОДГОВОР: Навистина во приложениот имотен лист наведен е само бројот и датумот на подносителот на барањето, **а не и името и презимето на подносителот.** Можно е некој сосопственик да поднел барање, а некој не, затоа е потребно да се добие потврда од одделението за имотно-правни работи при надлежната општина за подносителот на барањето и катастарската парцела на која се однесува барањето.

11. ПРАШАЊЕ: На нотар му е доверен оставински предмет, за кој е составен записник од рочиште во кое како наследници се повикани лицата наведени во смртовницата. По потпишувањето на записникот, законскиот наследник се спротивстави дека тој е единствен наследник на оставината на оставителот, а неговите посиноци немаат право на наследство затоа што се деца на другиот брачен другар, а не и негови, а решенија за посвојување на посиноците не се доставени. Во меѓувреме, до нотарот е доставена исправка на смртовницата во која е наведено дека има еден наследник и забелешка дека отпаѓаат другите два наследници кои претходно биле наведени во смртовницата. Врз основа на наведеното се бара мислење како треба да се реши оставинскиот предмет, дали според првата смртовница или според исправката на смртовницата?

ОДГОВОР: Од содржината на поставеното прашање се заклучува дека во текот на постапката за расправање оставина на оставителот АА од с. Врапчиште, нотарот сè уште нема донесено формално решение за наследување во согласност со член 177 став (1) од ЗВП. Исто така, од поставеното прашање се заклучува дека нотарот оставинската постапка ја започнал врз основа на смртовницата од 14.01.2016 год. составена во М.К. Неготино, според која законските наследници на оставителот се учесниците ФБ, ФО и ОА. **Меѓутоа**, на рочиштето одржано на ден **05.05.2016 год. учесникот ФБ, ќерка на оставителот, го оспорила правото на другите учесници на наследство со укажување дека не се деца на оставителот, односно дека се синови на брачниот другар на оставителот од неговиот претходен брак со СК од Добридол. Потоа, на ден 19.10.2016 год. до нотарот е доставена нова смртовница составена во М.К. Неготино, со која се врши исправка на смртовницата од 14.01.2016 год., на начин што како законски наследник се наведува само учесникот ФБ, а не и другите учесници, ФО и ОА.**

При ваквата состојба, бидејќи со исправката на смртовницата од 14.01.2016 год. се менува фактичката состојба по однос на прашањето кои од учесниците се законски наследници на оставителот, потребно е нотарот да закаже ново рочиште во согласност со член 167 став (1) од ЗВП, на кое ќе ги повика сите досегашни учесници и нивните старатели. На рочиштето, поаѓајќи од содржина на член 12 став (1) од Законот за наследување, нотарот треба да провери дали учесниците ФО и ОА се посвоеници на оставителот АА, **доколку тоа истите го тврдат. Доколку** нотарот, врз основа на увид во докази за посвојување, утврди дека наведените учесници се посвоеници на оставителот, при расправање на оставината ќе постапи во согласност со членовите 12, 13 став (1) и 23 од Законот за наследување, а доколку не се посвоеници

на оставителот за единствен наследник на оставителот, согласно со членот **13 став (1)** од истиот закон, ќе ја прогласи учесникот **ФБ, ќерка** на оставителот, за што ќе донесе решение во согласност со член **177 од ЗВП**.

Во секој случај, нотарот за да може да ја води оставинската постапка, потребно е покрај смртовницата, да прибави и изводи од лицата кои се наведени како наследници.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зекири с.р.

Глава IV

ИНФОРМАЦИИ ОД МЕЃУНАРОДНИОТ НОТАРИЈАТ

Union Internationale du Notariat COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENES (CAE) DE L'UINL

5ème session plénière - législature 2014-2016
Podgorica (Montenegro), les 22 et 23 Avril 2016

Нотар Зорица Пулејкова
Нотар Зулфиќар Сејфулаи
Нотар м-р Ненад Трипуноски

Подгорица (Република Црна Гора) на 22 и 23 април 2016 година

Во Подгорица (Република Црна Гора) на 22 и 22 април 2016 година се одржа 5-тата Пленарна сесија на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) при УИНЛ за периодот 2014-2016 година. На оваа седница како претставници на Нотарската комора на Република Македонија и наедно и како членови на Комисијата за европски прашања при УИНЛ (COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENES - CAE DE UINL), присуствуваа нотарот Зулфиќар Сејфулаи, кој наедно е и потпретседател на УО на НКРМ и нотар м-р Ненад Трипуноски, придружени од претседателот на НКРМ, нотар Зорица Пулејкова.

Овој извештај има за цел да ги презентира најважните моменти од Пленарната седница на Комисијата за европски прашања при УИНЛ (COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENES - CAE DE UINL), како и да го опфати ангажманот од претседателот на НКРМ, нотар Зорица Пулејкова и средбите и состаноците кои истата ги оствари.

Присуството на претседателот на НКРМ, нотар Зорица Пулејкова на оваа пленарна сесија на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) при УИНЛ, беше крајно нужно со оглед на ситуацијата во која се наоѓа нотаријатот во Република Македонија и наедно неопходно со цел да се остварат многу значајни средби и состаноци во рамките на Пленарната сесија, но и надвор од неа, од причини што на оваа сесија беа присутни сите претседатели на нотарските комори од целиот наш регион, поради проблемите со кои се соочуваат поголем дел од нив.

Претседателот на НКРМ, нотар Зорица Пулејкова, оствари посебни средби/состаноци со раководните луѓе при УИНЛ, и тоа: претседателот на Меѓународната унија на нотарите, г. Даниел Седар Сенгор (Daniel-Sedar SENGHOR), претседателот на Комисијата за европски

прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), а наедно и беше остварена и една средба/состанок помеѓу претседателите на нотарските комори од нашиот регион каде беа договорени и конкретни активности со цел да се заштитат нотаријатот и принципите на латинскиот нотаријат, се договори взаемна помош и дејствување во иднина и беа договорени и идни почести заеднички средби, состаноци и размена на искуства и идеи, со цел да им се помогне на оние нотаријати кои веќе имаат извесни проблеми и да не се дозволи проширување на проблемите и во другите нотаријати.

Пленарната седница на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) при УИНЛ имаше за цел да се добијат информации за она што се случува во секоја земја поединечно, но и да се добијат информации за тековните активности на органите на УИНЛ и на раководните лица на истите.

Исто така беа потенцирани и проблемите и предизвиците со кои се соочуваат европските нотаријати, со посебен осврт на она што беше укажано и елаборирано, а се однесува на нотаријатот во Република Македонија.

Пленарната седница на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) беше отворена од претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), кој откако ги поздравил сите делегати од сите држави членки, му даде збор на претседателот на Нотарската комора на Црна Гора, г. Бранислав Вукичевиќ.

Претседателот на Нотарската комора на Црна Гора, г. Бранислав Вукичевиќ, најпрвин кажа дека всушност Нотарската комора на Црна Гора го прославува своето јубилејно петогодишно постоење и се осврнал на состојбата во која денес се наоѓа нотаријатот во Црна Гора. Наедно, претседателот на Нотарската комора на Црна Гора, г. Бранислав Вукичевиќ, напомена дека во тој момент има 44 нотари, кои се именувани и работат на територијата на Република Црна Гора, за потоа да ги објасни и да ги потенцира проблемите со кои се среќаваат нотаријатите на Балканот. Напомена и тоа дека балканските нотаријати се соочуваат со различни иницијативи, кои се насочени против принципите на латинскиот нотаријат и потенцира дека заштитата на улогата на нотарите во овие балкански земји мора да биде приоритет.

По обраќањето на претседателот на Нотарската комора на Црна Гора, г. Бранислав Вукичевиќ, збор доби и г. Душко Марковиќ - потпретседател на Владата на Република Црна Гора, кој поздравувајќи ги сите присутни, ги наведе и причините за воведувањето на нотаријатот во Република Црна Гора, како што се „растоварување“ на судовите и овозможувањето поквалитетни услуги на самите граѓани.

На присутните делегати потоа им се обрати и министерот за правда на Република Црна Гора, г. Зоран Пажин, кој ги објасни активностите и надлежностите на нотарите и кој посочи дека истите овозможуваат и зголемен економски развој и странски инвестиции. На ова се надоврза и претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), кој ја објасни улогата на Комисијата за европски прашања, потенцирајќи дека Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) денес брои 39 членки-нотаријати, од кои 22 членки-нотаријати се од држави членки на Европската Унија и дека во оваа комисија се сите еднакви, без разлика што Андора, како држава, има 4 нотари, додека Франција има 10.000 нотари и дека главната цел е да се разменуваат различни искуства и знаења помеѓу колегите од цела Европа, за на крајот да го поздрават нотаријатот на Република Србија, кој на оваа пленарна сесија има статус на набљудувач, надевајќи се дека веќе на Конгресот во Париз ќе добијат и официјално членство.

Дневниот ред продолжи со усвојување на извештајот од 4. Пленарна сесија одржана во Барселона во ноември 2015 година, за потоа да се дадат поединечни извештаи за активностите во периодот од претходната сесија одржана во Барселона во ноември 2015 година до април 2016 година на претседателот на Меѓународната унија на нотарите, г. Даниел Седар Сенгор (Daniel-Sedar SENGHOR), претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE) и потпретседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) – г. Ханс Јакоб Пуцер (Hans-Jakob Putzer).

Претседателот на Меѓународната унија на нотарите, г. Даниел Седар Сенгор (Daniel-Sedar SENGHOR), во своето обраќање ги наведе сите поважни дејствија кои биле преземени во претходниот период од страна на Унијата, наедно потенцирајќи ја неговата загриженост за проблемите со кои се соочуваат некои од балканските држави, меѓу кои и Република Македонија, во кои држави се нападнати надлежностите на самите нотари и се сè побројни нападите на адвокатите против нотаријатот.

Претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), ја сумира работата на Комисијата за европски прашања, им честита на делегатите за нивното активно учество во работата на оваа комисија и им се заблагодари на сите делегати за високиот квалитет на одговорите на бројните прашалници и студии.

Потпретседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) - г. Ханс Јакоб Пуцер (Hans-Jakob Putzer), најпрвин ја објасни улогата на оваа комисија, која се состои во основа од две

работи, и тоа: Прием на нови земји членки и помагање на нотаријатите-членки кои се соочуваат со најразлични проблеми, најчесто од политичка природа. Потпретседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) - г. Ханс Јакоб Пуцер (Hans-Jakob Putzer), напомена дека оваа комисија направила две инспекции на нотаријатот во Србија и дека силно го поддржуваат нотаријатот во Србија да биде примен како полноправен член во УИНЛ, ги наведе исто така и состојбите на другите балкански нотаријати, со посебен осврт на проблемите со кои се соочува нотаријатот во Република Македонија.

Благодарение на домаќините - Нотарската комора на Република Црна Гора, повторно беше отворено прашањето за проблемите со кои се соочуваат балканските нотаријати при што им се даде збор на претставниците делегати на Босна и Херцеговина да ја образложат ситуацијата во која се наоѓа нотаријатот во оваа држава. Делегацијата од Босна и Херцеговина ги образложи проблемите кои нивниот нотаријат ги има со властите во Федерацијата Босна и Херцеговина и побара од Унијата поддршка која ќе биде упатена до властите на Федерацијата на Босна и Херцеговина.

Претседателот на Нотарската комора на Република Србија, г. Ѓукановиќ, ја изложи состојбата во која се наоѓа нотаријатот во Република Србија и го потенцира силниот притисок од страна на адвокатите и големите даноци и такси кои се принудени да ги плаќаат нотарите во Република Србија. Напомена дека штрајкот на адвокатите придонел да се извршат одредени промени во законот, со што се вовела солемнизацијата, односно потврдувањето на договорите сочинети од страна на адвокатите, напоменувајќи дека денес во Република Србија сите професионалци правници, дури и оние кои не се адвокати, можат да сочинуваат договори, освен нотарите.

Потоа збор ѝ беше даден на македонската делегација, при што на присутните им се обрати претседателот на Нотарската комора на Република Македонија, нотар Зорица Пулејкова, која кажа дека новиот Закон за нотаријатот е усвоен, објаснувајќи ја ситуацијата во која се наоѓа нотаријатот во Република Македонија, како и наведувајќи ја нелогичноста нотарот да биде должен да плаќа некаков вид такса не спрема официјалните институции, туку спрема адвокатите. Исто така, претседателот на Нотарската комора на Република Македонија, нотар Зорица Пулејкова, изјави дека очекува да биде променета и Тарифата на нотарите во Република Македонија, наедно ја објасни и комплицираната политичка ситуација и дека очекува состојбата на нотаријатот да се подобри со намалувањето на политичките проблеми. Претседателот на Нотарската комора на Република Македонија, нотар Зорица

Пулејкова, кажа дека Нотарската комора ги презема сите потребни дејствија со цел да се заштити нотаријатот и неговите принципи, дека Нотарската комора ги презема сите потребни дејствија со цел да се зголеми квалитетот на самите нотари и услугите кои истите им ги нудат на граѓаните и на правните лица. На крајот, претседателот на Нотарската комора на Република Македонија, нотар Зорица Пулејкова, им се заблагодари на несебичната поддршка на телата на Унијата, како што се ЦЦНИ, ЦАЕ (CCNI, CAE), на претседателот на УИНЛ, но наедно им се заблагодари и на амбасадорите од различни земји, странски нотарски комори, а посебно ѝ се заблагодари на Германската нотарска комора.

По овие излагања, се премина на давањето извештаи на сите други нотаријати за состојбите во кои се наоѓаат нотаријатите (политички, економски и односите со други професии), како и за измените на законите кои се однесуваат на нотарите.

Сите делегати дадоа објаснување за состојбата во нивните држави, при што некои делегати кажаа дека немаат проблеми и нема некои измени на позитивните прописи во нивните земји, додека некои делегати, како што е случајот со делегатите од Франција, се пожалија на Законот Макрон, на намалувањето на тарифите и сл.

По ова се премина на дебата во врска со користењето „електронски инструменти“, при што делегатите од Франција кажаа дека во Франција 3/4 од издадените инструменти се целосно електронски, објаснувајќи дека по читањето и коригирањето на текстот, клиентот го потпишува на таблет и истиот (документот) се снима во формат ПДФ, кој се смета за најсигурна форма, а потоа нотарот го потпишува документот со дигитален потпис, со кое нешто дефинитивно го заштитува. Целата оваа процедура е брза и придонесува клиентите да се задоволни. Исто така, беше кажано дека во Франција можно е две различни странки да појдат кај различни нотари и преку видеоконференција двете странки да потпишат соодветен документ.

Присутните делегати кажаа дека во различни држави постојат вакви типови документи (електронски), но дека во праксата сè уште се реткост или не се во примена, и покрај фактот што истите некаде се дури и предвидени со закон.

По завршувањето на оваа тема, се продолжи со презентација на тековните студии, и тоа:

- Нотарски активности поврзани со странски држави (Jorg BUCHHOLZ);
- Соработка помеѓу нотарите (Nurgun Ceylan);
- Осигурување од професионална одговорност (Alain Delière).

Пленарната сесија продолжи со соработката помеѓу УИНЛ-ЦНУЕ-ИРЕНЕ (UINL-CNUE-IRENE), при што беше напоменета важноста на текстовите кои се однесуваат на наследувањето, кои ќе бидат објавени во посебна книга, која ќе биде испечатена во 1.000 примрочи и истата се планира да биде претставена и продавана на конгресот во Париз, при што Комисијата за европски прашање ќе добиде дел од парите кои ќе се добијат од продажбата.

Во продолжение се разгледаа кандидатурите за домаќини на следните пленарни сесии и беше утврдено дека наредниот состанок ќе биде во Барселона (Шпанија) на 18 и 19 ноември година, додека пролетта 2017 година домаќин ќе биде Унгарската нотарска комора и дека состанокот ќе се одржи во Будимпешта.

По барање на домаќинот - Нотарската комора на Црна Гора, потоа се пристапи кон донесување одлука за поддршка на балканските држави во кои нотаријатите се соочуваат со тешкотии, кое нешто беше едногласно прифатено.

Можеме слободно да заклучиме дека оваа пленарна седница беше особено важна за Нотарската комора на Република Македонија и за нашиот нотаријат, од причина што домаќинот - Нотарската комора на Црна Гора, ја користеше секоја прилика да ја потенцира тешката состојба во која се наоѓаат дел од балканските нотаријати, меѓу кои и Нотаријатот во Република Македонија и со тоа најдиректно да ни помогне нам во актуелизирањето на тешкотиите со кои ние како нотаријат се соочуваме, за што им сме благодарни.

На крајот се пристапи и кон затворање на 5-тата Пленарна сесија на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) при УИНЛ за периодот 2014-2016 година.

Скопје, февруари 2017 година

Union Internationale du Notariat COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENES (CAE) DE L'UINL

6ème session plénière - législature 2014-2016
Barcelona (Espagne), les 18 et 19 Novembre 2016

Нотар м-р Марјан Коцевски
Нотар м-р Ненад Трипуноски

Барселона (Шпанија) на 18 и 19 ноември 2016 година.

Шестата пленарна сесија на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) при УИНЛ за периодот 2014-2016 година се одржа во Барселона (Шпанија) на 18 и 19 ноември 2016 година, на која присуствуваа и претставници на Нотарската комора на Република Македонија, кои се наедно и членови на Комисијата за европски прашања при УИНЛ (COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENES - CAE DE UINL), и тоа: нотарот Марјан Коцевски и нотарот м-р Ненад Трипуноски.

Целта на овој извештај е да се елаборираат најважките теми за кои беше всушност дискутирано на оваа седница, со посебен осврт на суштинските прашања кои беа потенцирани, наведувајќи ги проблемите и предизвиците со кои се соочуваат европските нотаријати, со посебен осврт на она што беше укажано и елаборирано, а се однесува на нотаријатот во Република Македонија.

Честа да ја отвори Пленарната седница на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) му припадна на претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), кој полн со емоции ги информира сите присутни делегати дека неговиот мандат, како претседател на оваа комисија, завршува со оваа пленарна сесија, по долги години поминати во оваа комисија. Исто така, претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), изрази жалење за отсуството на претставници на одредени нотаријати, особено за нотаријатите од Русија, од Полска и од Ерменија, притоа изразувајќи големо задоволство од приемот на нотаријатот од Србија како член на Унијата за време на Конгресот во Париз, одржан во октомври 2016 година. По ова, кратко обраќање имаше и делегатот од Србија, г. Александар Мркаљевиќ, кој се заблагодари за добиеното членство.

Најпрвин се пристапи кон усвојување на Извештајот од 5-тата пленарна сесија одржана во Подгорица (Република Црна Гора) на 22 и 23 април 2016 година, за потоа да се дадат информации за сите настани кои се случиле во последните шест месеци.

На присутните делегати прв им се обрати претседателот на Меѓународната унија на нотарите, г. Даниел Седар Сенгор (Daniel-Sedar SENGHOR), кој исто така напомена дека ова е негов последен пат што се обраќа пред оваа комисија како претседател на Меѓународната унија на нотарите, кратко ги наведе неговите мисии во Европа, во Африка, во Азија и во Америка, при кои остварил најразлични средби со официјални лица. На крајот од неговото обраќање, го претстави новоизбраниот претседател на Меѓународната унија на нотарите, Хозе Маркено де Лано (Jose MARQUENO DE LLANO), наведувајќи дека станува збор за нотар од Барселона, каде што и се одржува оваа пленарна сесија.

По ова обраќање, збор му беше доделен и на потпретседателот за Европа, г. Марио Миколи (Mario MICCOLI), кој исто така најави свое пензионирање, заблагодарувајќи ѝ се на Комисијата за европски прашања и за нејзиниот придонес во развојот на нотаријатот во Европа и пошироко, наведувајќи дека и самиот тој своите почетоци во организацијата на Унијата ги направил во оваа комисија. Потоа, извештај за активностите на Комисијата за европски прашања даде и претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), потенцирајќи ги сите позитивни и негативни аспекти и елементи во самото функционирање на оваа комисија. Како негативни елементи ги наведе политичкиот момент, потенцирајќи дека Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) би требало да има поголема политичка улога во 17 држави кои не се членки на Европската Унија, како и фактот дека е премалку да се одржуваат само 2 пленарни седници годишно на оваа комисија и наедно даде предлог дека во иднина би можело да се користи видеоконференција како начин за почеста комуникација помеѓу делегатите од оваа комисија. Како позитивни елементи, претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), го наведе квалитетот на делатите и се донесе препорака за сите извештаи од оваа комисија да биде пожелно да се преведуваат на јазиците на членките на оваа комисија и истите да се доставуваат на сите нотари.

Претседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) - г. Мишел Мерлоти (Michel MERLOTTI), ги наведе законите со кои се соочуваат нотаријатите, класифицирајќи ги во неколку подгрупи. Најпрвин укажа на постојаните напади од страна на адвокатите на сите фронтови, вклучително и на институционал-

но ниво, технолошките закани за нотаријатот, во кој случај при користењето на најновата технологија се исклучуваат нотарите и банкарите, кое нешто е и голем предизвик на Унијата. Исто така, претседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) - Мишел Мерлоти (Michel MERLOTTI), ги наведе проблемите со кои се соочуваат и други нотаријати во светот, набројувајќи ги пред сè Белорусија, скандинавските земји, Виетнам и Украина. Како проблем - критика беше посочено и тоа дека тимската работа е намалена во органите на Унијата, како и потребата од нови правила за прием на нови членки во Унијата и неопходноста нотаријатот да покаже дека не се дистанцира од примената на новите технологии.

Претседателот на работната група „Циркулација на нотарски акти“ при УИНЛ (UINL), Франко Салерно Кардило (Franco Salerno Cardillo), ја искористи можноста пред сите повторно да го образложи начинот на користење на маркичките СНС (SNS), напоменувајќи дека сè уште мал број нотаријати и нотари ги користат овие картички, поради што и упати повик до сите нотаријати да се приклучат кон овој проект. Наедно изјави дека е потребно сите нотари да го увидат значењето од користењето на овие сигурносни маркички, како и потребата да се промовира користењето на овие маркички од колку што е можно поголем број нотари.

На присутните делегати потоа им се презентираа најновите теми, кои беа обработени на Конгресот во Париз во октомври 2016 година, а кои теми се однесуваа на нотарите како институција од доверба кај граѓаните, правните лица и државата, како и темата за електронски нотарски акти, од технички и од правен аспект. Се отвори и дебата за организацијата на Конгресот во Париз, при што како недостатоци беа наведени високите, т.е. скапите котизации за учество, несоодветно организираната гала-вечера и задолжителното дополнително плаќање за учество во инаугурациската сесија.

По ова следуваа извештаи од сите земји членки на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) - TOURS D'HORIZON), при што сите делегати имаа можност да дадат свои предлози за тоа како да се подобри работата на оваа комисија во иднина. Меѓу позначајните предлози би ги издвоиле следните:

- Правилно дефинирање на целите кои се настојува да се постигнат со одбирањето на некоја тема;
- Зголемување на видливоста на работата на оваа комисија, преку подобра комуникација меѓу нотарите;
- Зголемување на бројот на делегати кои ќе земат активно учество во работните групи;

- Користење на Skype - како средство за меѓусебна комуникација;
- Намалување на бројот на прашалници и избегнување на повторување на исти прашања за иста материја;
- Креирање база на податоци на веб-страницата на Унијата и избегнување на користење комуникација преку електронска пошта;
- ON LINE пополнување на прашалници;
- Подобрување на интернет-страницата на Унијата и нејзино редовно одржување и освежување;
- Креирање посебна веб-страница на Комисијата за европски прашања;
- Јазични проблеми и јазици во употреба при работата на Комисијата за европски прашања;
- Жалење што Комисијата за европски прашања не вложи доволно напори да се заштитат балканските нотаријати;
- Неопходност од поголема координација помеѓу комисиите и телата на Унијата и др.

Во врска со проблемите со кои се соочуваат одредени нотаријати, најпрвин ѝ беше дадена можност да се обрати делегацијата на Франција која повторно се осврна на проблемите кои ги прави Законот Макрон, потоа збор да добијат македонските делегати.

Во врска со состојбите во кои се наоѓа нотаријатот во нашата земја, нотарот м-р Ненад Трипуноски најпрвин им се заблагодари на искрената поддршка на сите органи на Унијата, потенцирајќи дека новиот Закон за нотаријатот во нашата земја е донесен и истиот ќе стапи во сила на 01.01.2017 година, и покрај големите недоречености во истиот, наведувајќи ги сите новини кои овој закон ги носи за нотаријатот, како што е задолжителното присуство на адвокати при спроведувањето на оставинските постапки, задолжителното составување договори од страна на адвокатите со задолжителен потпис и печат од адвокатите кај сите договори и преддоговори кои надминуваат 10.000 евра, воведувањето нов систем за проверка на знаењето на нотарите на секои 7 (седум) години. Се напомена дека новиот закон не го забранува нотарскиот акт, и покрај тоа што намера на властите е да се забранат нотарските акти. Наедно, беше наведено дека во неколку наврати претседателот на Меѓународната унија на нотарите (г. Даниел Седар Сенгор) ја посети Република Македонија и беше гостин на Нотарската комора на Република Македонија и истиот безрезервно ги поддржа активностите на Нотарската комора на Република Македонија во заштита на принципите на латинскиот нотаријат, остварувајќи голем број средби

со официјални лица и институции во Република Македонија, бранејќи ги принципите на латинскиот нотаријат. Исто така, беше потенцирана и помошта и активностите кои ги презеде Меѓународниот комитет за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) на чело со г. М Мерлоти (M. MERLOTI), кое тело имаше и официјална посета на Република Македонија и изврши втора инспекција со цел да се утврди дали во овој момент нотаријатот во Република Македонија ги исполнува стандардите и ги содржи принципите на латинскиот нотаријат, кое нешто и беше потврдено со оваа инспекција.

Во врска со состојбата во која се наоѓа нотаријатот во Република Србија, делегатот од Република Србија изјави дека работите во врска со нотаријатот полека се смируваат и дека сè уште постои проблем со плаќање дополнителни такси за нотарите, кои такси ниедна друга правна професија не ги плаќа.

Потоа се презентираа завршните студии, и тоа:

- Нотарски активности поврзани со странски држави;
- Соработка помеѓу нотарите;
- Осигурување од професионална одговорност;
- Потврдување, сертификација и легализација.

При презентирањето на овие завршни студии, во врска со осигурувањето од професионална одговорност, се потенцира важноста нотарите да бидат професионално осигурани со неколку препораки, а тоа се:

- Должност на секој нотар да се осигура, со цел да се зголеми сигурноста кај клиентите и да се зголеми угледот на нотарите како професија;
- Целосен надомест на штета, при што се препорачува секој нотаријат да оформи посебен резервен фонд за оваа намена;
- Соработка помеѓу осигурителните компании и Нотаријатот;
- Анализа и превенција.

Што се однесува на студијата потврдување, сертификација и легализација, во завршната студија се дадени објаснувања за сличностите и различностите на овие поими, нивната поврзаност, како и нивното дефинирање, а наедно се дадени и заклучоци во врска со овие поими.

Потоа се премина на една актуелна тема, а тоа е излегувањето на Велика Британија од Европската Унија и можните импликации на правото и користењето на правни инструменти во различни држави, како и несигурноста која може да се појави. Беше потенцирана опасноста одредени правни акти да не можат да се користат во други држави, ако истите се сочинети во Британија или обратно. За оваа тема се донесоа некои заклучоци од аспект дека е можно да има одредени

последници излегувањето на Британија од Европската Унија, како и тоа дека се поставува прашањето дали англискиот јазик ќе остане еден од официјалните јазици во Европската Унија, што ќе се случи со различни прашања кои се однесуваат на наследувањето, даноците, социјалната сигурност итн.

Оваа пленарна сесија беше затворена со претставување на новиот претседател на Комисијата за европски прашања, новиот потпретседател за Европа, новиот претседател на Меѓународната унија на нотарите и новиот секретар на Меѓународната унија на нотарите, при што претседателот на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE), господинот Пјер Беке (Pierre BECQUE), им се заблагодари уште еднаш на сите делегати за нивната тригодишна работа и пријателство со што беше затворена оваа пленарна сесија.

Скопје, февруари 2017 година

Глава V

ОДЛУКИ ОД СОБРАНИЕ НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РМ

Врз основа на резултатите од спроведените избори за органи и тела на Нотарската комора на Република Македонија за мандатниот период од 2017–2020 година, претседателот на Изборната комисија на Нотарската комора на РМ, на ден 11.03.2017 година ја донесе следната

ОДЛУКА

ЗА ИЗБОР НА ПРЕТСЕДАТЕЛ НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РМ

1. За претседател на Нотарската комора на Република Македонија е избран Васил Кузманоски - нотар од Охрид.
2. Мандатот на избраниот претседател на Нотарската комора на Република Македонија започнува од 15 март 2017 година и трае 3 години.
3. Претседателот на Нотарската комора е наедно и претседател на Управниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија.
4. Претседателот на Нотарската комора на Република Македонија своите права и обврски ќе ги остварува во согласност со Уставот на РМ, законските прописи, подзаконските акти, Статутот на Нотарската комора и актите на Комората.
5. Одлуката влегува во сила веднаш со нејзиното донесување.

ИЗБОРНА КОМИСИЈА НА НКРМ
Претседател
Весна Стојчева с.р.

Врз основа на резултатите од спроведените избори за органи и тела на Нотарската комора на Република Македонија за мандатниот период од 2017–2020 година, претседателот на Изборната комисија на Нотарската комора на РМ, на ден 11.03.2017 година ја донесе следната

ОДЛУКА

ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РМ

1. За членови на Управниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија избрани се:

1. Ангеловска Виолета - нотар од Битола, од апелационото подрачје Битола;

2. Димовска Олга - нотар од Скопје, од апелационото подрачје Скопје;

3. Ѓурчиноски Сашо – нотар од Струга, од апелационото подрачје Битола;

4. Зеќири Наџи – нотар од Тетово, од апелационото подрачје Гостивар;

5. Зибири Насер, нотар од Скопје, од апелационото подрачје Скопје;

6. Милушев Јанко - нотар од Струмица, од апелационото подрачје Штип;

7. Палиќ Нада, нотар од Скопје, од апелационото подрачје Скопје.

2. Мандатот на избраните членови на Управниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија започнува од 15 март 2017 година и трае 3 години.

3. Членовите на Управниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија своите права и обврски ќе ги остваруваат во согласност со Уставот на РМ, законските прописи, подзаконските акти, Статутот на Нотарската комора и актите на Комората.

4. Одлуката влегува во сила веднаш со нејзиното донесување.

ИЗБОРНА КОМИСИЈА НА НКРМ
Претседател
Весна Стојчева с.р.

Врз основа на резултатите од спроведените избори за органи и тела на Нотарската комора на Република Македонија за мандатниот период од 2017–2020 година, претседателот на Изборната комисија на Нотарската комора на РМ, на ден 11.3.2017 година ја донесе следната

ОДЛУКА

ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА НАДЗОРНИОТ ОДБОР НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РМ

1. За членови на Надзорниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија избрани се:

1. Маркоски Трајко – нотар од Прилеп, од апелационото подрачје Битола;
2. Митков Петар - нотар од Скопје, од апелационото подрачје Скопје;
3. Топалоска Тана - нотар од Охрид, од апелационото подрачје Битола.

2. Мандатот на избраните членови на Надзорниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија започнува од 15 март 2017 година и трае 3 години.

3. Членовите на Надзорниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија своите права и обврски ќе ги остваруваат во согласност со Уставот на РМ, законските прописи, подзаконските акти, Статутот на Нотарската комора и актите на Комората.

4. Одлуката влегува во сила веднаш со нејзиното донесување.

ИЗБОРНА КОМИСИЈА НА НКРМ
Претседател
Весна Стојчева с.р.

Глава VI

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР ВО 2017 ГОДИНА

Управниот одбор на Нотарската комора на РМ врз основа на член 131 став (1) точка н и член 122 од Законот за нотаријатот и член 28 од Статутот на НКРМ, на седницата одржана на ден 19.04.2017 година, донесе

ГОДИШЕН ПЛАН

НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РМ ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД РАБОТЕЊЕТО НА НОТАРИТЕ ВО 2017 ГОДИНА

1. Во текот на 2017 година Нотарската комора ќе изврши надзор над работењето на 51 нотари, во кој ќе бидат опфатени нотари од скопското, од битолското, од штипското и од гостиварското апелационо подрачје над кои требаше да биде извршен надзор во 2015 и во 2016 година и дел од нотарите врз кој е извршен надзор во 2012 година.

Надзорот ќе го опфати периодот од последните две години (2015 и 2016) година.

2. Списокот на нотари над чија работа во 2017 година ќе биде извршен надзор се утврдува по изготвениот список кој е прилог на овој план, како и списокот на двочлените, односно трочлените комисии за вршење надзор определени од Управниот одбор.

Комисиите ќе бидат определени и ќе работат согласно Правилникот за вршење надзор над работењето и обврските на нотарите и критериумите за постапување при вршењето надзор над работењето и обврските на нотарите во Република Македонија.

3. На крајот на 2017 година, Управниот одбор ќе подготви преглед-информација за резултатите од спроведениот надзор над работењето на определените нотари, заради согледување на потребата од натамошно стручно оспособување на нотарите.

4. Составен дел од овој план се:

- Списокот на нотари над чија работа ќе се врши надзор во 2017 г.;
- Список на 8 овластени лица за вршење надзор;
- Список на двочлени, односно трочлени комисии за вршење надзор по апелациски подрачја.

УПРАВЕН ОДБОР НА НКРМ
Претседател
Васил Кузманоски с.р.

РАСПОРЕД ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД НОТАРИТЕ ОД СТРАНА НА ЧЛЕНОВИТЕ НА УПРАВЕН ОДБОР ВО 2017 ГОДИНА

Надзорот ќе биде извршен од страна на двочлени комисии составени од - еден член на Управен одбор, и еден член, односно, нотар избран од страна на членот на Управниот одбор.

Членовите на Управен одбор ќе извршат надзор над следниве нотари

1. ВИОЛЕТА АНГЕЛОВСКА

- ЕЛЕОНОРА ПАПАЗОВА - Битола
- БЕСА КАДРИУ - Струга
- ДАНО РОШКОСКИ - Прилеп
- АГРОН ЧУТРА - Дебар
- САШО КЛИСАРОСКИ - Скопје
- КАТЕРИНА МИТРЕВСКА - Скопје

2. САШО ЃУРЧИНОСКИ

- ТРАЈКО МАРКОСКИ - Прилеп
- МОМАНА ИВАНОВСКА - Охрид
- РИСТО ПАПАЗОВ - Скопје
- ВАСИЛКА ГОНОВСКА - Битола
- ЛУИЗА ХРИСТОВА - Битола
- ТАНА ТОПАЛОВСКА - Охрид
- ЕЛИЗАБЕТА СТОЈАНОСКА - Прилеп

3. НАСЕР ЗИБЕРИ

- БАШКИМ ЕЛЕЗИ - Гостивар
- РЕЏЕПИ ПРПАРИН - Гостивар

- ЈАСМИНА РАДОНЧИЌ - Скопје
- ЕЛЕНА ПЕНЦЕРКОВСКИ - Скопје
- ФИЛИП ТРИФУНОВСКИ - Гостивар
- ЕДМОНД ШАЗИМАНИ - Охрид

4. АНИТА АДАМЧЕСКА

- ЗАФИР ХАЌИ ЗАФИРОВ - Скопје
- МУАМЕТ ШЕХУ - Скопје
- MARTIN БОЖИНОВСКИ - Куманово
- ЛОРИЈА ВАНЕВСКА - Куманово
- НАТАЛИ АЦЕСКА - Прилеп
- ТАТЈАНА АДАМОСКА КОНЕСКА - Прилеп

5. ЈАНКО МИЛУШЕВ

- НАДА ПРОЧКОВА - Гевгелија
- СОЊА К.КИМОВА - Штип
- ИСКРА КИРОВСКА - Штип
- ЛИДИЈА СИМОНОВА - Трајчева
- СВЕТЛАНА КИТАНОВСКА - Кочани
- ЛИДИЈА РИБАРЕВА - Штип

6. НАДА ПАЛИЌ

- АНА БРАШНАРСКА - Скопје
- ИРФАН ТАХИРИ - Скопје
- МЕТОДИЈА РИСТОСКИ - Скопје
- СЛОБОДАН ПОПОВСКИ - Скопје
- ВЕРИЦА П. СТЕВКОВА - Струмица
- ДАНЧЕ ШЕРИМОВА - Струмица
- ВЕСНА МАСЛОВАРИЌ КОСТОВСКА - Тетово

7. ОЛГА ДИМОВСКА

- АНИТА АДАМЧЕСКА - Скопје
- СНЕЖАНА БУБЕВСКА - Скопје
- АНАСТАСИЈА ПЕТРЕСКА - Скопје
- АНЕТА ПЕТРОВСКА АЛЕКСОВА - Скопје
- ЗВОНИМИР ЈОВАНОВ - Велес
- БЛАГОЈ КИЧЕВ - Кавадарци
- ЈАДРАНКА КОЦЕВСКА - Свети Николе

8. НАЦИ ЗЕЌИРИ

- БУКУРИЈЕ АЛИМИ - Кичево
- АХМЕТ ХАЛИМИ - Кичево
- СЕБАЕДИН ДАУТИ - Гостивар
- НИКОЛА КУЗМАНОСКИ - Охрид
- МИРЧЕ РИСТОСКИ - Охрид
- ИРФАН АСАНИ - Тетово

Врз основа на член 91 став (4) и член 98 од Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на РМ бр. 130/14) и член 160 став (4) од Законот за нотаријатот (Службен весник на РМ бр. 72/16 и 142/16), Комисијата на Нотарската комора на РМ за вршење надзор над примената на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, на седницата одржана на ден 01.02.2017 година, донесе:

ГОДИШЕН ПЛАН

за 2017 година за вршење надзор над примената на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам од страна на нотарите

1. Во текот на 2017 година Комисијата ќе врши надзор над примена-та на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирањена тероризам на следниот начин:

а) Комисијата ќе врши ад хок надзор по сопствена иницијатива, врз основа на претставки на странки, на нотари и други службени лица, ако тие содржат основано укажување дека е извршена сомнителна трансакција;

б) Систематското вршење надзор од аспект на спречување на перење пари Комисијата ќе го врши на тој начин што ќе бидат формирани 5 (пет) поткомисии составени од по 2 (два) члена на оваа комисија, кои во текот на 2017 година непосредно ќе извршат надзор над работењето на 36 нотари, и тоа 18 нотари ќе бидат опфатени во првото полугодие и 18 нотари во второто полугодие.

Надзорот во 2017 година ќе се изврши според следната класификација на нотарите по градови:

- 7 нотари од подрачјето на Град Скопје;
- 3 нотари од Куманово;
- 3 нотари од Битола;
- 1 нотар од Охрид;
- 2 нотари од Струга;
- 2 нотари од Штип;
- 2 нотари од Струмица;
- 1 нотар од Кочани;
- 1 нотар од Винаца;

- 1 нотар од Берово;
- 1 нотар од Гевгелија;
- 2 нотари од Велес;
- 2 нотари од Кавадарци;
- 1 нотар од Кратово;
- 1 нотар од Гостивар;
- 2 нотари од Прилеп;
- 1 нотар од Кичево; и
- 3 нотари од Тетово.

При вршење на надзорите главно вниманието ќе биде насочено кон:

- Извршување на должностите од членовите 30 и 31 од Законот за спречување на перење пари и финансирањена тероризам за доставување податоци за сомнителни трансакции до Управата за финансиско разузнавање;

- Извршување на должностите од член 32 од Законот за спречување на перење пари и финансирањена тероризам за доставување на собраните податоци од извршените трансакции во вредност од 15.000 евра или повеќе до Управата за финансиско разузнавање, на крајот на денот во електронска форма;

- Применување на индикаторите за анализа на ризикот и за препознавање на сомнителните трансакции;

- Спроведување процедура на анализа на клиентот,;

- Вршење процена на ризикот врз основа на интерната процедура за анализа на ризикот која е составен дел на програмата и врз основа на индикаторите изготвени од Управата;

- Чување копии од документите со кои го потврдува идентитетот на клиентот или вистинскиот сопственик, копии за спроведените процедури за анализа на клиентот или вистинскиот сопственик, копии за реализираните трансакции или трансакциите во обид, клиентските досиеја и деловната кореспонденција најмалку пет години во согласност со член 28 од Законот;

- Изготвување и ажурирање на Програмата за примена на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам и доставување на истата на мислење и увид до Управата за финансиско разузнавање во согласност со член 34 од законот;

- Применана одредбите од Програмата за применана мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам;

- Вршење внатрешна контрола над спроведувањето на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам во согласност со член 36 од законот; и

- Вршење обука на вработените во согласност со член 34 став (1) алинеја 7 од законот.

Притоа, во записниците од извршените надзори задолжително ќе се утврдува наод и мислење во врска со обврската на нотарите за спречување на перење пари и во зависност од наодите, Комисијата ќе презема соодветни мерки согласно законот и за истото ќе ја извести Управата за финансиско разузнавање.

2. Комисијата задолжително ќе изврши контрола над работењето на нотарот по образложеното барање на Управата за финансиско разузнавање и ќе ја извести за резултатите од извршената контрола.

3. Комисијата редовно а најмалку еднаш годишно ќе ги извести Управниот одбор и Собранието на Нотарската комора за примената на законот и Програмата за примена на мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање на тероризам од страна на нотарите, врз основа на извршениот надзор и наодите во врска со спречувањето на перење пари.

4. Комисијата ќе ги извести претседателот на Комората, Управниот одбор и Дисциплинскиот совет доколку утврди дека постои основано сомнение за сторено кривично дело или прекршок на перење пари од страна на нотар или негов соработник.

5. Комисијата ќе ја усогласува и координира својата работа со Управата за финансиско разузнавање во врска со спроведувањето на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и други казниви дела.

Составен дел на овој годишен план се и:

- Списокот на нотари на кои треба да се изврши надзор над работењето во 2017 година во делот на примена на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирањена тероризам; и

- Распоредот за вршење надзор над работењето на нотарите во 2017 година од страна на членовите на Комисијата за вршење надзор.

НОТАРСКА КОМОРА НА РМ
Комисија за вршење надзор над примената
на Законот за спречување на перење пари
и финансирање на тероризам

Претседател
Снежана Ѓорѓеска-Видоеска с.р.

СПИСОК

на нотари на кои треба да се изврши надзор над работењето во 2017 година во делот на примена на одредбите од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам

1. Апелација Скопје

- ИЉХАМ ИСМАНИ – Скопје
- МАЈЉИНДА АЈДАРИ – Скопје
- ЕРМИРА МЕХМЕТИ – Скопје
- НИКОЛА СПАСОВСКИ – Скопје
- АНДРИЈАНА ЃОРЃЕСКА – Скопје
- СИМОН ЗАФИРОСКИ – Скопје
- МУАМЕТ ШЕХУ - Скопје
- ГОЦЕ ЃУРАКОСКИ – Велес
- АНИДА ЦЕЦЕВА – Велес
- АНТОНИО ЈАНЧЕВ – Гевгелија
- ПАНЕ НАЦЕВ – Кавадарци
- МИТКО МИЛКОВ – Кавадарци
- ДРАГАН ГЕОРГИЕВ – Куманово
- АНИТА ЦВЕТАНОВСКА – Куманово
- ДАНИЕЛ ЖИВАЧКИ - Куманово
- МИЛЕ АНДОНОВСКИ - Кратово

2. Апелација Битола

- БИЉАНА ДАМЈАНОВСКА ЈАНЧЕВСКА - Битола
- НИКОЛИНА ЈАКИМОСКА – Битола

- АЛЕКСАНДРА П. АНГЕЛОВСКА – Битола
- НАТАША ВЕЛЕСКА - Прилеп
- ЕЛИЗАБЕТА СТОЈАНОСКА – ПРИЛЕП
- НИКОЛА КУЗМАНОВСКИ – Охрид
- ГЕНЦИ МУХАРЕМИ – Струга
- НЕЃМИ АЛИУ - Струга

3. Апелација Штип

- ЕМИЛИЈА ГЕОРГИЕВСКА АЏИСКА – Берово
- СЛАВЧО АЛЕКСОВ – Винаца
- ВЛАДИМИР ИВАНОВ – Кочани
- ВАЛЕНТИНА ВЕЛКОВА – Струмица
- ЈОВАН ПЕШОВСКИ – Струмица
- МАРИЈА БАРЗОВА – Штип
- ЕЛЕНА РИСТОВСКА – Штип

4. Апелација Гостивар

- ЕНВЕР МУСТАФИ – Тетово
- ЗОРАН ЧУКЕЛОВСКИ – Тетово
- ЛИРИМ АБДИЛИ – Тетово
- АХМЕТ ХАЛИМИ – Кичево
- ДРАГИЦА ЗЛАТЕВСКА – Гостивар

Глава VII

ИНФОРМАЦИИ ЗА НОТАРИ

НОТАРСКА КОМОРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

CHAMBRE DES NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE

**ИМЕНИК
НА НОТАРИТЕ**

Нотарска комора на Република Македонија

1000 Скопје, бул. „8 Септември“ бр. 2/2

Тел.: +389 2 3115 816; +389 2 3214 448

Секретар (лице за контакт): моб.: +389 78 219 867

e-mail: contact@nkrm.mk • www.nkrm.org.mk

1000 СКОПЈЕ +389 НОТАРИ СО СЛУЖБЕНО СЕДИШТЕ НА ПОДРАЧЈЕТО НА ОСНОВНИТЕ СУДОВИ НА ГРАДОТ СКОПЈЕ			
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Анита АДАМЧЕСКА	Васил Главинов 3/3-2	02/3225-365 070/740-461 anita_notar@yahoo.com
02	Мајљинда АЈДАРИ	Крсте Мисирков 918/1/1-8	02/3 203 – 907 070/374-284 majlinda.ajdari@nkrm.org.mk majlinda.ajdari@gmail.com
03	Фатмир АЈРУЛИ	Христијан Тодоровски Карпош 1/1	02/2656-866 076/260-053 fatmir.ajruli@nkrm.org.mk fatmirajruli@gmail.com
04	Ванчо АНДОНОВСКИ	Кочо Рацин 7А/1-2	02/3136-178 075/554-433 backoffice@t.mk notarandonovski@t.mk
05	Зоја АНДРЕЕВА- ТРАЈКОВСКА	11 Октомври бр. 21/2-12	02/3119-485 070/333-253 zoja.a-trajkovska@nkrm.org.mk zoja_a_trajkovska@hotmail.com
06	Елизабета АРСОВСКА	Божидар Аџија 3/5	02/2779-309 070/365-502 elizabetha.arsovska@yahoo.com
07	Агрон АРСЛАНИ	Џон Кенеди 155, влез 002 мезанин 007	02/2667-666 070/251-464; 071/658-555 agron.arsllani@nkrm.org.mk
08	Матилда БАБИК	Партизански одреди 55/1-1	02/3246-641 070/234-817 matilda.babic@nkrm.org.mk babicmat@yahoo.com
09	Ана БРАШНАРСКА	Македонија 31-113	02/3100-130 078/490-037; 072/248-915 info@notarbrasnarska.mk notarbrasnarska@gmail.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
10	Снежана БУБЕВСКА	Јане Сандански 24, локал 5	02/2450-004 070/223-687 snezana.bubevska@nkrm.org.mk notarsb@yahoo.com
11	Џеват БУЧИ	Гоце Делчев 11 лок. 1А ДТЦ Мавровка	02/3228-070 070/235-930 dzevar.buci@nkrm.org.mk xevatbuqi@yahoo.com
12	Мери ВЕСОВА	Ѓорче Петров 11 лок. 7	02/2039-717 070/227-557 notar_vesova@yahoo.com
13	Снежана ВИДОВСКА	Ѓуро Ѓаковиќ 52	02/3112-149 070/268-552 notarvidovska@gmail.com sneze@lawyer.com
14	Владимир ГОЛУБОВСКИ	Манапо 2 локал 70	02/30-75-066 vladimir.golubovski@nkrm.org.mk
15	Олга ДИМОВСКА	50 Дивизија 33 локал 2	02/3121-361 070/266-258 notarolga@t.mk
16	Весна ДОНЧЕВА	Даме Груев 28	02/3212-101; 02/3212-102 070/384-859 vesna.donceva@nkrm.org.mk vesnanot@yahoo.com
17	Андријана ЃОРЃЕСКА	"1613" 22/2-3	02/6121-033 076/440-014 andrijana.gjorgjeska@nkrm.org.mk
18	Симон ЗАФИРОСКИ	11 Октомври 19/2-1	02/3213-830 071/247-366 simon.zafirovski@nkrm.org.mk notar.simonzafirovski@gmail.com
19	Махир ЗИБЕРИ	Бутелска 4	02/2616-440 072/732-512 mahir.ziberi@nkrm.org.mk mahir.ziberi@hotmail.com
20	Насер ЗИБЕРИ	Џон Кенеди 9А, локал 4	02/2617-206; 02/2627-629 070/244-402 naser.ziberi@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
21	Невенка ЗОЈЧЕВСКА ВУЧИДОЛОВА	Даме Груев бр.3-5/4	02/3115-008 075/271-751 nevenka.z-vucidolova@nkrm.org.mk
22	Драган ИВАНОВ	Њуделхиска 6/1 А-2 Карпош	02/30-73-777 070/400-019 notardraganivanov@t.mk
23	Нерџиван ИДРИЗИ	Даме Груев 7/7-1	02/3112-006 070/245-426 nerdzivan.idrizi@nkrm.org.mk notarnerdzivan@gmail.com
24	Илхам ИСМАНИ	Крсте Мисирков 57/1 приземје 3/1	02/3 144 -656 076/445 - 370 ilham.ismani@nkrm.org.mk ilhamismani@gmail.com
25	Ирфан ЈОНУЗОВСКИ	II Македонска бригада 58/1 стан 1	02/2628-748 070/231-962 notarirfan@gmail.com
26	Ана ЈОЛАКОСКА	Александар Македонски 66	02/3171-571 070/270-946; 070/346-437 ana.jolakoska@nkrm.org.mk notaranajolakoska@gmail.com
27	Сашо КЛИСАРОСКИ	Маркс и Енгелс 1/5-1	02/3222- 355 070/353-757 klisaroskisas@yahoo.com klisaroskisas@hotmail.com
28	Лазар КОЗАРОВСКИ	11 Октомври 115 А/1	02/3222-650 071/380-684 lazar.kozarovski@nkrm.org.mk l.kozarovski@gmail.com
29	Кристина КОСТОВСКА	Максим Горки 1-1/2	02/3117-215; 02/3225-073 075/230-340 kristina.kostovska@nkrm.org.mk notarius@t.mk
30	Стела ЛАЗАРЕВСКА	ТЦ Скопјанка Кузман Ј.Питу 19, лок. 50, приземје	02/2466-999; 02/2466-989 070/916-515 stela.lazarevska@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
31	Дрита ЛИМАНИ	Христијан Тодоровски Карпош 5	02/2624-653 071/216-269 drita.limani@nkrm.org.mk limanidrita@yahoo.com
32	Емилија МАНОЛЕВА	Кочо Рацин 72/3-13	070/688-846 emilija.manoleva@nkrm.org.mk emilijamanoleva@yahoo.com
33	Ермира МЕХМЕТИ	Црвени брегови 30А	02/2600-531 072/204-856 ermira.mehmeti@nkrm.org.mk ermiramehmeti14@gmail.com
34	Петар МИТКОВ	Јане Сандански ТЦ 13 Ноември лок. 21/1	02/2452-030; 02/2403-041 070/273-030 mitkovnot@yahoo.com
35	Катерина МИТРЕВСКА	К. Ј.-Питу 26/1 мезанин лок. 11	02/2464-043 070/520-208 notarkaterinamit@yahoo.com
36	Симона НИКОЛИЌ	Народен фронт зграда 1, влез 001, приземје	02/3226-208 070/305-747 simona.nikolic@nkrm.org.mk simonanikolic@nkrm.org.mk
37	Жаклина НИКОЛИЌ	АСНОМ 144/3 приземје ДП	02/2457-404 071/845-999 zaklina.nikolic@nkrm.org.mk notarzaklina@outlook.com
38	Роза НИКОЛОВА	Мито Хаџивасилев Јасмин 36/1	02/3116-592; 02/3129-245 075/238-848 roza.nikolova@nkrm.org.mk notarroze@yahoo.com
39	Златко НИКОЛОВСКИ	Љубљанска бб	02/3071-981; 02/3093-250 070/226-551 zlatko.nikolovski@nkrm.org.mk notar.zlatko@gmail.com
40	Нада ПАЛИЌ	Пролет 35А	02/ 3114-900; 02/ 3114-911 070/205-578 nada.palic@nkrm.org.mk palic@unet.com.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
41	Ристо ПАПАЗОВ	Васил Главинов 3/10 мезанин	02/3223-268; 02/3223-802 contact@notarpapazov.com
42	Весна ПАУНОВА	Наум Охридски 2	02/3237-870 070/393-238 vesna.paunova@nkrm.org.mk vesnapaunova@yahoo.com
43	Наташа ПЕЈКОВА	Иво Лола Рибар 70а	02/3090-200; 02/30-90-203 078/380-904 natasa.pejkova@nkrm.org.mk pejkovanatasa@yahoo.com
44	Елена ПЕНЏЕРКОВСКИ	11 Октомври 13/1 лок. 1, ГТЦ кат 1 анекс 2, влез 1	02/3119-499 070/367-107 pendzerkovski@gmail.com elena@notarelena.com.mk
45	Анастасија ПЕТРЕСКА	Васил Ѓоргов 29-1/000	02/3101-414 072/211-311 petreska.anastasija@yahoo.com aninikolovska2@yahoo.com
46	Ана ПЕТРОВСКА	Македонија 10/1-2	02/3061-905 075/266-306 notaranakajcevskapetrovska@yahoo.com
47	Анета ПЕТРОВСКА АЛЕКСОВА	Плоштад Македонија Н. Вапцаров 3/1	02/3114-008; 02/3165-018 078/307-922; 070/307-922 aneta@notari-petrovski.mk
48	Виолета ПЕТРОВСКА СТЕФАНОВСКА	11 Октомври 36	02/3133-274 070/243-861 petrovskastefanovskavioleta@yahoo.com
49	Билјана ПЕЦОВСКА	Партизански одреди 436 лок. 2 мезанин	02/3245-444; 02/3245-441 070/248-400 biljana.pecovska@nkrm.org.mk notar@t.mk
50	Оливера ПЕШИЌ	Вера Јоциќ 1-Д/1-4	02/2776-917 070/233-074 olivera.pesic@nkrm.org.mk notarpesic@yahoo.com
51	Слободан ПОПОВСКИ	Васил Главинов 7Б кат 1	02/3118-078 070/239-839 popovskav@t.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
52	Зорица ПУЛЕЈКОВА	Кузман Јосифовски-Питу 15 ТЦ Скопјанка, лок 6	02/2463-495 070/399-513 zorica.pulejkova@nkrm.org.mk zoricapulejkova@gmail.com
53	Јасмина РАДОНЧИЌ	Крсте Мисирков 3	02/3223-015 070/978-681 jasmina.radoncic@nkrm.org.mk jasmina_radoncic@hotmail.com
54	Методија РИСТОСКИ	Луј Пастер 23-1/2	02/6153-666 070/248-558 metodija.ristoski@nkrm.org.mk mristoski@yahoo.com
55	Снежана САРЦОВСКА	Народен фронт 19 кат 1 локал 21	02/2784-321 070/233-225 snezana.sardzovska@nkrm.org.mk ssardzovska@yahoo.com
56	Лидија СМИЉАНОСКА	Дрезденска 15 лок.1	02/3078-727 077/828-080 lidija.smiljanoska@nkrm.org.mk
57	Никола СПАСОВСКИ	Метрополит Теодосиј Гологанов 49/1-2	02/3111-169 071/230-792 nikola.spasovski@nkrm.org.mk nspasovski@gmail.com
58	Вера СТАНОВСКА	Пајко Маало 4/3	02/3214-232 070/791-354 vera.stanoevska@nkrm.org.mk notarvera@yahoo.com
59	Љубица СТЕФКОВА НАЧЕВСКА	Св. Климент Охридски бр. 54 влез 1, кат 1, бр. 1	02/3222-993; 02/3222-994 070/268-676 ljubica.s-nacevska@nkrm.org.mk info@notarka.com.mk
60	Роберт СТОЈКОВСКИ	Ѓорче Петров 10	02/20-40-107; 02/20-50-750 robert.stojkovski@nkrm.org.mk notar.robertstojkovski@yahoo.com
61	Дарко СТОЈКОВСКИ	Трифун Хацијанев 1	02/3175-060; 02/3172-700 071/331-386 darko.stojkovski@nkrm.org.mk notardarkostojkoski@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
62	Весна СТОЈЧЕВА	Партизански одреди 64А влез 2, мезанин, стан 4	02/3069-359 070/311-370 vesna.stojceva@nkrm.org.mk vesna.stojceva@gmail.com
63	Ирфан ТАХИРИ	Крсте Мисирков 10А	02/3130-332 078/380-467 irfan.tahiri@nkrm.org.mk irfantahiri_@hotmail.com
64	Зафир ХАЏИ-ЗАФИРОВ	Вељко Влаховиќ 1А/1-2	02/3212-033; 02/3212-936 071/391-540 zafir.hadzizafirov@nkrm.org.mk zhzafirov@gmail.com
65	Хакија ЧОЛОВИЌ	Ниџе Планина 16	02/2763-551 070/316-555 hakija.colovic@nkrm.org.mk colovic.hakija@gmail.com
66	Силвана ШАНДУЛОВСКА	Мито Хаџи Василев Јасмин 3/1-1-1	02/3223-825; 02/3223-827 02/3223-826 070/220-156; silvana.sandulovska@nkrm.org.mk notar.silvana@t.mk
67	Муамет ШЕХУ	Партизански одреди 106 влез 3	02/3228-749 070/241-664 muamet.sehu@nkrm.org.mk muamet.shehu@gmail.com

2330		БЕРОВО	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Емилија ГЕОРГИЕВСКА АЏИСКА	Димитар Влахов 9	033/470-842 078/334-024 emilija.g-adziska@nkrm.org.mk notaremilija@gmail.com
02	Јован ЃОРЃОВСКИ	23-ти Август 47	033/471-365 078/272-253 notarjovan@yahoo.com
03	Татјана МИОВСКА	Задарска 15	033/470-060 070/542-288 tatjana.miovska@nkrm.org.mk notar_tmiovska@yahoo.com

7000		БИТОЛА	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Виолета АНГЕЛОВСКА	Иван Милутиновиќ 21/1	047/228-880 070/269-061 violeta.angelovska@nkrm.org.mk notarvioleta@yahoo.com
02	Александра ПЕТРОВСКА АНГЕЛОВСКА	Стерјо Ѓоргиев 6	047/610-040 070/373-749 aleksandrapetrovska@yahoo.com aleksandra.p-angelovska@nkrm.org.mk
03	Маринчо ВЕЛЈАНОВСКИ	1-ви Мај 208	047/236-255 077/547-013 marinco.veljanovski@nkrm.org.mk notar_marinco.veljanovski@yahoo.com
04	Василка ГОНОВСКА	Мечкин Камен 3	047/203-344; 047/203-345 070/542-730 vasilka.gonovska@nkrm.org.mk vasilka.gonovska@hotmail.com
05	Билјана ДАМЈАНОВСКА- ЈАНЧЕВСКА	Иван Милутиновиќ 11	047/231-780 070/339-929 biljana.d-jancevska@nkrm.org.mk notardamjanovska@yahoo.com
06	Веселинка ДЕРЕБАНОВА- КРСТЕВСКА	Јосиф Христовски Зграда Грозд - 5 ламела	047/222-947; 047/222-615 070/312-324 veselinka.d-krstevska@nkrm.org.mk notar_derebanova@yahoo.com
07	Горан ДИМАНОВСКИ	1-ви Мај 173	047/228-250 076/408-877 notargoran@t.mk
08	Сашка ЈАНЧЕВСКА ДАМЈАНОВСКА	Иван Милутиновиќ 11	047/231-780 070/339-425 sashka.j-damjanovska@nkrm.org.mk notarsjd@gmail.com
09	м-р Веселинка ЗДРАВКОВА	Филип II Македонски 13/1	047/226-080 070/269-117 veselinka.zdravkova@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
10	Николина ЈАКИМОСКА	Филип Втори Македонски 15-3	047/612-050 072/711-595 nikolina.jakimoska@nkrm.org.mk not_jakimoskan@yahoo.com
11	Елеонора ПАПАЗОВА	Стерјо Ѓоргиев 1	047/550-460 077/845-036 eleonora.papazova@nkrm.org.mk elipapaz@gmail.com
12	Луиза ХРИСТОВА	Јане Сандански 1 лок. 29	047/225-839 luiza.hristova@nkrm.org.mk luiza.hristova@yahoo.com

1400		ВЕЛЕС	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Тања АСПОРОВА	Борис Карпузов 2	043/ 230-598 071/338-144 notarasporova@gmail.com tanja_asporova@yahoo.com
02	Гоце ЃУРАКОСКИ	8-ми Септември 66	043/244-031 070/231-877 goce.gjurakoski@nkrm.org.mk gocegjurakoski@yahoo.com
03	Звонимир ЈОВАНОВ	Алексо Демниевски 3 кат 1	043/234-027 070/265-027 zvonimir.jovanov@nkrm.org.mk zvonimir.jovanov@yahoo.com
04	Елена МАРТИНОВА	8-ми Септември 70	043/239-378 070/216-617 notar_martinova@yahoo.com
05	Магдалена ОРДЕВА	Владимир Назор 2	043/222-154 070/375-154 magdalena.ordeva@nkrm.org.mk magdalenaordeva@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
06	Марија ХАЦИ-ПЕТРУШЕВА	Маршал Тито 62	043/222-369; 043/225-211 071/452-479 marija.h-petruseva@nkrm.org.mk marija_notar@yahoo.com

07	Анида ЦЕЦЕВА	Солунска 2	043/210-303 075/372-227 anida.ceceva@nkrm.org.mk anidaceceva@gmail.com
----	-----------------	------------	---

2310	ВИНИЦА	+389
-------------	---------------	-------------

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Славчо АЛЕКСОВ	Маршал Тито 1/1-1	033/551-013 070/488-500 slavcho.aleksov@nkrm.org.mk aleksov.s969@gmail.com

1480	ГЕВГЕЛИЈА	+389
-------------	------------------	-------------

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Маргарита ВАНГЕЛОВА	Димитар Влахов 7	034/212-381 071/366-381 vangelova.margarita@yahoo.com
02	Антонио ЈАНЧЕВ	Борис Карпузов 4	034/611-040 078/237-128 antonio.jancev@nkrm.org.mk antoniojancev73@gmail.com
03	Ѓорѓи НИКОЛОВ	Маршал Тито 77-А	034/215-230 070/320-570 nikolovnotar@yahoo.com
04	Нада ПРОЧКОВА	Скопска 6	034/211-250; 034/217-250 070/235-352 notarnada@yahoo.com notarnada@gmail.com
05	Цеца МАЛЕВА СТОЕВ	7 Ноември 1	034/211-909 070/209-901 notarmalevastoev@gmail.com ceca@notarms.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
05	Соња СТОЈЧЕВА	Димитар Влахов 3	034/215-655 071/207-407 notarsonja@t.mk notar.sonja.sluzben@gmail.com

1230	ГОСТИВАР	+389
-------------	-----------------	-------------

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Весна ВАСИЛЕСКА	Живко Брајкоски 66	042/271-481 070/462-298 vesna.vasileska@nkrm.org.mk notar.vesna.vasileska@gmail.com
02	Себаедин ДАУТИ	Браќа Ѓиноски 66	042/222-777 070/309-200 s.dauti@hotmail.com
03	Башким ЕЛЕЗИ	Браќа Ѓиноски 46	042/521-003 071/221-650 bashkim.elezi@nkrm.org.mk bashkim_elezi@hotmail.com
04	Драгица ЗЛАТЕВСКА	Кеј Братство Единство 5А	042/217-661 042/221-346 042/221-347 070/251-600 dragica.zlatevska@nkrm.org.mk dragiczlatevska@live.com
05	Прпарим РЕЏЕПИ	Браќа Ѓиноски 64/1-1	042/222-275 070/674-615 prparim.redzepi@nkrm.org.mk prparimrexhepi@yahoo.com
06	м-р Филип ТРИФУНОВСКИ	Браќа Ѓиноски 73	042/216-475; 042/221-552 042/217-787 078/252-901 filip.trifunovski@nkrm.org.mk filip_notar@yahoo.com
07	Иљбер ЈУСУФИ	Никола Тесла 3/1-8	042/221-484, 076/660-088 ilber.jusufi@nkrm.org.mk
08	Вјолца МЕХМЕДИ	Братство Единство 1/2	042/618-990 078/394-777 notar.vjollcamehmedi@hotmail.com vjollca.mehmedi@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
09	Зарија ЏАФЕРИ	Браќа Ѓиноски 75 – Б лок. 14	070/988-398; 077/887-807 zarija.xhaferi@nkrm.org.mk zarija.xhaferi@gmail.com

10	Јакуп Демири	ул. Кеј Вардар бр. 4а	042/221-654 072/210-654 jakup.demiri@nkrm.org.mk jdemiri2016@yahoo.com
----	--------------	-----------------------	---

1250	ДЕБАР	+389
-------------	--------------	-------------

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Сами ЛЕТМИ	8-ми Септември 66	046/835-175 070/444-585 sami.letmi@nkrm.org.mk

02	Агрон ЧУТРА	Атанас Илиќ 66	046/833-949 070/241-870 agron.cutra@nkrm.org.mk
----	----------------	----------------	---

2320	ДЕЛЧЕВО	+389
-------------	----------------	-------------

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Богданка ДИМИТРОВСКА	Македонија 66	033/413-130 071/675-088 bogdanka.dimitrovska@nkrm.org.mk notar_bogdanka@hotmail.com

02.	Горан МАНОВ	Македонија 38	033/511-048 075/416-683 goran.manov@nkrm.org.mk goran.manov@yahoo.com
-----	----------------	---------------	--

1430	КАВАДАРЦИ	+389
-------------	------------------	-------------

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Митко МИЛКОВ	Цано Поп Ристов 54	043/550-230 075/436-275 mitko.milkov@nkrm.org.mk notar_milkov@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
02	Пане НАЦЕВ	Илинденска 34	043/360-333 071/219-939 pane.nacev@nkrm.org.mk panenacev@gmail.com
03	Ристо САМАРЦИЕВ	4-ти Јули 66	043/414-782 070/605-300 risto.samardziev@nkrm.org.mk samardziev_risto@yahoo.com

6250		КИЧЕВО	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Букурије АЛИМИ	Булевар Ослободување 9/9	045/223-600 072/608-357 bukurije.alimi@nkrm.org.mk bukurije.alimi@live.com
02	Иса АЈДИНИ	Кузман Јосифовски Питу 66	045/220-392 070/223-357 isaajdini1@gmail.com
03	Елица КОРУНОСКА БОГЕСКИ	Тане Цалески 1/2 приземје и галерија	045/222-557 075/487-501 ekorunoska@gmail.com
04	Ајдин МЕХМЕДИ	11-ти Октомври 27	045/228-650 070/318-198 ajdin.mehmedi@nkrm.org.mk ajdin.m1@hotmail.com
05	Ахмет ХАЛИМИ	Булевар Ослободување 31/1	045/222-360 071/585-789 ahmet.halimi@nkrm.org.mk

2300		КОЧАНИ	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Менче ЗЛАТКОВСКА	Маршал Тито 86	033/271-995 070/272-280 mence.zlatkovska@nkrm.org.mk notarmencezlatkovska@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
02	Владимир ИВАНОВ	ВМРО 56/1/1/10-11	033/612-434 071/337-434 vladiv1980@gmail.com vladimir.ivanov@nkrm.org.mk
03	Светлана КИТАНОВСКА	Маршал Тито 54/IV	033/271-191 071/334-676 svetlanakitanovska@yahoo.com
04	Стоимен ТРАЈЧЕВ	Маршал Тито 54/3	033/276-080 070/946-774 stoimen.trajcev@nkrm.org.mk stoimen.trajcev@gmail.com

1330		КРИВА ПАЛАНКА	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Богданка ДЕЈАНОВСКА	Св.Јоаким Осоговски 228	031/371-900 070/313-995 bogdanka.dejanovska@nkrm.org.mk
02	Весна МИТРОВСКА	Маршал Тито 162-2	031/372-610 071/226-493 vesna.mitrovska@nkrm.org.mk notar.vesna@hotmail.com

7520		КРУШЕВО	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Нада ПЕТРЕСКА- АНГЕЛЕСКА	Шула Мина 13	048/416-335 078/242-191; 071/242-191 nada.petreska.angeleska@nkrm.org.mk npetreskaangeleska@yahoo.com

1300		КУМАНОВО	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Ецевит АЉИЈИ	11 Октомври 1/7	031/422-002; 072/666-133 exhevit.aliji@nkrm.org.mk exhi_78@hotmail.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
02	Мартин БОЖИНОВСКИ	Пелинска 3	031/613-560 070/334-895 martin.bozinovski@nkrm.org.mk notarmartin@yahoo.com
03	Лорија ВАНЕВСКА	Доне Божинов 9-2/14	031/421-663 078/220-587 lorija.vanevska@nkrm.org.mk vanevskal@hotmail.com
04	Драган ГЕОРГИЕВ	Доне Божинов 14	031/414-673 075/366-045 dragan.georgiev@nkrm.org.mk georgievnotar@yahoo.com
05	Даниел ЖИВАЧКИ	11 Октомври 1-2/9	031/383 505 075/299-413 daniel.zivachki@nkrm.org.mk danielzivacki@gmail.com
06	Арбана ДЕСТАНИ АДЕМИ	11 Октомври 1А	031/429-444 070/381-668 arbana.destani.ademi@nkrm.org.mk destaninotar@yahoo.com
07	Мице ИЛИЈЕВСКИ	Доне Божинов 11/3	031/415-505 070/334-075 mice.ilijevski@nkrm.org.mk notarmice@hotmail.com
08	м-р Марјан КОЦЕВСКИ	11 Октомври 4-1/1	031/416-349 078/416-349 marjan.kocevski@nkrm.org.mk notarmarjan@yahoo.co.uk
09	Сузан ЛИМАНИ	11 Октомври 1/2	031/411-755; 070/870-840 suzan.limani@nkrm.org.mk s.limani81@hotmail.com
10	Јорданка МИТЕВСКА	Доне Божинов 18	031/415-110 070/689-301 jordanka.mitevska@nkrm.org.mk
11	Артан РАХОВИЦА	11-ти Октомври 7	031/615-959 078/406-666 a_rahovica@outlook.com artan.rahovica-notar@hotmail.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
12	Анита ЦВЕТАНОВСКА	Ленинова 48	031/452-049 075/290-940 ani.cvetanovska@yahoo.com; anita.cvetanovska@nkrm.org.mk

1440		НЕГОТИНО		+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС	
01	Зарија АПОСТОЛОВА	Јане Сандански 3	043/371-770 070/394-001 zarija.apostolova@nkrm.org.mk notar.zarija@yahoo.com	
02	Ванчо ТРЕНЕВ	Маршал Тито 148	043/371-010 075/466-433 trenevvanco@yahoo.com	

6000		ОХРИД	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Станка ГОРИЧАН	Македонски Просветители 8	046/265-618 075/777-415 stanka.gorican@nkrm.org.mk
02	Гордана ДЕСКОСКА	Македонски Просветители 8/II	046/260-001; 046/230-008 070/261-229 gordana.deskoska@nkrm.org.mk desko_c@t.mk
03	Момана ИВАНОВСКА	Македонски Просветители 8	046/263-705 momana.ivanoska@nkrm.org.mk
04	Васил КУЗМАНОВСКИ	Македонски Просветители 5	046/260-104 070/212-475 vasilnot@t.mk
05	Никола КУЗМАНОВСКИ	7-ми Ноември 28/5	046/261-505 075/870-444 niknot@t.mk notnikolakuzmanoski@gmail.com
06	Мирче РИСТЕСКИ	Туристичка 50/4-2 ламела 2 лок.8	046/266-080 075/232-202 notar.mristeski@gmail.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
07	Тана ТОПАЛОСКА	Димитар Влахов 9 А	046/260-868 070 232-562 t-topaloska@t.mk notartopaloska@gmail.com
08	Едмонд ШАЗИМАНИ	Туристичка ламела 4 приземје 3	046/200-077 070/211-787 edmond.shazimani@nkrm.org.mk notaredmond@gmail.com

7500		ПРИЛЕП	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Татјана АДАМОСКА- КОНЕСКА	Гоце Делчев 49/9	048/417- 733 070/356-735 adamoskat@gmail.com
02	Натали АЦЕСКА	Прилепски бранители 6-2	048/424-422 075/613-348 natali.aceska@gmail.com notarnatali@gmail.com
03	Наташа ВЕЛЕСКА	Гоце Делчев 49/2	048/522-994 070/505-756 notar_natasa_veleska@outlook.com natasha.veleska@nkrm.org.mk
04	Боге ДАМЕСКИ	Кузман Јосифоски 8	048/415-870 070/536-062 boge.dameski@nkrm.org.mk bogedameski@hotmail.com
05	Трајко МАРКОСКИ	Сотка Ѓорѓиоски 4	048/413-967; 048/414-777 070/532-302 trajko.markoski@nkrm.org.mk notar.markoski@gmail.com
06	Елизабета СТОЈАНОСКА	Гоце Делчев 8 -г	048/418-188 070/308-293 notarelizabeta@yahoo.com

7310		РЕСЕН	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Мексуд МАКСУД	Мите Богоевски 66	047/453-132 070/261-883 meksud.maksud@nkrm.org.mk notarmaksud@hotmail.com

02	Николче ПАВЛОВСКИ	Гоце Делчев 3	047/453-837 070/232-963 nikolce.pavlovski@nkrm.org.mk notarnikolce@yahoo.com
----	----------------------	---------------	---

2420		РАДОВИШ	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јован СТОЈЧЕВ	Ацо Караманов 4	032/631-221 075/470-697; 078/300-954 jovan.stojcev@nkrm.org.mk

2220		СВЕТИ НИКОЛЕ	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јадранка КОЦЕВСКА	Ленинова 14	032/444-801 075/375-988 jadranka.kocevska@nkrm.org.mk jadrankakocevska@yahoo.com

6330		СТРУГА	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Неѓми АЛИУ	ЈНА 1-1/3	046/700-071 071/390-808 nexhmi.aliu@nkrm.org.mk nexhmi_aliu@hotmail.com

02	Вирџинија БАУТА	Кеј 8-ми Ноември зг. 1/Б 1/5-13	046/780-700 070/212-963 virgjinija.bauta@nkrm.org.mk notarbauta@yahoo.com
----	--------------------	------------------------------------	--

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
03	Афрдита БИЛАЛИ	Братство Единство 66	046/781-556 070/578-438 afreditabilali@yahoo.com
04	м-р Сашо ЃУРЧИНОСКИ	Маршал Тито 52	046/782-050 070/249-798 notarsaso@t.mk notarsaso@yahoo.com
05	Беса КАДРИУ	ЈНА 14	046/550-066 071/349-804 besa.kadriu@nkrm.org.mk
06	Анита КИПАРИЗОВСКА КРСТЕСКА	ЈНА 1/1-1	046/782-232 071/223-060 anita.k-krsteska@nkrm.org.mk
07	Генци МУХАРЕМИ	ЈНА 1-1/1	046/700-096 070/356-381 genci.muharemi@nkrm.org.mk genci.muharemi@hotmail.com

2400		СТРУМИЦА	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Соња БОЖИНКОЧЕВА	Ленинова 66	034/346-500; 034/330-526 070/306-111 sonja.bozinkoceva@nkrm.org.mk notar.sonja@yahoo.com
02	Валентина ВЕЛКОВА	Маршал Тито 10	034/324-088 075/614-440 valentina.velkova@nkrm.org.mk
03	Стевица ЈАНЕВА	Ленинова 3 зграда 1/1 - кат пр	034/342-900; 034/342-902 070/317-900 notarstevica@gmail.com stevicajaneva@yahoo.com
04	Аница МАЏУНКОВА	Ленинова 12	034/345-533 070/618-298 notar_anica@yahoo.com
05	Јанко МИЛУШЕВ	Ленинова 42	034/345-850 070/214-050 jankom@t.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
06	Верица ПАНОВА СТЕВКОВА	Ленинова 66	034/347-700; 034/348-700 070/253-434 notarvericapanova@gmail.com
07	Јован ПЕШОВСКИ	Маршал Тито 5	034/550-700 070/754-112 jovan.peshovski@nkrm.org.mk jovanpeshovski@outlook.com
08	Данче ШЕРИМОВА	Маршал Тито 2	034/320-400; 034/321-000 070/309-400 notardance@t.mk notarsherimova@yahoo.com

1200		ТЕТОВО	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Лири АБДИЛИ	Илинденска ГТЦ 2-1/5	044/618-688 070/371-124 lirim.abdili@nkrm.org.mk lirim.abdili@gmail.com
02	Ирфан АСАНИ	ЈНА 1/1	044/333-451 070/389-489 irfan.asani@nkrm.org.mk
03	Васка БЛАЖЕВСКА	Благоја Тоска 57-1/3	044/363-700 070/777-874 notar.vaska@gmail.com vaska.blazevska@nkrm.org.mk
04	Тодор БОШКОВСКИ	ЈНА 61	044/332-077 070/329-127 todor.boskovski@nkrm.org.mk todor.boskovski@yahoo.com
05	Фатиме ДУРМИШИ	Илинденска 79	044/333-096 075/360-501 dfatime@hotmail.com notarfatime@gmail.com
06	Снежана ЃОРЃЕСКА- ВИДОЕСКА	Јане Сандански 91/3	044/331-848 070/568-488 snezana.g-vidoeska@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
07	Наџи ЗЕЌИРИ	Дервиш Цара 35	044/345-207; 044/345-208 070/256-114 nadzi.zeciri@nkrm.org.mk naxhi_zeqiri@yahoo.com
08	Весна МАСЛОВАРИЌ- КОСТОВСКА	Благоја Тоска 214/1	044/351-999 071/772-123 vesna.maslovaric-kostovska@nkrm.org.mk notar.vesnamk@yahoo.com
09	Енвер МУСТАФИ	ЈНА зграда 1, влез 1, кат 1, бр. 1	044/333-208 070/224-045 enver.mustafi@nkrm.org.mk
10	Ариф НЕЗИРИ	Дервиш Цара 10	044/377-900 075/222-233 arif.neziri@nkrm.org.mk neziri.arif@gmail.com
11	Иво СЕРАФИМОСКИ	ЈНА 2	044/333-370 070/263-663 ivo.serafimoski@nkrm.org.mk ivo.notar@t.mk
12	м-р Ненад ТРИПУНОСКИ	Дервиш Цара 2	044/336-014 070/321-885 nenad_tripunoski@yahoo.com
13	Љиљана ТРПОВСКА	Илинденска 66	044/341-400 070/240608 ljiljana.trpovska@nkrm.org.mk
14	Зоран ЧУКЕЛОВСКИ	ЈНА 53	044/331-599 070/814-401 zoran.cukelovski@nkrm.org.mk
15	Нита ЏАФЕРИ ИСЕНИ	ул. Дервиш Цара бр. 28	044/383-833 075/336-006 nita.xhaferi-iseni@nkrm.org.mk nitaxhaferiseni@gmail.com

2000		ШТИП	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Марија БАРЗОВА	Јосиф Ковачев 8	032/612-312 071/264-046 marija.barzova@nkrm.org.mk marija.barzova@gmail.com
02	Весна ВЕСЕЛИНОВСКА	Јаким Спиров 18 Пробиштип	032/480-280 078/399-360 vesna.veselinovska@nkrm.org.mk veselinovskavesna@yahoo.com
03	Александар ГУЊОВСКИ	Страшо Пинџур 2/1-1	032/605-502 078/292-502 notar.gunjovski@gmail.com aleksandar.gunjovski@nkrm.org.mk
04	Лидија ИЛИЕВСКА	Ленинов Плоштад 2 Пробиштип	032/482-567; 032/481-999 070/264-167 lidija.ilievska@nkrm.org.mk notarilievska@yahoo.com
05	Ленче КАРАНФИЛОВСКА	Кеј Маршал Тито 35	032/385-341 karanfilovski@gmail.com
06	Соња КАТРАНЦИСКА- КИМОВА	Кузман Јосифовски 2	032/382-165 075/433-266 sonja.k-kimova@nkrm.org.mk notar.sonja@gmail.com
07	Искра КИРОВСКА	Кузман Јосифовски Питу 2	032/609-477 075/368-962; 070/210-962 iskra.kirovska@nkrm.org.mk n_kirovska@yahoo.com
08	Лидија РИБАРЕВА	Ванчо Прке 72/1	032/607-808 075/368-808 lidija.ribareva@nkrm.org.mk lidijaribareva@gmail.com
09	Лидија СИМОНОВА- ТРАЈЧЕВА	Тошо Арсов 55 лок.5	032/391-070 070/336-602 lidija.s-trajceva@nkrm.org.mk lidija_sim@yahoo.com

ИМЕНИК НА ПОМОШНИЦИ - НОТАРИ

1. **МАРИЈА АВРАМОВИЌ**
 - помошник нотар на Нотарот Снежана Ѓорѓеска-Видоеска од Тетово;
2. **АРЛИНД АЈДИНИ**
 - помошник нотар на нотарот Иса Ајдини од Кичево,
3. **ЖАКЛИНА АНДОНОВСКА**
 - помошник нотар на Нотарот Ванчо Андоновски од Скопје;
4. **ЕЛЕОНОРА АНДРЕЕВ**
 - помошник нотар на Нотарот Тања Аспорова од Велес;
5. **САЊА АПОСТОЛОВА**
 - помошник нотар на Нотарот Нада Палиќ од Скопје;
6. **МАРИЈА АТАНАСОВА**
 - помошник нотар на Нотарот Нада Прочкова од Гевгелија;
7. **ВАЛЕНТИНА БЛАЖЕВА**
 - помошник нотар на Нотарот Снежана Видовска од Скопје;
8. **АЛЕКСАНДРА БОНЕВА**
 - помошник нотар на Нотарот Стевица Јанева од Струмица,
9. **АНИТА ВЕЛИНОВСКИ**
 - помошник нотар на нотарот Богданка Дејановска од Крива Паланка,
10. **СУЗАНА ВИДОВСКА**
 - помошник нотар на нотарот Снежана Сарџовска од Скопје;
11. **СОЊА ГАВРОВСКА**
 - помошник нотар на нотарот Златко Николовски од Скопје;
12. **ГОРДАНА ДИМИТРОВСКА - ГОЛУБОВИЌ**
 - помошник нотар на нотарот Матилда Бабиќ од Скопје ;
13. **ФЕРХИДЕ ДАУТИ**
 - помошник нотар на нотарот Иво Серафимоски од Тетово;
14. **БЕТИ ЃЕОРЃИЕВА**
 - помошник нотар на нотарот Зорица Пулејкова од Скопје;
15. **АНА ПЕНДОВСКА-ЃОРЃЕВСКА**
 - помошник нотар на нотарот Катерина Митревска од Скопје;
16. **СЛАВИЦА ЃОРЃИЕСКИ**
 - помошник нотар на нотарот Башким Елези од Гостивар,
17. **АНЕТА ЗДРАВКОВСКА**
 - помошник нотар на нотарот Насер Зибири од Скопје;

18. СОЊА ЗЛАТАНОВСКА

- помошник нотар на нотарот Нада Палиќ од Скопје;

19. ЕЛЕНА НЕТКОВА ИВКОВСКА

- помошник нотар на нотарот Анита Адамческа од Скопје;

20. ДУШАНКА БИНОВА ИЛИЕВ

- помошник нотар на нотарот Махир Зибири од Скопје,

21. САНДРА ЈАЊИЌ

- помошник нотар на нотарот Џеват Бучи од Скопје;

22. ГОРАН КАРАНФИЛОВСКИ

- помошник нотар на нотарот Ленче Каранфиловска од Штип,

23. ЈОВАНКА КОСТАДИНОВА

- помошник нотар на нотарот Ристо Самарџиев од Кавадарци;

24. БИЛЈАНА КОСТОВСКА

- помошник нотар на нотарот Кристина Костовска од Скопје;

25. ЦВЕТАНКА ЛУКИЌ

- помошник нотар на нотарот Весна Стојчева од Скопје;

26. ЕМИЛИЈА МАРКОСКА

- помошник нотар на нотарот Трајко Маркоски од Прилеп,

27. ОЛГИЦА МАТЕВСКА

- помошник нотар на нотарот Себаедин Даути од Гостивар,

28. ДАНИЕЛА МЕЧЕВА

- помошник нотар на нотарот Силвана Шандуловска од Скопје

29. ТАЊА МИНОВА

- помошник нотар на нотарот Анастасија Петреска од Скопје;

30. МЕРИ МИТРОВСКА

- помошник нотар на нотарот Весна Митровска од Крива Паланка ;

31. СНЕЖАНА МИХАИЛОВА

- помошник нотар на нотарот Аница Маџункова од Струмица;

32. ФЕРИДА МУРАТАГИЌ

- помошник нотар на нотарот Љубица Стефкова Начевска од Скопје;

33. АНЕТА ДОЈЧИНОВА - НАСТЕСКА

- помошник нотар на нотарот Кристина Костовска од Скопје;

34. КОСАРА НАУМОВСКА

- помошник нотар на нотарот Ана Брашнарска од Скопје;

35. ВЕНЦИСЛАВА НЕШОВИЌ

- помошник нотар на нотарот Зафир Хаџи Зафиров од Скопје;

36. СЛАВИЦА НОВКОВСКА

- помошник нотар на нотарот Ристо Папазов од Скопје,

37. ФРОСИНА КРАЉЕВСКА ПЕТКОВСКА

- помошник нотар на нотарот Арбана Дестани Адеми од Куманово;

38. ТАТЈАНА ПЕТРОВСКА

- помошник нотар на нотарот Светлана Китановска од Кочани ;

39. КИРИЛ ПЕТРОВСКИ

- помошник нотар на нотарот Анета Петровска-Алексова од Скопје;

40. НАТАША РИСТОВСКА

- помошник нотар на нотарот Весна Дончева од Скопје;

41. МАГДАЛЕНА САВЕСКА

- помошник нотар на нотарот Иљбер Јусуфи од Гостивар;

42. ЕЛЕНА МИЛУШЕВА САПУНЦИЕВА

- помошник нотар на нотарот Јанко Милушев од Струмица;

43. АЛЕКСАНДРА СИМОНОВСКА

- помошник нотар на нотарот Нерциван Идризи од Скопје;

44. КРИСТИНА КИРКОВА - СПАСОВА

- помошник нотар на нотарот Зафир Хаџи-Зафиров од Скопје;

45. МАГДАЛЕНА ПАУНКОВА СПАСОВА

- помошник нотар на нотарот Вера Станоевска од Скопје;

46. ГАБРИЕЛА ДЕНКОВСКА - СПАСОВСКА

- помошник нотар на нотарот Марјан Коцевски од Куманово;

47. МАЈА СТАНИНОВА

- помошник нотар на нотарот Силвана Шандуловска од Скопје;

48. ХРИСТИНА СТЕФАНСКА

- помошник нотар на нотарот Елизабета Стојаноска од Прилеп;

49. САШКА СТЕФАНОВСКИ

- помошник нотар на нотарот Артан Раховица од Куманово;

50. ИВАНА СТОЈАНОВСКА

- помошник нотар на нотарот Анета Петровска Алексова од Скопје;

51. МАЈА СТОЈКОВСКА

- помошник нотар на нотарот Фатмир Ајрули од Скопје;

52. ЛИДИЈА ЃОРЃИЕВСКА-СТОЈКОВСКА

- помошник нотар на нотарот Вера Станоевска од Скопје ;

53. СВЕТЛАНА СТОЈНЕВА

- помошник нотар на нотарот Лидија Смиљаноска од Скопје ;

54. СОЊА СТОЈЧЕВА - НИКОЛОВСКИ

- помошник нотар на нотарот Невенка Зојчевска Вучидолова од Скопје;

55. ЕЛЕНА ТОДОРОВСКА

- помошник нотар на нотарот Виолета Петровска-Стефановска од Скопје ;

56. АНЕТА МЛАДЕНОВСКА ТОДОРОВСКИ

- помошник нотар на нотарот Богданка Дејановска од Крива Паланка;

57. САЊА ТОМОВСКА

- помошник нотар на нотарот Билјана Пецовска од Скопје ;

58. ТАТЈАНА ТРАЈКОВСКА

- помошник нотар на нотарот Јорданка Митевска од Куманово;

59. ДИВНА ТРАЈЧЕВА

- помошник нотар на нотарот Стоимен Трајчев од Кочани;

60. ИВИЦА ТРИФУНОВСКИ

- помошник нотар на нотарот Анита Адамческа од Скопје;

61. АНДРЕЈ ХРИСТОВ

- помошник нотар на нотарот Луиза Христова од Битола;

62. ВАЛЕНТИНА ЦВЕТАНОВСКА

- помошник нотар на нотарот Елена Пенџерковски од Скопје;

63. АЛЕКСАНДРА ЏАЛЕВА

- помошник нотар на нотарот Ана Брашнарска од Скопје

